

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202236

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K 349.546 Accession No. K 6984
552K

Author శామరాంతు, ర. పు. సంచాదక.

Title రోన్నద మదా భారత అరక్షాపేవర సంగ్రహ

This book should be returned on or before the date
last marked below. 1965

--	--	--	--

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೫೫

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ತ. ಸು. ರಾಮರಾಯ

(ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ)

Checked 1969

ಬೆಲೆ : ಸಾಧಾಪ್ರತಿ ೧—೮—೦

ಕೃತಿಕೋಪ್ರತಿ ೨—೮—೦

Composed by

C. Nataraj, B.Sc.,

M. S. K. Murthy, B.Sc .

Thandavamurthy Prakashanahaya
562, K. T Street, Mandy Mohalla,
Mysore.

Printed by

D. Rajarathnam

Sri Panchacharya Electric Press,
Mysore

ಅ ರಿ ಕೆ

ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಾವು ಮಹಾಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪನ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಈ ವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪರ್ವಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. "ಅರಣ್ಯಪರ್ವ" ಐದನೆಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಮೂಲದ ಕಥಾಸರಣಿ ಕೆಡದಂತೆ, ಪಾತ್ರಸಿರೂಪಣಕ್ಕೆ ಭಂಗಬಾರದಂತೆ, ಅವಶ್ಯವಾದ ವರ್ಣನೆಯ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಯ ಸಾರ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದಂತೆ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಲೋಪ ಬರದಂತೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗುರಿ. ಇತರ ಪರ್ವಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಂತೆ "ಅರಣ್ಯಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ"ದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವೆವೆಂದು ನಮ್ಮ ಭರವಸೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತುಮಾಡುವ ತಂಟೆಗೆ ನಾವು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾಲಯದವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ, ೧೯೨೮ ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಪೇಟೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ದಿವಂಗತ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಪ್ರತಿಮಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾಲಯದವರ 'ಕ' ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಮೂರು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ನೆರವಾದ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಪಿ. ರಂಗಪ್ಪ, ಎಂ. ಎ. ಅವರನ್ನು ನಾನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿಯೂ ಶ್ರೇಫ್ರವಾಗಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ತಂಡವನೂರ್ತಿ ಅಚ್ಚುಕೂಟದವರನ್ನು ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ
ಸಂಪಾದಕ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

		ಪುಟ
ವಿಷಯ		
ಸೀರಿಕೆ		i
೧. ಮಂಗಳಾಚರಣೆ		೧
೨. ಕೆಡಹಿದನು ಕಿಮ್ಮೀರದಾನವನ		೩
೩. ಇಂದುವದನೆಯ ಸಂತವಿಟ್ಟ ಮುಕುಂದ		೭
೪. ತಪಗೇಡಿಯನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸು		೧೪
೫. ಕಣಕಿದನು ಶಿವನ		೨೦
೬. ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರವಾಯ್ತು		೩೭
೭. ಘೋಷಯಾತ್ರೆ		೫೪
೮. ಈ ಶರೀರವ ನೂಕಿ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯದಲಿ		೭೨
೯. ತನಗುತ್ತರವನಿತ್ತದಕವನು ಕುಡಿ		೮೧
ಶಬ್ದಕೋಶ		೯೩

ಸೀತಿಕೆ

೧. ಕವಿ ಚರಿತ್ರೆ

ಮಹಾಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪನ ಕಾಲ, ಮತಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದು, ವಿಪುಲವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಚರ್ಚೆಯ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಬಹುಜನಸಮ್ಮತವಾದ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಾವೂ ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ನಾರಣಪ್ಪನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವೆಂದು ಶ್ರೀಮಾಘ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ,* ಅವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಇಷ್ಟು—

೧. ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೩೯ರ ಶಾಸನ ಒಂದರಲ್ಲಿ 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ರಚಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟ ಇತರ ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಯ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೦೯-೧೫೨೯)ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತಾನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕವಿ ತನ್ನ ಶಾಂತಿಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ ನಾರಣಪ್ಪನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೦೦ ಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿ ನವನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

೨. ನಾರಣಪ್ಪ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ, ದ್ರೌಪದೀ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ 'ಮಹೇಶ್ವರ ಜೈನ ಭೈರವ ಬುದ್ಧ ಲಿಂಗಿಗಳು' ಬಂದಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಲಿಂಗಿ' ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿರುವುದು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಲಿಂಗ ಮತರಾದ ವೀರಶೈವರನ್ನೇ. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲಾಳ ದತ್ತಿ, ಬಲ್ಲಾಳನಾಥ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕವಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಹೊಯ್ಸಳರ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕವಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೦ ರಿಂದ ಈಚೆಯವನಾಗಿರಬೇಕು.

*ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಶ್ರುತಿಸ್ತಿ. ಕಾಲವಿಚಾರ.

೩. ನಾರಣಪ್ಪ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೦ ರಿಂದ ೧೫೦೦ ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಇದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು, ಆತನ ಕಾವ್ಯದ ಅಂತರಿಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

(ಅ) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಯ ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈಗ ಪ್ರಥಮೈಕ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಂತವಾಗಿರತಕ್ಕ ನಾಮವಾಚಕಗಳು ಉಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರುವ ಅಚ್ಚ ಮರಾಠೀ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಇಡೀ ಷಟ್ಪದಿಯೇ ಭೀಷ್ಮಪರ್ವದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ೭೦ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ* ಈ ಬಗೆಯಾದ ರೂಪ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೯೦ ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ 'ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ' ಎಂಬ ಮರಾಠೀ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಉಕಾರಾಂತ ಪ್ರಯೋಗ ಉಪ್ಪವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾರಣಪ್ಪ ೧೨೯೦ ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

(ಆ) ಕುವಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತುರುಕರು, ಸಾಹಣಸಮುದ್ರ, ಹಸಣ, ತೆಂಕಣಜೇದಿ, ಸಮುದ್ರಹೋಸಲ-ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜರು ವ್ಯವಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಣರೆಂದಿರುವವರು ದೇವಗಿರಿಯ ಯಾದವವಂಶದ ಅರಸರಾದ ಸೇಉಣರೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ವಂಶ ನಾಶವಾದದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೧೮ ರಲ್ಲಿ. ಸಮುದ್ರಹೋಸಲ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ದ್ವಾರ ಸಮುದ್ರದ ಹೊಯ್ಸಳರನ್ನು; ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೧೦ರಲ್ಲಿ ತುರುಕರ ಕೊಳ್ಳಿಗೆ ಈಡಾಯಿತು; ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೨೭ರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಯಿತು. ನಾರಣಪ್ಪ ಈ ಅರಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡೋ ಕೇಳಿಯೋ ಇರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನಿ ಆ ಕಾಲದ ಹಿಂಚು ಮುಂಚಿನವನಾಗಿರಬೇಕು.

(ಇ) ತುರುಷ್ಕ ಅಥವಾ ತುರುಕ ದೊರೆಯನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಕರಸಿ ಕನಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಕೂಡ ಸೂಚಿ

*ಈ ಪದ್ಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕೈಪಿರವ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಿವಾದುದರಿಂದಲೂ ಈತನು ತುರುಕರ ಹಾವಳಿ ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೋಕುವ ಮುನ್ನವೇ ಇದ್ದವನಾಗಿರಬೇಕು.

(ಈ) ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೧೩ರಲ್ಲಿ ಗದುಗು ಪ್ರಾಂತವು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕೈತಪ್ಪಿ ಸೇಬುಣರ ವಶವಾಯಿತು. ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾಗಿ ಮರಾಠೀ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ, ಆತನು ೧೨೧೩ಕ್ಕೆ ಈಚೆಯಲ್ಲೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ತಾನು ಸೇಬುಣರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದ ಆತನ ನಾಡು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕೈತಪ್ಪಿ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದಿರಲಾರದು; ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ೧೦-೧೨ ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾರಣಪ್ಪ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೩೦-೩೫ ರೊಳಗೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಮಹಾಕವಿಯೊಬ್ಬನು ತಮ್ಮವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯೇ ಸರಿ. ನಾರಣಪ್ಪ ವೀರಶೈವನೆಂದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥನೆಂದು, ವೈಷ್ಣವನೆಂದು, ಭಗವತನ ಪಂಥದವನೆಂದು—ವಾದವಾಡುವುದುಂಟು. ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಸಾಧುವಾದುದಾದರೂ ಅಂಥಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹುರಿಗೊಂಡು, ಕದನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದು ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಾದುದಲ್ಲ. ನಾರಣಪ್ಪನಂತಹ ಮಹಾಕವಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನವನೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ತನವೇ ನಮಗೆ ಸಾಲದೆ? ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೀರಿ ಗಗನಚುಂಬಿತವಾಗಿ ಸಂತಿರುವ ಭವ್ಯವೃಕ್ಷದಂತೆ, ಕವಿ ಎಲ್ಲಿ ಮತಗಳ, ಎಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿ, ತನ್ನ ಸಾರಸ್ವತ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ತೋಳಿಗೆ ಬಿಳಗುವನು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳು ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡಿವೆ. ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ; ಶಾಗೆಯೇ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವಿದೆ; ದ್ವೈತವಿದೆ, ಅದ್ವೈತವಿದೆ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎಳೆದು, ಜಾತಿಮತಗಳ ಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದು, ಇದಮಿತ್ಥಂ ಎಂದು ಊಹೆಯಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ. ಹೇಸರೇನೊ ಆತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ. ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮಪುರಾಣ

ದಿಗಳನ್ನು ಕರತಲಾನುಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಆತ.

ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟಿದೂರು ಕೋಳಿವಾಡವೆಂಬ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮ. ಈ ಊರು ಆತನ ವಂಶದವರಿಗೆ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆತನು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ಪರ್ವಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈತ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಸಹಸ್ರ ಪದ್ಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹೋಗಿದೆ. ನಾರಣಪ್ಪ ಭಾರತವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಐರಾವತವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಕವಿಚರಿತಕಾರರಾದ ದಿವಂಗತ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪನನ್ನು ಆತನ ತರುವಾಯ ಬಂದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಬಾಯಿಮಾತು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವೂ ಒಂದು.

೨. ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ, ಅದರ ಹಿರಿಮೆ

ನಾರಣಪ್ಪನ ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹಾಭಾರತ. ಇದರ ಕರ್ತೃ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಈತನ ಮತ್ತು ಈತನ ಕಾವ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕವಿಯೊಬ್ಬನು 'ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿವೆ; ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಪರಮಪೂಜ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವಿಷಯಕವಾದ ಅನೇಕ ಕ್ಲಿಷ್ಟಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸದುತ್ತರ ಮೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಆಧಾರದಂತಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಜನತೆ ಪಂಚಮವೇದವೆಂದು ಕರೆದು ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಮೇಜಯನಿಗೂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಧರ್ಮವಿಷಯಕವಾದ ಸಂದೇಹ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಡೆ, ಅದರ ನಿವಾರಣೆ

ಗಾಗಿ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆದಿದೆ. ರಾಮಹರ್ಷಣೆ, ಸನತ್ಸುಜಾತಾದಿ-ಈ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಮ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಯಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮೊದಲಾದವರು ಧರ್ಮದ ಪ್ರೌಢಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಡಿನಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮರಸ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರೂ ಇದು ಬರಿಯ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವಲ್ಲ; ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ. ಇದು ಭರತಖಂಡದ ಒಂದು ಕಾಲದ ನಾಗರಿಕತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಸಮಗ್ರ ಜನ ಜೀವನವನ್ನು ಅದ್ಭುತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿ ಕುರುವಂಶ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆ ಕೊಟ್ಟವನು; ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂಲಪುರುಷನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ವಂಶದ ಮೂರು ತಲೆ ಮಾರುಗಳ ಬಾಳು ಅಳಿವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವನು. ಉತ್ತಮ ಇತಿಹಾಸಕಾರನಂತೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸದಾ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಯಾವುದೊಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ವಹಿಸದೆ ಅನುಭವೈಕಪೇದ್ಯವಾದುದನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಮಾಯಣದ ಕವಿ ಅದಿಕವಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದರೂ— ಧರ್ಮ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾರತ ಸ್ವರಾಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿ, ಅದರ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಅದಿಕವಿಯ ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಹೋಗಿದ್ದರೂ—ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಆ ಕೀರ್ತಿ ಭಾರತಕರ್ತೃವಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಭಾರತವು ರಾಮಾಯಣ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಸ್ವರಾತನವಾದುದೆಂದು ಬಹುಜನರ ಹೇಳಿಕೆ. ಅಪೌರುಷೇಯಗಳೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರಿಟ್ಟು, ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ವೇದಗಳಂತೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಾ ಹತ್ತಿರು, ನೂರಾರು ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ, ಈ ಕಾವ್ಯವೆಷ್ಟು. ಗಾಯಕರಾದ ಕವಿಗಳು, ಶ್ರೋತೃಗಳ ಒಲವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಇದನ್ನು ಬಿಳಿಸಿದರು. ಬೆಳೆದು ಬೆಳೆದು, ಇದು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವಾಯಿತು.

ಬೃಹತ್ತು ಮಹತ್ತುಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತವನ್ನು ನಿರಾಸಿಸುವ ಕಾವ್ಯ ಇನ್ನೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯವಾರ್ಥಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪುಟ್ಟ ನೂರಾರು ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಸ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು

ಅಯ್ಯಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಮೊಗದರೂ ಮುಗಿಯದಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಪುಷ್ಪವಾಗಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಇದು. ಹೀಗೆ ಜನಾನುರಾಗವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಇದರೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ರಾಮಾಯಣವೊಂದೇ. ಅದರ ರಾಮಾಯಣ, ಧರ್ಮಧೇನು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಉರಿ ನಿಂತಿದ್ದ ತ್ರೇತಾಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ನಮ್ಮ ಯುಗಕ್ಕೆ ಅದು ಬಹುದೂರ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆದರ್ಶ ಚಿತ್ರ 'ದೂರದ ಬೆಟ್ಟ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ನುಣ್ಣುಗೆ.' ಸುಲಭವಾಗಿ ಅನುಸರಣ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅದರ ಭಾರತದ ವಿಚಾರ ಹಾಗಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಲವು ಪಾತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಬಂಧುಗಳು. ಅವರ ಜೀವನ ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭೂತಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂತೆ ಇದೆ. ಅವರು ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಗುಣದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಜೀವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಪಾತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಭಾರತದ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಸರಣಸಾಧ್ಯ, ರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಲೋಕಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಿನವರೂ ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎ. ಆರ್. ಆರೆಂಜ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇಂದಿನ ಅವನತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು, ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಭರತಖಂಡವೂ ಮಹಾಭಾರತವೂ ಶರಣ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಅವರು ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಇದು—'ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತವು ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೈಕವೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರಿತವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷನ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಒಂದು ಉದಾರವಾದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾದೀತು! ಅವರ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯ ಪರಿಚಯವೇ ಸಾಕು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನಾದಿನದ ಯಾತ್ರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಪೂರಿತವಾದುದು. 'ಇಲಿಯಡ್,' 'ಒಡಸ್ಸಿ'ಗಳು ಅದರಲ್ಲಿನ ಉಪಕಥೆ

ಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ. ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿದ್ದ ಒಂದು ಯುದ್ಧದ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾತ್ರ. ನೂರಾರು ಪಾತ್ರಗಳು ; ಘಟನೆಗಳ ವೇಲೆ ಘಟನೆಗಳು ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತಕಾಲದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯದ ರಚನೆ ಕುಂಟುವುದಿಲ್ಲ....ಅದನ್ನು ಬರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ, ಅದರ ಮಹತ್ವ ಬೃಹತ್ವಗಳು ಅಸದೃಶವಾದವುಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಉಪದೇಶಗಳೂ ಕಾಲದಷ್ಟು ಅನಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ, ವಿಶ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಈಚಿನ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದ ವಾಸ್ತವಾನುಭವವು ಭಾರತ ಪಠನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪಠನದಿಂದ ಮಾನವನು ಸತ್ಯಾನುಭವದಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ.' (ಕೂಡಲಿ ಶೃಂಗಗಿರಿ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಶಂಕರ ಭಾರತೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ 'ವೇದವ್ಯಾಸರು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ)

೩. ಕನ್ನಡ ಭಾರತಗಳು—ಪಂಪ-ನಾರಣಪ್ಪ

ಸಂಸ್ಕೃತಭಾರತವು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇದೇ ಗ್ರಂಥವೇ ಭರತಖಂಡದ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರುಣೋದಯವಾಗಿರುವುದೇ ಭಾರತದ ಭಾಷ್ಪರಸಂದ. ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ರಚಿಸಿರುವ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಅಥವಾ 'ಪಂಪ ಭಾರತ' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಪಂಪನ ತರುವಾಯ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಆತನನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ ; ಭಕ್ತಿ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆತನ ತರುವಾಯ ಭಾರತ ರಚನೆಯಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿರುವ ಕವಿ ನಾರಣಪ್ಪ. ಈತ ವರಕವಿ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯರು. ಪಂಪನು ಚಾಳುಕ್ಯವಂಶದ

ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿ, ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿ, ಗೆಲೆಯನಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದನು. ಆತ ಬದುಕಿದ್ದುದು ಭಾರತದ ವೀರಯುಗದಲ್ಲಿ; ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರರ ಅಸ್ತಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮಾರ್ಮೊಳಗಿನಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷುಭಿತವಾಗಿದ್ದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ. ಪಂಪನಿಗೆ ಕಂಠ ಹಿಡಿದರೆ ಕಾವ್ಯ, ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆ ಕದನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರರಸ ನೊರೆಗಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಾರಣಪ್ಪನ ಸ್ವಭಾವ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬೇರೆ ಬಗೆಯವು. ಆತನ ಕಾಲ ಭಕ್ತಿಯುಗ. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರ, ಹರಿದಾಸರ ಭಕ್ತಿಪ್ರವಾಹ ಉಕ್ಕಿ, ನಾಡಿನ ಮೂಲೆಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ನಾರಣಪ್ಪನೋ ಯಾವ ರಾಜನ ಆಶ್ರಯವೂ ಇಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ಬಡವ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಶಾನುಭೋಗನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆತನ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಪಂಪ-ನಾರಣಪ್ಪ ಇವರ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯದು. ಪಂಪ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದುದು ತನ್ನ ದೊರೆಯ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗಾಗಿ; ಆತನ ಆಸ್ಥಾನದ ಕವಿಗಳ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗಾಗಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರೌಢವಾಗಿದೆ; ಪಂಡಿತಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಸಮತಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದುದು. ನಾರಣಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾ ನದಿಯಂತೆ, ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಪ್ರಸಾತಕ್ಕೆ ದುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುವುದು. ಪಂಪ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ, ಭಂದಸ್ಸು ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಕಡಿವಾಣವಿಕ್ಕಿ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾರಣಪ್ಪನ ಕವಿತಾ ಪಕ್ಷಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಗಿರಿವನ ನದಿ ತಟಾಕಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಪಂಪನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು, ನಾಗರಿಕತೆ ನಾರಣಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಬರದು. ಈತನ ದೃಷ್ಟಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೋರಂಜನೆ, ಉದ್ಧಾರ. ಇವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಇರುವುದಾದರೆ ಕಾವ್ಯನಿಯಮಗಳು ಹಾರಿಹೋದರೂ ಈತನಿಗೇನೂ ವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈತನು ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಪಂಪನಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಂಪನಿಗೆ ನಾರಣಪ್ಪನಿಗೆ ದೊರೆತ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ನೀರಿಳಿಯದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಪಂಪಭಾರತದ ಕಡಬು ಹೇಗೆ ಇಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ?

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಇವರು ಮೂಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತವೇ ಆದರೂ, ಅದರ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವವರಾದರೂ, ಅವರಿಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದಲ್ಲಿ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಪಂಪ ಜೈನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಘಟನೆಗಳು ಆತನ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಆತನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಬರೆಯ ಭಾರತವಲ್ಲ ; ಸಮಸ್ತ ಭಾರತ. ತನ್ನ ರಾಜನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು, ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ತನ್ನ ಪೋಷಕನ ಬಿರುದನ್ನೇ ಕಾವ್ಯದ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಎಂದು ಕರೆದ. 'ಪಂಚವಲ್ಲಭೆ' ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಜೈನ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನರಕಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೇವಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆಳೆದ. ಆತನ ಮಹಿಮೆ ಮಾಯೆಗಳೂ, ಗರಿಮೆ ಹಿರಿಮೆಗಳೂ ಬಂದಕಡೆ ಅವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಹೀಗೆ ಆತನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿವೆಯೆಂದಾಗಲೀ, ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದಾಗಲೀ ಹೇಳುವಂತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಒಲವು ಎತ್ತ ಬಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾರಣಪ್ಪನ ನೋಟ ಇದರಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಆತನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಥಾನಾಯಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವಾದ ಆತ ಭೂಭಾರಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ; ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣ, ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಕಣಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮಾನವನಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆತನು ಭಗವಂತನೆಂಬ ಅರಿವು ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಇದೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೂಡ ಆತನು ಭಗವಂತನೆಂದು ಬಲ್ಲ ; ಆದರೂ ಆತನು ಹರಡಿರುವ

ಮಾಯಾ ಜಾಲವನ್ನು ಹರಿಯಲು ಶಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲ. ಆದಮ್ಯವಾದ, ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾದ ಲೀಲಾಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕುಣಿಸಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲರೂ.

‘ಹತ್ತುಕಟ್ಟುವ ಕಡೆ ಒಂದು ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟು’ ಎನ್ನುವುದು ಪಂಪನ ಮನೋವೃತ್ತಿ. ಮಾತನಾಡಿದರೆಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ಸುರಿಯುವುದೋ ಎನ್ನುವ ಗಾಂಭೀರ್ಯ. ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೂತ್ರದಂತೆ. ಎರಡು ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಡಕಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಾರಣಪ್ಪ ಹಾಗಲ್ಲ. ಹಿಗ್ಗಲಿಸುವುದು ಆತನ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಪಂಪನು ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಜರಾಸಂಧವಧೆ ಈತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ೧೨೯ ಪದ್ಯಗಳ ಒಂದು ಸಂಧಿಯಾಗಿ ಪಸರಿಸಿದೆ. ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಅಡಕ ಮಾಡಿದ ಶಿಶುಪಾಲವಧೆಗೆ ನಾರಣಪ್ಪ ನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳನ್ನೇ ಮೀಸಲಾಗಿಡುತ್ತಾನೆ. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ, ಓದುಗರು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿರಬೇಕು ; ಸಿಂತು ಸಿಂತು ಕಾವ್ಯರಸವನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕು. ನಾರಣಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಈ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಮೈ ಮರೆತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕಥಾಸರಣ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ವಾಚಾಳಿಯಾದ ಈತ ಅನೇಕವೇಳೆ ಮೇರೆಮೀರಿ ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಪತರುವುದೂ ಉಂಟು. ಪಂಪ ತನ್ನ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಲಾಘವವನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಪಂಪಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು ಪ್ರವಹಿಸಿದ ‘ಬೆಳಗುವೆನ್ನಿಲ್ಲಿ ಲಾಕಿಕಮನ್’ ಎಂದು ಭಾರತವನ್ನೂ, ಧರ್ಮಧ್ವಜವನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವೆನೆಂದು ‘ಆದಿ ಪುರಾಣ’ವನ್ನೂ ಬರೆದ. ಇದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿ, ದರ್ಶನ ಆತನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದೊರೆಯದಂತಾಯಿತು. ಆತನ ಕಾವ್ಯಗಂಗೆ ತುಂಬುನೊರೆಯಿಂದ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮುಳುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಳ ಕಡಿದುಮೆಂಬಂತಾಯಿತು. ನಾರಣಪ್ಪ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಿದ.

ಆತನ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯೂ ಧರ್ಮಶಕ್ತಿಯೂ ಹುರಿಗೊಂಡೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವು. ಇದರಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಬೆಳಗುವಂತಾಯಿತು. ಜೈನಮತದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದ ಪಂಪನಿಗೆ ಇದು ಪರಧರ್ಮದ ಕಾವ್ಯವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಹುಟ್ಟದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ—ಇದು ಬರಿಯ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ—ಆತನಿಗಿದ್ದ ಅದ್ಭುತ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದೆಂತಹ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಉದಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ! ಬಹುಶಃ ಮಿಲ್ಟನ್, ಡಾಂಟೆ, ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳಂತೆ ಆತನೂ ವಿಶ್ವಸಾಹಿತಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾರಣಪ್ಪನನ್ನು ಪಂಪ ಕವಿಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುವಾಗ ಈ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ನಾರಣಪ್ಪ, ಭಕ್ತಿರಸಾವೇಶದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾವ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

೪. ಇತರ ಭಾರತ ಕರ್ತೃಗಳು

ಪಂಪ-ನಾರಣಪ್ಪ ಈ ದಿವ್ಯ ಕವಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಕವಿಗಳೂ ಕನ್ನಡ ಭಾರತದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕೈಪಾಕಿದ್ಧಾರೆ. ಪಂಪನು ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರ ರುಂದ್ರ ವಚನಾಮೃತವಾರ್ಧಿಯನೀಸುವೆಂ; ಕವಿ ವ್ಯಾಸನೆಂಬ ಗರ್ವಮೆನಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೊಬ್ಬ 'ಕವಿವ್ಯಾಸ' ನಿರ್ದನನೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಕ್ಕಿ ಮೆಚ್ಚಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಭಾರತಗಳು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾಗಿವೆ.

ಪಂಪ, ನಾರಣಪ್ಪ-ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಇತರ ಭಾರತಗಳು ಮಂಕಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೦೦ ರಲ್ಲಿ ಚಾಟುವಿಠಲನಾಥನು ಒಂದು ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲೋಮ, ಆಸ್ತಿಕ ಪರ್ವಗಳು ಮಾತ್ರ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧ

ವಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೫೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ, ಸುಕುಮಾರ ಭಾರತಿ 'ಚಾಯಣ ಭಾರತ'ವೆಂಬ ಒಂದು ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆಶ್ವಾಸಗಳು ಮಾತ್ರ ಅರಿಚಿವದಿಂದ ಉಳಿದು ಕೊಂಡಿವೆ. ನಾರಣಪ್ಪನು ಬರೆಯದೆ ಬಿಟ್ಟ ಉತ್ತರಭಾಗವನ್ನು (ಶಾಂತಿ ಪರ್ವದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಏಳು ಪರ್ವಗಳನ್ನು) ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣ ದೇವ ರಾಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಕವಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೧೫) ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಕವಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೦೦) ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀ ಪರ್ವವನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕವಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೨೧) ಕರ್ಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳು ಸೇರಿ ಮೊದಲ ಎಂಟು ಪರ್ವಗಳನ್ನೂ, ಪರಮದೇವ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೧೧) 'ತುರಂಗಭಾರತ' ವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರು. 'ಚಿತ್ರಭಾರತ'ವೆಂಬ ಭಾರತವೂ ಕಳೆದ ನಂಜರಾಜನು ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇರುವ ಭಾರತವೂ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭಾರತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಭಾರತಮೆಂಬ ಉತ್ತರಪರ್ವಗಳ ಔಪಕೇಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾರತವೂ, ಜಕ್ಕಭೂಪಾಲನ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೨೦) 'ಭಾರತಕಥಾಸಂಗ್ರಹ' ವೂ ಮಧ್ಯಗುರು ರಚಿತವಾದ ಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ವಾದಿ ರಾಜರು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೭೦) ಬರೆದಿರುವ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೯೪-೧೮೬೮) ಬರೆದಿರುವ 'ಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಾಣೀವಿಲಾಸ ಭಾರತ'ವೂ ಪಂಡಿತ ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ ಅಳಸಿಂಗಾಚಾರ್ಯರ 'ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತವೂ-ಕರ್ಣಾಟಕ ವಚನವೂ' ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ 'ಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಾಣೀವಿಲಾಸ ಭಾರತ'ವು ಸರ್ವ ಜನಾದರಣೀಯವಾದುದು; ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾರತವನ್ನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸರಳವಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ಭಾರತವೂ ಇಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಭಾರತದ ಸಾರವನ್ನು ಭಟ್ಟಿಯಿಳಿಸಿ 'ವಚನಭಾರತ'ವೆಂಬ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥ ಇದು. ಒಂದೇ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಕಥೆ, ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಬಗು, ದರ್ಶನ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ಇವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ವೈದಿಕ ಪಂಥದವರು ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಜೈನ ಕವಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಳ್ವನು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೫೦) ಬರೆದಿರುವ ಭಾರತ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಇದಲ್ಲದೆ 'ಜನಭಾರತ'ವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾರತವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇವು ಹೆಚ್ಚು ಜನಾನುರಾಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದಂತಾಗಿವೆಯಲ್ಲದೆ ಕಲಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಆ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅಷ್ಟು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ರತ್ನಮಹಾಕವಿಯ 'ಗದಾಯುದ್ಧಂ,' ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ 'ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸಂ', ಪಾಂಡವರ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ 'ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ' ಇವು ಪ್ರೌಢವೂ, ಆದರೂ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ನೂರಾರು ಕಾವ್ಯಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಬರೆದಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಾರತದ ಕಥೆ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ಬರುವುದು ಅಸಿನಾರ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುವೂ ಪಂಪ ನಾರಣಪ್ಪ ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿರುವರು.

೫. ಅರಣ್ಯಪರ್ವದ ಕಥೆ

ವನಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಪಾಂಡವರು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ, ವಿದುರ ಮೊದಲಾದ ಬಾಂಧವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಗಂಗಾತೀರದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರಮಾಡಿದರು. ಹಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ನಿಲ್ಲದೆ ಪಾಂಡವರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಬಂದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಯನ ಕರುಳು ಕರಗಿತು, ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದವನಾಗಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಶನವಸನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಚಿಂತಾ ಮನ್ನನಾದನು. “ ದುರ್ದೇಶಿಗೆ ಇಳಿದ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನೀವು ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಿರಿ ? ” ಎಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ರಾಜನಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಂದಾಳುವಾದ ಧೌಮ್ಯನು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತ “ ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾರಾಜ, ಈ ಬಗೆಯಾದ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆತನ ಬೋಧನೆಯಂತೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಬಂಗಾರದ ತಟ್ಟೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು “ ಅಯ್ಯಾ, ಇದು ಅನ್ನಪಾನಗಳಿಗೆ ತವನಿಧಿ. ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶತಸಹಸ್ರ ಜನಗಳಿಗೆ ಈ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿದರೂ ಅದು ಸವೆಯದು. ಹೀಗೆ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನಂತರ ನೀವೂ ಊಟಮಾಡಿ. ಕಡೆಗೆ ದ್ರೌಪದಿ ಊಟಮಾಡಲಿ. ನಿಮಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮತಿಗಳ ಲಭಿಸಲಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಧರ್ಮರಾಯನು ಇದರಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಸೋದರರೊಡನೆ ಮುನಿಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾಸೋಹವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಕೌರವನ ಬಳಿಗೆ ಮೈತ್ರೇಯನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಬಂದು ಆತನ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ “ ಅಯ್ಯ, ನಿನ್ನ ಅಖಂಡ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೊರತೆ. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅಡವಿಗಟ್ಟಿ ಕೆಡಕು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು ” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕನಲಿ ಕೆಂಗಿಂಡವಾದ ಕೌರವನು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ “ ಶತ್ರುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು

ಕೊಡುವುದೇ ?” ಎಂದು ಕೇಡೆನುಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತರಾದ ಮೈತ್ರೇಯರು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಭೀಮಸೇನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುರಿಯಲಿ ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು, ಋಷಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಲೋಷಗೊಂಡಿದ್ದ ಋಷಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ “ ನಮ್ಮಯ ನುಡಿಗೆ ಮರುಮಾತಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಅತ್ತ ಧರ್ಮರಾಯನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಕಾಮ್ಯಕವೆಂಬ ಘೋರಾರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಿಮ್ಮೀರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಭಯಂಕರ ರಾಕ್ಷಸನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಮಾನವರ ಸೊಗಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾಂಸದಾಸೆಯಿಂದ ಅವನು ಓಡಿಬಂದು ಪರಿವಾರವನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದನು. ಅವನ ಕೆಂಗಣ್ಣು, ಅವನ ಮಿಂಚಿನ ದಾಡೆಗಳು, ಅವನ ಭಯಂಕರ ಆಕಾರ-ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲ ನಡುಗಿ ನಿಂತರು. ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಳು. ನೆತ್ತರು ನೆತ್ತರೆಂದು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನು ನೀವಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಪಾಂಡವರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಪ್ರತೀಕಾರಮನನಾದನು. ಅವನು ಹಿಡಿದು ಬಂಧು, ಆ ಬಂಧುವನ್ನು ಭೀಮ ಕೊಂದಿದ್ದನು, ಅದರ ಸೇಡನ್ನು ಈಗ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಭೀಮ ಸೇನನು ಅವನಿಗಿರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ದಿಗ್ವೇಷತೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಗೊಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಭೀಮನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಲವಾಗಿ ಗುದ್ದಿದನು. ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಭೀಮನು ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಅವನ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು. ಆ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸನು ಮೇಣದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋದನು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವನು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತು ಹೋದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನೆಲಸಿದರು. ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡಾರವಾಯಿತು. ಈ ಘೋರ ಕಾಂತಾರವು ಆತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವೈಭವವನ್ನು ಮರೆಸಿತು.

ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಒಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು, ಒಡನೆಯೇ ಪಾಂಡವರ ಬಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟನು. ಆತನೊಡನೆ ಯಾದವ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲವೂ ಹೊರಟಿತು. ಹಲವು ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಆತನು ಕಾವ್ಯಕ ವನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಧರ್ಮರಾಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಇದಿಗೊಂಡು, ಸತ್ಕರಿಸಿದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಬಸಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಕರುಣಾಳುವಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ತನ್ನ ಪೀತಾಂಬರದ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಆತನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಸೋದರರನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆತನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಉಕ್ಕಿತು. ಕಂದಿದ ಮುಖದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಕೃಷ್ಣ, ಮುಕುಂದ, ನೀನೆ ನನಗೆ ದಿಕ್ಕು. ನೀನು ಅನಾಥನಾಥ. ಹಿಂದೆ ಸೆಳೆಸಿರೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನ ನಿನ್ನದು.” ಎಂದು ಹಲು ಬಿದಳು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆಕೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರೆಸುತ್ತ “ತಂಗಿ, ನೀನು ಬಹು ನೊಂದೆಯಮ್ಮ. ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊ. ಆ ಕೌರವನ ವಂಶ ಉರಿದುಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊ. ಈ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ಭಕ್ತಿ. ಆತನು ಸಕಲ ಚರಾಚರದ ಚೇತನರೂಪನೆಂದೂ ಅಕೆಯ ನಂಬಿಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು “ಅನಾಥರಕ್ಷಕ, ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಬಿಚ್ಚಿದ ಈ ನನ್ನ ಕೂದಲನ್ನು ದುಶ್ಯಾಸನನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿಬರುವ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಹೊರತು ಕಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ? ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀನೇ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವೆನೆಂಬ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ “ಹೇ ತಪಸ್ವಿನಿ, ಕೌರವರೆಂಬ ಕುನ್ನಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ಭರತವಂಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಫಲಿತಕದಳೆಯಂತೆ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದರು. ಕುರುಡನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕಾಣದೆ.

ಹೋದರೂ, ಭೀಷ್ಮ, ವಿದುರಾದಿಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕುರುಡಾಯಿತೇ ? ಆಯಿತು, ಧರ್ಮರಾಜನ ಭಾಷೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಈ ವನವಾಸ ಮುಗಿದುಹೋಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ನಾನು ಹೊಣೆಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಡಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಒದ್ದೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ಮುನಿ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಉಚಿತ ವಾಢ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನೂ ಆಕೆಯ ಮಗನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಇದಾದ ಕೆಲವು ಕಾಲದಮೇಲೆ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ವನದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ದ್ವೈತಕಾನನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಭೂಸುರಶ್ರೀಕಂಠನಾದ ವೇದವ್ಯಾಸನು ಆಗಮಿಸಿದನು. ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನನ್ನು ಇದಿರು ಗೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಅವರನ್ನು ಉಚಿತೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಭಾವಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜನೊಡನೆ ಆತನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ನಡೆತಂದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮುನಿಯು ಈಶ್ವರ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ರಸಹೃದದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವುದೆಂದೂ ಅರ್ಜುನನು ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದೆಂದೂ ವಿಧಿಸಿದನು. “ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಂಭುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಂತ್ರವು ವಿದೋಧಿಗಳಿಗೆ ಕುಠಾರಪ್ರಾಯವಾದುದು ; ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಾಧಿತವಾಗಿ ಪಾಪವಿಮೋಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ವೇದವ್ಯಾಸಮುನಿ ಅತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಲೇ, ಇತ್ತ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ವೇದವ್ಯಾಸರು ನೀಡಿದ್ದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಒಡನೆಯೇ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಂತೆ ನೇಮಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಅಣ್ಣನ ಮಾತಿಗೆ ಹಸಾದವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆತನಿಗೂ ಭೀಮಸೇನನಿಗೂ ಋಷಿಜನಕ್ಕೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದದೊ

ಡನೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟನು. ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಕೈಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಕಠಾರಿಗಳು-ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಪ್ರಯಾಣ ದಿಂದ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು. ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತನು ನಿಂತಿದ್ದ ಎಡೆಯೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಾದುದೆಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಯಿತು. ಅರ್ಜುನನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು, ಮರುದಿನದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೇದ್ದು, ಸಮಾಪದ ಸರಸಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವಿತ್ತು ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರೆಮುಚ್ಚಿವೆ, ತೋಳುಗಳೆರಡೂ ನಿಡಿದಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಾಚಿವೆ, ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಿವೆ, ಅರ್ಜು ನನು ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ತಪ ಸ್ವಿಯ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಒರೆಯೊಡನೆ ಇರುವ ಕತ್ತಿ ಕಠಾರಿಗಳು. ಈ ವಿಲಕ್ಷಣವೇಷದ ತಪಸ್ವಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನನಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದಿಂದ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಯ್ಯಾ ನೀನೆಂತಹ ತಪಸ್ವಿ, ತಪ ಸ್ವಿಗೂ ನೀನು ಧರಿಸಿರುವ ಈ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧ? ನಿನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಳಿದಿರುವ ಈ ವಿಭೂತಿಗೂ, ನೀನು ಧರಿಸಿರುವ ಕವಚ ಸೀಸಕ ಗಳಿಗೂ, ಯಾವ ಹೊಂದಿಕೆ? ಇದೇನು ತಪಸ್ಸೋ, ಡೊಂಬರ ವಿದ್ಯೆಯೋ? ನೀನೆಂತಹ ಋಷಿ?” ಎಂದನು. ಅರ್ಜುನನು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು “ಅಯ್ಯಾ ಈ ಬಹಿರಂಗದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದೇನು ಕುಂದು? ನನ್ನ ಹೃದಯಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇಂದುಮೌಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಉತ್ತರಗೊಟ್ಟನು. ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸುಪ್ರೀತ ನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆತನಿಗೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವನ ಅಭಿಷ್ಠ ಸಿದ್ಧಿಸಲೆಂದು ಹರಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಈ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ಉತ್ಸಾಹ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಫಲಾಹಾರಮಾಡುತ್ತ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿ ದ್ದವನು, ಆಮೇಲೆ ಆರು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಫಲಾಹಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂ ಭಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ

ಕಂದಮೂಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದಮೇಲೆ ಅದನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೇವಲ ತರಗಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗಾಳಿಯೇ ಅವನ ಆಹಾರವಾಯಿತು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವನ ತಪ್ಪೋಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸಮಾಪದ ತಪ್ಪೋಧನರೆಲ್ಲರೂ ತಲ್ಲಣಿಸಿಹೋದರು. ಅವರ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲ ನಿಂತುಹೋದವು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶಿವನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. “ ಪರಮ ಕೃಪಾಳು, ಪರಮೇಶ್ವರ, ಆರ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ; ನಮ್ಮ ಸಮಾಧಿ, ಸೈರಣೆ, ಶಮದಮಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಪೋಳಾಗಿಹೋದವು. ನನಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕಾದು ಹೋಗಿ ತರುಗುಲಾದಿಗಳು ಒಣಗಿಹೋಗಿವೆ. ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯ ದೇಸೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯವಿಧಿಯೆಲ್ಲ ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಆತನು ಋಷಿಯ ಹುದ್ದೋ ಅಲ್ಲವೋ! ಬಿಲ್ಲು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು ಹೆಗಲಿನಲ್ಲಿ, ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಟೆ. ನಾವು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಋಷಿಯಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಗೊಂಡವ ರೆಂದು ನಮಗೆ ದುರ್ನಾಮ ಬಂದಿತು ; ಆದರೆ ಆ ತಪ್ಪೋಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅಸಹ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನ ವಾಗಿರುವ ಆತನನ್ನು ನೀನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ; ನಾವು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ ” ಎಂದರು. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿತವನಾಗಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ “ಅಯ್ಯ ಋಷಿಗಳೇ, ಹೆದರ ಬೇಡಿ. ನಾವು ಆತನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ತಪೋವನವನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೆರವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ. ಯಾವ ಭಯವೂ ಬೇಡ ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅತ್ತ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಇತ್ತ ನಂದೀಶ್ವರ ನನ್ನು ಕರೆದು, ತನ್ನ ಭೂತಕೋಟಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿದನು. ತಕ್ಷಣವೇ ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಡವೇಷದಿಂದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾ ಯಿತು. ಪರಮೇಶ್ವರನೂ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಶಬರವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ನಂದೀಶ, ವೀರಕ, ದೇವಲಕ, ರೇಣುಕ, ಮಹೋದರ, ದಾವಶಿಖಿಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಭೂತಗಣ ಶಿವ ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರೂ, ದಿಕ್ಕನ್ನಿಕೆಯರೂ, ಮಂತ್ರ

ದೇವತೆಯರೂ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಹಿಂಬಾಲಕರಾದರು. ಹದವಿಲ್ಲುಗಳು, ಬಡಿ ಕೋಲುಗಳು, ಬಲೆಗಳು, ನಾಯಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಬೇಟೆಯ ಪರಿಕರಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯ ಈ ಲೀಲೆ ರೋಮಾಂಚ ಕಾರಕವಾದುದು. ಭಕ್ತಜನ ಸಂದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೂಕದಾನವನೆಂಬ ರಕ್ತಸನೊಬ್ಬನು ವರಾಹ ರೂಪದಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಪಟ ಕಿರಾತನ ಪರಿವಾರವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅಡವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಸುತ್ತಿರಲು, ಮೂಕದಾನವನು ಖತಿಯೊಂಡು ಆ ಗಿರಿಕಂದರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಿರಾತರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಕಿರಾತರು ಅದರ ಮೇಲೆ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಘೂ ಬಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು. ನೂರಾರು ಗಾಯಗಳಿಂದ ನೊಂದ ಹಂದಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದು ಶಿವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಶೂಲಿಯು ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ಆ ಸೂಕರನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಆ ಬಾಣವು ತನ್ನ ಪಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡಿರಲಾಗಿ ಹಂದಿಯು ಫೀಳಿಡುತ್ತಾ ಕಣೆಯೊಡನೆ ಧನಂಜಯನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಅರ್ಜುನನು ಗಾಂಡಿನದಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಆ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಂದಿ ಸತ್ತು ಬಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಹಂದಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದವರು ಯಾರೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ವಿವಾದ ಹುಟ್ಟಿತು. ವಿವಾದ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲವೋ ಕಿರಾತ, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಾಣದ ಬಲೆಗೆ ಮೃಗನಾಗಬೇಡ. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿರುವ ನರಿ ಮೊಲ ಹುಲ್ಲಿ ಹರಿಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸು; ನಾವು ನಿನಗೆ ಹೆದರುವವರಲ್ಲ. ಸಿಮ್ಮ ಬೇಡಪಡೆಗೆ ಯಾವನಾದರೂ ಯಜಮಾನ ನಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗು” ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿದನು. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ ಆ ಭಕ್ತನ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ಭುಜ ಬಲವನ್ನೂ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ “ಅಯ್ಯಾ ತಮ್ಮಡಿ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಪಸ್ವಿಯಾದರೆ ಈ ಖಡ್ಗವೇಕೆ?

ಈ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳೇಕೆ? ಇದೇನು ನಿನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು-
 ಅರ್ಜುನನು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತ “ನಿನಗೇತಕ್ಕೋ ಈ ತಪಸ್ಸಿನ
 ಚಿಂತೆ? ಇದು ವಿವೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರ; ನೀನು ಅಡವಿಯ ಬೇಡ, ನಿನ್ನದು
 ಮೃಗಸಂಹಾರವೃತ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಪಸ್ಸಿನ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಯಾರಾ
 ಸರೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶೂರರಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆಸು. ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ
 ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಹೊಡೆವುದು ಶುದ್ಧ ಅವಿವೇಕ” ಎಂದು ಜರೆದನು.
 ಬೇಡವೇಷಧಾರಿಯೇ ಹೊರತು ಶಿವನೇನೂ ಕಾಡುಬೇಡನಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ
 ಆತನು ಸೇರಿಗೆ ಸವಾಸೇರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು. “ಅಯ್ಯ ನೀವು
 ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ನಾವು ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞರು. ನೀವು ಬಲುಹುಳ್ಳವರು, ನಾವು ನಿಮ್ಮೊ
 ಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಾರೆವು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾದ
 ಯುಷಿಯಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನು ಕರಸಿ; ನಾವು ಆತನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡು
 ತ್ತೇವೆ.” ಶಿವನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
 ನಿವರಿಸಿದನು—“ಅಯ್ಯ ಕಿರಾತ ನಾವು ತಪಸ್ವಿಗಳೆಂಬುದು ಮೇಲೆಯೇ
 ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ, ನೋಡು; ಜಟೆ, ಮೃಗಾಜಿನ, ಭಸ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ
 ಸರಶಿವನು ಧನುರ್ಬಾಣ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಆತನ ಶಿಷ್ಯರು”
 ಶಿವನು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಬೇಟೆಯನ್ನು
 ಏನುಮಾಡಿದರೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಠ ಹಿಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಜು
 ನನ ಕ್ಷಾತ್ರ ಕೆರಳಿತು. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಆತನು “ಹಾಗಾ
 ದರೆ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ” ಎಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಆ ಶಬರನ
 ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಪುಂಜಾನುಪುಂಜವಾಗಿ
 ಬಾಣಗಳ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು.

ಏನಾದರೇನು? ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪರ್ವತ ಅಂಜು
 ವುದೇ? ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಗಳ ಕಾಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಹ್ನವೀದರನಾದ ಪರ
 ಮೇಶ್ವರನು ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆಯೇ? ಆತನು ಸ್ಥಿರನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು.
 ಆದರೆ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತಿದ್ದ ಆತನ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ಕಡುಕೋಪದಿಂದ
 ಕಬ್ಬರಿಸಿದರು. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಯ್ಯಾ ಗಜಬಜಸ
 ಬೇಡಿ, ಈ ಧನಂಜಯ ನಿಮಗಿಂತಲೂ ನೂರು ಮಡಿ ಹಿತವನಾದವನು

ನಮಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇತ್ತ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕರೆದು ಸೋತುಹೋದನು. ಆತನು ಬಿಟ್ಟ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವನಿಗೆ ಗ್ರಾಸವಾದುವು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಅರ್ಜುನನು ಬೆಕ್ಕಸ ಗೊಂಡನು. ಅವನ ಅಕ್ಷಯಬಾಣವು ಬತ್ತಿಹೋಯಿತು. ಶಿವನ ಸೇವೆಗೆ ಕಿರಾತನೊಬ್ಬನು ಅಡ್ಡಿಯಾದನೆಂಬ ರೋಷದಿಂದ ಮುಂಗಾಣದೆ ಹೋದ ಅರ್ಜುನನು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಆದರೇನು? ಶಿವನು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡನು. ಈ ಅಪಮಾನದಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ತಾಮಸ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲು ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ, ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಘಾತಿಸ ಹೊರಟನು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಶಿವನು ಅವನನ್ನು ಹಂಗಿ ಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ಅಯ್ಯೋ ಮರುಳು ತಮ್ಮಟೆ, ಆಯುಧವಿದ್ದರೆ ಕೊಂಡು ಬಾರಯ್ಯ” ಎಂದನು. ಪಾಪ! ಅರ್ಜುನ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಂದ ಆಯುಧವನ್ನು ತಂದಾನು? ಆದರೂ ತನ್ನ ಶೇಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಡದೆ “ಎಲವೊ ಬೇಡ, ನಿನಗೆ ಆಯುಧವೇಕೆ? ಈ ನನ್ನ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯೇ ನಿನಗೆ ಸಾಕು” ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಶಿವನೊಡನೆ ಖಾಡಾಖಾಡಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ಪರಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅವನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಹೋರಾಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಈಶ್ವರವನ ಎದೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ತಿವಿದನು. ಶಿವನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವನನ್ನು ತಿವಿದನು. ತತ್ತರಿಸಿದ ಪಾರ್ಥನು ಮತ್ತೆ ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಚಿದ್ಧನು. ಆದರೂ ಆತನ ಕೈ ಸಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನಿಡಿರಾಳೆಯು ದೇವೇಂದ್ರನೋ, ಹರಿಯೋ, ಪರಮೇಶ್ವರನೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಪಾರ್ಥನ ಮನಸ್ಸು ತರ್ಕಿಸಿತು. ಆದರೂ ಕ್ಷಾತ್ರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಟ ವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಶಿವನ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ಮೂಗು ಬಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರು ಸುರಿಯಿತು. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಮಿಡುಕುವಂತಾಯಿತು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಗರ್ವ ಸೋರಿಹೋಯಿತು. ಆತನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕುಂದಿಹೋಗಿತ್ತು. ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೈವವನ್ನು ನೋರೆಹೊಕ್ಕು ಆತನ ಪ್ರಸಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕಿರಾತನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ

ಮರಳಿನಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಗುಣಾರಾಧನೆಯಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. “ ಹೇ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಈ ಶಬರನು ನನ್ನನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ, ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನನ್ನ ಬಿಂಕ ಭಂಗವಾಯಿತು. ನೀನು ನನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೈವವಾಗಿರಲು ಹೀಗಾದರೆ ಹೇಗೆ? ಇವನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಇನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಶಬರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಹಿಂಡುವೆನೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ತಾನು ಮರಳಿನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳೆಲ್ಲ ಕಿರಾತನ ಮಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅರ್ಜುನನು ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಿವನನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ; ಬೇಡನ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ತಾನು ಪೂಜಿಸಿದ ಹೂಗಳು ! ಲಿಂಗದಮೇಲೆ ಹೂಗಳೆ ಇಲ್ಲ ! ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ತಾನು ನಂಬದಂತಾದನು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತನ ಅಜ್ಞಾನ ಹಾರಿದೋಯಿತು. ಚತುರ್ದಶಭುವನಕರ್ತೃವಾದ ಪರಶಿವನೇ ಕಿರಾತ ವೇಷದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಿರುವನೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಆತನ ಮನಸ್ಸು ನಡುಗಿ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ರೋಮಾಂಚಗೊಂಡಿತು. ಅರ್ಜುನನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಮರುಗಿ ಕೊರಗಿದನು. ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳಾತೀತನಾದ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕರ್ತನಾದ ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ತಾನು ಸೇರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಅನುತಾಪ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಮನೋವೇಷನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಶಿಮೌಳಿಯ ಮನ ಕರಗಿತು ; ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಆತನಿಂದಿಗೆ ದೃಗ್ಗೋಚರನಾದನು. ಆತನೊಡನೆಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯೂ ಗಣಸಮೂಹವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದುಂದು ಛಿಗಳೂ ಮೊಳಗಿದವು; ದೇವತೆಗಳು ಹೂಮಳೆಗರೆದರು. ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೈವಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಿ “ ಹೇ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಈ ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಮಾನವನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡು, ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಿಸು, ಉದ್ಧರಿಸು ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಪರಶಿವನು ಆತನ ಮಂಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ, ಬರಸೆಳೆದು ಆಲಿಂಗಿಸಿದನು. “ ಮಗು, ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನೊಂದೆಯಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ಅವನ ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಾಡಿದನು. ಅವನು

ಮಾಡಿದ ಉಪಹತಿಯೆಂಬುದು ತನ್ನ ಅರ್ಜನೆಯೆಂದು ನಂಬುಗಿಗೊಟ್ಟನು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ನರನೆಂಬ ಪುಷ್ಕಿಯಾಗಿದ್ದದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಖಡ್ಗಶರಧನುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿ ವರವನ್ನು ಬೇಡುವಂತೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು “ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಲಭನಾದ ಹೇ ಭಗವಂತಾ; ನನಗೆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಉದ್ಧರಿಸು ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಪರಶಿವನು “ ತಥಾಸ್ತು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಅರ್ಜುನನು ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಆತನಿಗೆ ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು; ಗಣಪ ಷಣ್ಮುಖರೂ ಆತನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಜಯವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿದರು. ಪರಶಿವನ ಕೋಮಲ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಪರೆಬಿಟ್ಟ ಹಾವಿನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು. “ ನೀ ನಿನ್ನು ಶಕ್ರನ ಪುರಿಗೆ ನಡೆ ” ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತು ಶಿವನು ರಜತಗಿರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಅರ್ಜುನನು ಪರಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹವಾದುದನ್ನು ಒಂದು ಹೊಂಗನಿ ಸೆಂಬಂತೆ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ರಥವೊಂದು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂತು. ಸಾರಥಿಯಾದ ಮಾತಲಿಯು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಆ ದಿವ್ಯ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಕರೆತಂದನು. ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಈ ಘಟನೆಯಂತೆ ಇಡೀ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಸಂಭ್ರಮಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇದಿಗೊಂಡು, ಕರೆತಂದು, ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ನೂತನಾತಿಥಿಯ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ನೃತ್ಯ, ಗೀತಗಳ ಸುಗ್ಗಿಯಾಯಿತು. ಅಮರರ ಆಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲವೂ ಗಾನರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಯಿತು. ದಿವ್ಯವಾದ ಈ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಮೈಮರೆತನು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕುಸುಮಾಯುಧನ ಖಂಡೆಯದಂತೆ ಇದ್ದ ಉರ್ವಶಿಯ ನರ್ತನ ಅವನ ಮನವನ್ನು ಮೋಹಿಸಿತು. ಎನೆಯಿಕ್ಕದೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಇದನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನು ಗಮನಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಭೋಗಜೀವನದ ಕಾತುರತೆಯನ್ನು ಆತನು

ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿಯೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತನು ಭೋಜನಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಶಯ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆತನ ಭೋಗ ಸಂತ್ಯಜ್ಞಿಗಾಗಿ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದನು.

“ನಮಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಮಗ ; ನೀನು ಇಂದು ನಮಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗ ಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಊರ್ವಶಿ ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರಭರಿತೆಯಾಗಿ ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಅಪ್ಸರಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯಳಾದ ಊರ್ವಶಿ ಮೊದಲೇ ದಿವ್ಯಸುಂದರಿ. ಆದರಮೇಲೆ ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವಿವಿಧ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ, ಸುಗಂಧ ಲೇಪನದಿಂದಲೂ, ಕುಸುಮದ ಮೊಗ್ಗಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಸಿರಿಮುಡಿಯಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತಳಾದಮೇಲೆ ಹೇಳಬೇಕೆ ? “ಜನಮನದ ಸಂಕಲವನೆ”ಯಂತೆ ಇದ್ದ ಊರ್ವಶಿ ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚಿನ ಮಂದೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಅರ್ಜುನನು ಸಾರ ಸುವಾಸನೆಯ ಸುಳಿಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಂತಾಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಆಭರಣಗಳ ಕಿರಣಲಹರಿಯ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮದನಾಲಸೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳು ಉದಯಿಸಿದವು. ತಂದೆಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅರಸಿಯಾದ ಆಕೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಧಿಗ್ಗನೆದ್ದು, ಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು, ಆಕೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. “ಇಷ್ಟು ದೂರ ತಾವು ಬಿಜಯಗೈದುದೇಕೆ ? ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯೇನು ? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮಗ, ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಊರ್ವಶಿ ಬೆರಗಾದಳು. ಅವನ ನಡವಳಿಕೆ ಆಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದರೂ ಅಂಗ ಜಾಸ್ತದಿಂದ ಬೆಚ್ಚಿದಳು. ಒಮ್ಮೆಯೇ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಆಕೆಗೆ ಮುಂದೋರದಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಲೋಕದ ನಡೆವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯದ ಈ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ವಿಧಿ ಏಕಾದರೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ಎಂದು ಮಿಡುಕಿಕೊಂಡಳು. ತಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಕೇಳಿ ಅರ್ಜುನನು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. “ತಾಯಿ, ನನಗೆ ಅಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಾಗದು. ನಮ್ಮ ಮಂಶಕ್ಕೆ ಮೂಲಪುರುಷ

ನಾದ ಪೂರೂರವನ ಕೈಹಿಡಿದ ಮಡದಿ ನೀನು. ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಆಯು, ಅವನ ಮಗ ನಹುಷ—ಈ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಉದಿಸಿದ್ದೇವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅವನ ನುಡಿಜಾಣ್ಮೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತರ್ಕಸರಣಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದುದು. “ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ, ತಾತ, ಮುತ್ತಾತ, ಅವನ ಭಾವಮೈದುನ, ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಜ್ಞಾತಿ, ಬಾಂಧವ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಹೆಂಡತಿ” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು. “ನರಗುರಿಗಳ ನಿಯಮ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಣಬಿನಾರವೆ.” ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದವನು, ಸುರೇಂದ್ರನಾಗಲಿ, ಚಂದ್ರನಾಗಲಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಕುರಿ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ. ಕುರಿಯಾದ ನರನು ಹುಲಿಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯ ಮನೋಹರನಾಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹಟ ವನ್ನು ಕಂಡು ಊರ್ವಶಿಯ ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಾರಿದವು, ತುಟಿ ನಡುಗಿತು, ಉಸಿರು ಬಿಸಿಯಾಯಿತು. ಭಯಂಕರ ಸರ್ಪದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನದಂತೆ ಅವಳ ರೂಪು ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರವಾಯಿತು. ಅವಳು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾಗಿ ಬೈಯುತ್ತಾ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ನವುಂಸಕನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಶಪಿಸಿದಳು.

ಊರ್ವಶಿಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅರ್ಜುನನು ಮೂಕನಾದನು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಈ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ನಾಗರಿಕತೆ ಮಾನವನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವೇ ತಪವೆಂದು ಅಚರಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆತದ್ದು ಷಂಡತನವೇ ! ಇದ್ದಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಹಚಾರ ? ಹೀಗೆಂದು ಅವನು ದುಗುಡದಿಂದ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ಶಾಪವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಲಲೈಸಿ, ತನಗಾಗಿ ಊರ್ವಶಿಯ ದೋಷವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅವಳ ಶಾಪವೇ ಒಂದು ವರವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಮುಂದೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರುಷವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಇದು ಸಾಧನವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು.

ಅರ್ಜುನನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಹಲವು ದಿನ ಸ್ವರ್ಗದ

ಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು. ಇತ್ತ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ತಮ್ಮನ ಆತಂಕ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆತನು ಅಜುನನ ಬರವನ್ನೇ ಹಾರೈಸುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಶಿಶಿರದ ವನಕ್ಕೆ ವಸಂತ ಬಂದಂತೆ ಅಜುನನು ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಆತನು ಪಾಶುಪ ತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುದನ್ನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಆತಿಥ್ಯದ ವೈಖರಿಯನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಆದ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳ ಬಲವೆಲ್ಲ ಮುರಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಪಾಂಡವರು ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು.

ಅತ್ತ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಡ ದೊರೆ ಪಾಂಡವರು ಅರಣ್ಯವಾಸ ವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮೆಸುತ್ತಿರುವರೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿರಲು ಕಾಮ್ಯಕ ವನ ದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಆದ ತೊಂದರೆ ಗಳನ್ನೂ ಅವು ನಿವಾರಣೆಯಾದುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮುದುಕ ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು ಕೈ ಹೊಯ್ದು ನಗುತ್ತಾ ನಲಿದಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ವೈಭವ ವಿಲಾಸದೊಡನೆ ಪಾಂಡವರ ಮುಂದೆ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸಲಹೆಯಿತ್ತರು. ಒಡ ನೆಯೇ ಅವರು ಕಾಮ್ಯಕವನಕ್ಕೆ ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವು ವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳು ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೋಮವಾಯಿತು. ಮಹಾ ವೈಭವದಿಂದ ಕೌರವ ಪರಿವಾರ ಪಾಂಡವರಿದ್ದ ದ್ವೈತವನವನ್ನು ಸೇರಿತು.

ವಿನೋದ, ವಿಹಾರ, ವಿಲಾಸಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ಕೌರವ ಪರಿವಾರ ವನವನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಭೋಗಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಕೌರವನ ಅರಸಿಯರು ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ತಮ್ಮ ಸಖೀಜನರೊಡನೆ ವನವಿಹಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಾಲೆಜ್ಜಿಗಳ ದನಿಯಿಂದ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳ ವೇದಘೋಷ ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಆ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಋಷಿಗಳ ಸೃಕ್ ಸೃವಗಳನ್ನು ಎಳೆದಾಡಿದರು. ಅವರ ವಲ್ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ತಾಂಬೂಲ ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಾಡಿಸಿದರು. ದೀಕ್ಷಿತರ ಚಂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದರು. ಋಷಿವಟುಗಳ ಬೋಳುತಲೆಗಳಮೇಲೆ ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಈ ನಗರ ನಾಗರಿಕರ ಉಪ

ಟಳವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಅವರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧರ್ಮರಾಯನಲ್ಲಿ ದೂರಿ ಕೊಂಡರು. ಆತನು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ವಿನೋದವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಣಿವಾಸದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ನೀರಾಟಕ್ಕೆಂದು ಸರೋವರ ವನ್ನರಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಮನೋಹರವಾದ ಉದ್ಯಾನವೊಂದು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಸೇವಕಜನ ಉದ್ಯಾನವನದ ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿಯ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದರು; ಅದರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಬೀಗವನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿದರು; ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದರು. ಅದು ಗಂಧರ್ವರಾಜ ನಾದ ಚಿತ್ರಸೇನನ ಪ್ರೇಮದ ಉದ್ಯಾನ. ಕಾವಲುಗಾರರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ತಡೆದರು. ಇದರಿಂದ ಕೌರವನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ, ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೂ ಯುದ್ಧವುಂಟಾಯಿತು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಯುದ್ಧ ಭಯಂಕರಾಕಾರವನ್ನು ತಳೆಯಿತು. ಸುದ್ಧಿ ಸುರಪುರಿಯ ಚಿತ್ರಸೇನನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಆತನು ಕಡುಗೋಪದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಕೌರವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸದೆಬಡಿದನು. ಕಡೆಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಎಳೆ ದೊಯ್ದನು. ಕೌರವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಾನು ಮತಿ ಮುಂಗಾಣದವಳಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದಳು. ಆತನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಕೆಡೆದು ಬಿದ್ದು “ಹೇ, ಸತ್ಯಧರ್ಮದ ಸಂರಕ್ಷಕ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಗಂಧರ್ವರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಯನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಭಾನುಮತಿ ಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. ಕೌರವನನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ಬಿಡಿಸಿ ತರುವಂತೆ ಆತನು ಭೀಮನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಅದರೆ ಭೀಮನ ಅಣ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ಅವರ ದುಷ್ಕೃತ ಅವರಿಗೆ ಫಲಿಸಿತು. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಂಧರ್ವರು ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೇನು ನಷ್ಟ?” ಎಂದು ಆ ಒರಟನು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು. ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಫಲವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕರೆದು “ಅಯ್ಯಾ ನೀನು ಶತ್ರು

ಗಲನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಕೌರವನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವವರೆಗೂ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಹೂಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಒಡನೆಯೇ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಗಗನಕ್ಕೆ ಚಿಗಿದನು. ನಿಲ್ಲುನಿಲ್ಲೆಂದು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಂಡು ಚಿತ್ರಸೇನನು ನಿಂತನು ಅವನ ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಗಂಧರ್ವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. “ಅಯ್ಯಾ ಅರ್ಜುನ, ನೀನು ಮರುಕೋ, ಮೂಢನೋ? ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದರೆ ಪಶುಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂಕಟವೇ? ಕಾಗೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ಹಾಕಿದರೆ ಕೋಗಿಲೆಗೆ ತಲೆನೋವೆ? ಕೌರವ ಕುಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದರೆ ನಿನಗಾದ ಹೊಟ್ಟೆನೋವೇನು?” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನದು ಒಂದೇ ಉತ್ತರ. ಧರ್ಮವೋ ಅಧರ್ಮವೋ, ನೀತಿಯೋ ಅನೀತಿಯೋ, ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಬೆಸಸಿದ್ದನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಅವನ ಧರ್ಮ. ಅವನೊಡನೆ ವಾದಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲೆಂದು ಖೇಚರನು ಕೌರವನೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. “ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ನಿಮ್ಮ ಈ ಮೂರ್ಖನಾದ ಸೋದರನನ್ನು. ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮಗೆ ಅಪಘಾತ ಕಾದಿರುತ್ತದೆ” ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿದು ಖಚರನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಗಂಧರ್ವರ ಕಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದು ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೌರವನ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ದ್ರೌಪದಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತು. ಆಕೆ ಅವನ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ “ರಾಜರೇ ತುಂಬಾ ಘಾಸಿಯಾಯಿತೇನೋ. ನಿಮ್ಮ ಮೈಯ್ಯನ್ನು ಒತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜಟ್ಟಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ” ಎಂದು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ನುಡಿದಳು. ಮಾನ್ಯಧನನಾದ ಕೌರವನು ಜೀವವಿದ್ದರೂ ಸತ್ತವನಂತೆ ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಹೋಗುವಾಗ ಇದ್ದ ಸಂಭ್ರಮ ನೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋಗಿ ಜನ ಸಪ್ತಮುಖದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಕೌರವನು ಪಾಳೆಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುರದೊಳಗೆ ಹೊಗಿಸಿ, ತಾನು ಊರ ಹೊರಗೆ ನಿರ್ವೇಗ ಪರನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು ಕೂಡ ಹೋಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರೂ ಬರದಂತೆ ಆತನ ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆಯಿತ್ತು. ಆಳುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಆಗ ಭಾನುಮತಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ತಡೆದವನನ್ನು ಕಾಲಿ ಸಿಂಧೊದೆದು ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಆಕೆ ಹೇಳಿದ ವಿವೇಕಬೋಧೆಯೆಲ್ಲವೂ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದುರುವ ತುಂತುರು ಹನಿಯಾಯಿತು. ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡಿದ ಬೋಧನೆ ನಿರರ್ಥಕವಾಯಿತು. “ ಈ ಶರೀರವ ನೂಕಿ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯದಲಿ ” ಎಂದು ಅವನು ಹಟಹಿಡಿದನು.

ಕೌರವನು ಹಿಡಿದ ಹಟವನ್ನು ಬಿಡದೆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಆ ರಾತ್ರಿ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. “ ನಾವಿರುವಾಗ, ನಿನಗೇಕೆ ಈ ಚಿಂತೆ? ನೀನು ಸಾಯಬೇಡ. ನಿನಗಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡುತ್ತೇವೆ. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ನಮಗಿರಲಿ ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ ಕೌರವನು ಮರುದಿನ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಇತ್ತ ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ ಇನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೋಡ್ಡೆ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಜನದ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಒಂದು ಔಪಾಸನದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಋಷಿಪತ್ನಿಯು ಕೆಟ್ಟೆಕೆಟ್ಟೆನೆಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಧರ್ಮರಾಯನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕಳು. ಒಡನೆಯೇ ಆತನು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ನೀರಡಿಕೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರುವಂತೆ ನಕುಲನನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು. ಅಣ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅವನು ನೀರನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಹೋದನು. ಬಹು ದೂರ ನಡೆದಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಸರೋವರವೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ನಕುಲನು ಅದರೊಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಮುಖ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರೆತ್ತಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಆಕಾಶ

ದಿಂದ ಮಾತು ಕೇಳಿಬಂತು—“ ಎಲೈ ನಕುಲನೇ, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ ನೀರು ಕುಡಿ ” ಎಂದು. ಆದರೆ ನಕುಲನ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಡೆಯಲಾರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಆಕಾಶ ಭಾಷಣವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿದನು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಣ್ಣನಿಗೊಂದು ಕಮಲದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತಡಿಯೇರಿದನು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಸತ್ತು ಕೆಳಗುರುಳಿದನು.

ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ನಕುಲನು ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮರಾಜನ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೂಡಲೆ ನೀರು ತರಲು ಸಹದೇವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿದನು. ಅವನು ನಕುಲನು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿದ್ದ, ಕೊಳದಡೆಗೇ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ನಿಂತ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರೂ, ಜೀವ ವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ನೀಗಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು. ಈಗಲೂ ಆಕಾಶದ ದನಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಿತು. ಆದರೇನು ? ಸಹದೇವನು ನಕುಲನಂತೆಯೇ ನೀರು ಕುಡಿದು ತಡೆಗೇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತು ಮಡಿದುರುಳಿದನು. ಹಿಂದೆಯೇ ಅರ್ಜುನ ಭೀಮಸೇನರ ಸರ ದಿಯೂ ಬಂತು. ತಮ್ಮಂದಿರಂತೆ ಅವರೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಗತಪ್ರಾಣರಾದರು. ಕಡೆಗೆ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಬಂದೇ ಬರಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೊಳದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನಾಲ್ವರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಯನ ಮನಸ್ಸು ಮರಮರ ಮರುಗಿತು. ಯಾವ ಗಾಯದ ಗುರುತೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತಮ್ಮಂದಿರ ಶವಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕುತೂಹಲವೂ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಮೊದಲು ನೀರುಕುಡಿದು ಅನಂತರ ಇದರ ಮೂಲವನ್ನು ಬೆದಕಬೇಕೆಂದು ಆತನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆತನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪಗಳ ಬಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮುಗಿಲದನಿ ಕೇಳಿ ಸಿತು—“ ಅಯ್ಯಾ, ಧರ್ಮರಾಯ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಅವಿವೇಕಿಗಳು; ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೇಯದೆ ನೀರು ಕುಡಿದು ಸತ್ತುಬಿದ್ದರು. ವಿವೇಕಿ ಯಾದ ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಮೊದಲು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು.” ಧರ್ಮರಾಯನು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ

ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಬೋಗಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದನು. ಆಕಾಶ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಯ್ಯಾ ನೀನಾರು? ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಇದ್ದೀಯೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅಗ ಆ ದನಿಯು ತಾನು ಯಕ್ಷನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಧರ್ಮ ರಾಯನೊಡನೆ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆಸಿದನು. ತನ್ನ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಯಕ್ಷನು ಸುಪ್ರೀತನಾದನು; ಆತನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದುಕಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರ ತಾನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡುದಾಗಿ ನಿವೇದಿಸಿದನು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಭೂತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದಾಗಿ ಯೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಾಯಲು ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ವಿವರಿಸಿದನು. ಅಂದಿಗೆ ವನವಾಸದ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಆತನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಅಜ್ಞಾತವಾಸಕ್ಕೆ ಹರಸಿ ಕಳೆಸಿದನು.

ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತ

ಅರಣ್ಯವರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ

೧. ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ಶ್ರೀವಸಿಷ್ಠಯರಸನೆ ವಿಮಲ ರಾ
ಜೀವಪೀಠನ ಜನಕ ಜಗಕತಿ
ಪಾವನನೆ ಸನಕಾದಿ ಸಜ್ಜನ ನಿಕರ ದಾತಾರ
ರಾವಣಾಸುರ ಮಥನ ಶ್ರವಣಸು
ಧಾ ವಿನೂತನಕಥನ ಕಾರಣ
ಕಾವೃದಾನತ ಜನವ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ||

೧

ವೀರನಾರಾಯಣನೆ ಕವಿ ಲಿಪಿ
ಕಾರ ಕುವರವ್ಯಾಸ ಕೇಳುವ
ಸೂರಿಗಳು ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಂಗಮ ಜನಾರ್ದನರು
ಚಾರುಕವಿತೆಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲ ವಿ
ಚಾರಿಸುವಡಳವಲ್ಲ ಚಿತ್ತವ
ಧಾರು ಹೋ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದರು ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನಪವ ||

೨

ತಿಣಿಕಿದನು ಫಣಿರಾಯ ರಾಮಾ
 ಯಣದ ಕವಿಗಳ ಭಾರದಲಿ ತಿಂ
 ಧಿಣಿಯ ರಘುವರ ಚರಿತೆಯಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ತೆಪ್ಪಿಲ್ಲ
 ಬಣಗು ಕವಿಗಳ ಲೆಕ್ಕವನೆ ಸಾ
 ಕೆಣಿಸದಿರು ಶುಕರೂಪನಲ್ಲನೆ
 ಕುಣಿಸಿ ನಗನೇ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನುಳಿದವರ ||

೩

ಅರಸುಗಳಿಗಿದು ವೀರ ದ್ವಿಜರಿಗೆ
 ಪರಮವೇದದ ಸಾರ ಯೋಗೀ
 ಶ್ವರರ ತತ್ತ್ವವಿಚಾರ ಮಂತ್ರೀಜನಕೆ ಬುದ್ಧಿಗುಣ
 ವಿರಹಿಗಳ ಶೃಂಗಾರ ವಿದ್ಯಾ
 ಪರಿಣತರಲಂಕಾರ ಕಾವ್ಯಕೆ
 ಗುರುವೆನಲು ರಚಿಸಿದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವ ||

೪

ಹಲಗೆ ಬಳಸುವ ಪಿಡಿಯಂದೊಂದ
 ಗ್ಗಲಕೆ ಪದವಿಟ್ಟುಳುಪದೊಂದ
 ಗ್ಗಲಕೆ ಪರರೊಡ್ಡವದ ರೀತಿಯ ಕೊಳ್ಳದಗ್ಗಲಕೆ
 ಬಳಸಿ ಬರೆಯಲು ಕಂಠಪತ್ರದೊ
 ಳುಲುಹುಗೆಡದಗ್ಗಲಕೆಯೆಂಬೀ
 ಬಲುಹು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಕಿಂಕರಗೆ ||

೫

ವೇದ ಪಾರಾಯಣದ ಫಲ ಗಂ
 ಗಾದಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನಫಲ ಕೃ
 ಚ್ಛಾದಿ ತಪಸಿನ ಫಲವು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠೋಮಯಾಗಫಲ
 ಮೇದಿನಿಯನೊಲಿದಿತ್ತ ಫಲ ವ
 ಸ್ತ್ರಾದಿ ಕನ್ಯಾದಾನಫಲವಹು
 ದಾದರಿಸಿ ಭಾರತದೊಳೊಂದಕ್ಷರವ ಕೇಳ್ದರಿಗೆ ||

೬

೨. ಕೆಡಹಿದನು ಕಿಮ್ಮೀರದಾನವನ

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರಿ
ಪಾಲ ಗಂಗಾತೀರದಲಿ ಭೂ
ಪಾಲಕರು ಗುರುಭೀಷ್ಮವಿದುರಾದ್ಯವಿಳ ಬಾಂಧವರ
ಬೀಳುಕೊಂಡರು ಗಜಪುರದ ಜನ
ಜಾಲವನು ಕಳುಹಿದರು ಗಂಗಾ
ತೀರದುತ್ತರಭಾಗದಲಿ ಮಾಡಿದರು ವಿಶ್ರಮವ ||

೧

ನಿಲಿಸೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಬಂದರರಸನ
ಬಳಿಯಲಗ್ಗದ ಮಂಡಲೇಶ್ವರ
ರೊಲಿದು ಸಾಕಿದ ರಾಜಪುತ್ರರು ಹಲವು ಮನ್ನಣೆಯ
ಬಲುಭಟರು ಬಾಹತ್ತರದ ನಿ
ಶ್ಚಳನಿಯೋಗಿಗಳಾಶ್ರಮಿಗಳ
ಗ್ಗಲೆಯ ವಿಪ್ರಸ್ತೋಮ ಬಂದುದು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ||

೨

ತುಂಬಿದನು ಕಂಬನಿಯನಕಟೆ ವಿ
ಡಂಬಿಸಿತೆ ವಿಧಿ ತನ್ನನಿಬರ
ನಂಬಿಸಿದ ಪರಿಯೆಂತು ವಸನ ಗ್ರಾಸ ವಾಸದಲಿ
ತುಂಬಿ ಸಿರಿಗೆಡಪಿದಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಮುಂಬಿಗನೊಳಪಡಿಸೆಯ ಕುಂತದ
ಚುಂಬಕನೊಳೇನುಂಟು ಫಲವೆಂದರಸ ಬಿಸುಸುಯ್ದ ||

೩

ಖೇದ ಬೇಡಲೆ ನೃಪತಿ ಹರುಷ ವಿ
ಷಾದದಲಿ ಸುಖ ದುಃಖದಲಿ ನುತಿ
ವಾದ ಪರಿವಾದದಲಿ ಸಮಬುದ್ಧಿಗಳಲಾ ಬುಧರು
ಈ ದುರಂತದ ಚಿಂತೆ ಬೇಡಾ
ದ್ವಾದಶಾತ್ಮನ ಭಜಿಸಿದರೆ ಭ
ಕ್ಷ್ಯಾದಿ ಬಹುವಿಧದನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಪುದೆಂದನಾ ಧೌಮ್ಯ ||

೪

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ಧೌಮ್ಯವಚನಾಂ
 ತರದೊಳಮರನದೀವಿಗಾಹನ
 ಪರಮಪಾವನಕರಣನೀಪ್ತಿಸಿ ತರಣಿಮಂಡಲವ
 ಮುರುಹಿ ಮೂಲಾಧಾರಪವನನ
 ನುರುಸುಷುಮ್ನೆಗೆ ನೆಗಹಿ ನಿಶ್ಚಲ
 ಕರಸಮಾಧಿಯೊಳಿನನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು ಮಹೀಪಾಲ ||

೫

ವರವ ಕೊಟ್ಟನು ನಿನಗೆ ಹೇಮದ
 ಚರುಕವಿದೆ ವಿವಿಧಾನ್ವಪಾನೋ
 ತ್ವರದ ತವನಿಧಿ ನಿನ್ನ ವಧು ಬಾಣಸದ ಕರಣದಲಿ
 ವಿರಚಿಸಲಿ ಬಳಿಕುಣಲಿ ಶತಸಾ
 ವಿರವನಂತವು ನೀವು ಬಳಿಕಂ
 ಬುರುಹಮುಖಿ ಮುಡಿವಸವೀಪರಿಯೆಂದನಾ ದ್ಯುಮಣಿ ||

೬

ಭೂಮಿಪತಿ ಭುಲ್ಲವಿಸಿದನು ನಿ
 ಸ್ತೇಮ ಸಂತೋಷದಲಿ ಸುಜನ
 ಸ್ತೋಮ ರಕ್ಷಣಕಾದ ನಿರ್ವಾಹದ ನಿರೂಢಿಯಲಿ
 ಆ ಮುನೀಂದ್ರಂಗೆಜ್ಜಿದನು ನಿಜ
 ಕಾಮಿನಿಯ ಕರೆದೀ ಹದನ ಸು
 ಪ್ರೇಮದಿಂದಲುಹಿದನು ಭೀಮ ದನಂಜಯಾದ್ಯರಿಗೆ ||

೭

ಇವರು ತಿರುಗಿದರಿತ್ತಲಡವಿಯ
 ಭವಣಿಗೆಯ ಭಾರಾಂಕ ಭಾಷೆಯ
 ಲವಿರಳಿತ ಜನಜಾಲಸಹಿತಾರಣ್ಯವಾಸದಲಿ
 ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಿತ್ತಲಾ ಕೌ
 ರವನ ನಗರಿಗೆ ಪಾರಿಕಾಂಕ್ಷೆ
 ಪ್ರವರನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ಕಂಡನು ಕೌರವೇಶ್ವರನ ||

೮

ಮುನಿಯ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು ಕೌರವ
 ಜನಪನಾ ಋಷಿಮುಖ್ಯನೀತನ
 ವಿನಯರಚನೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನುಡಿದನು ರಾಜಕಾರಿಯವ

ನಿನಗೆ ಕೊಪತೆಯದೊಂದು ಪಾಂಡವ
ಜನಪರನು ಜೂಜಿನಲಿ ಸೋಲಿಸಿ
ಕನಲಿಸಿದೆ ನೀ ಕೆಡುವೆಯೆಂದನು ಕೌರವೇಶ್ವರನ ||

೯

ಹೋದ ಕೃತಿಯಂತಿರಲಿ ಸಾಕಿ
ನ್ನಾದಡೆಯು ಕಾಂತೇಯರನು ನೀ
ನಾದರಿಸು ಕೊಡು ಧರೆಯನೆನೆ ಕೊಪ್ಪರಿಸಿ ಖಾತಿಯಲಿ
ಹೊಯ್ದು ತೊಡೆಯನು ಹಗೆಗೆ ಕೊಡುವೆನೆ
ಮೇದಿನಿಯನೆನೆ ರೋಷಶಿಖಿಯಲಿ
ಕಾದುದಾತನ ಹೃದಯ ಶಪಿಸಿದನಂದು ಮೈತ್ರೇಯ ||

೧೦

ತೊಡೆಗಳನು ಕಲಿಭೀಮ ಬವರದೊ
ಳುಡಿದು ಬಿಸುಡಲಿಯೆಂದು ಖತಿಯಲಿ
ನುಡಿಯೆ ಮುನಿಪನಸಂತವಿಟ್ಟನು ಬಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ
ತೊಡೆಗೆ ಬಂದುದೆ ತೋಟ ಸಾಕಿ
ನ್ನೊಡಬಡಿಕೆ ಫಲವಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಯ
ನುಡಿಗೆ ಮುಱುಮಾತಿಲ್ಲಿ ನುತ ಮುನಿ ಸರಿದನಾಶ್ರಮಕೆ ||

೧೧

ಅರಸ ಕೇಳೆ ಗಂಗಾನದಿಯನು
ತ್ತರಿಸಿದವರಿಗೆ ಕಮಲ ಮಿತ್ರನ
ಕರುಣವಾಯಿತು ಕನಕಪಾತ್ರೆಯೊಳಪ್ಪಯಾನ್ನ ದಲಿ
ಪರಿಕರದ ಪರುಠವಣೆಯಲಿ ಸಾ
ವಿರದ ಶತಸಂಖ್ಯಾತ ಧರಣೀ
ಸುರನಿಯೋಗಿಗಳಾಪ್ತ ಜನಸಹಿತ್ಯದಿದರು ವನವ ||

೧೨

ಅರಸ ಕೇಳಂದೇಕಚಕ್ರದೊ
ಳೂರಿಸಿದನಲಾ ಭೀಮನಾತಗೆ
ಹಿರಿಯನೀ ಕಿಮ್ಮೀರ ಬಾಂಧವನಾ ಹಿಡಂಬಕಗೆ
ಧರಣಿಪಾಲನ ಸಪರಿವಾರದ
ಭರನ ಕಂಡನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನ
ಹಂಬವನು ಮರಳಿಚುವುನೆಂದನುವಾದನಮುರಾರಿ ||

೧೩

ಇವರು ಮೂಱಿ ದಿನಕೆ ಕಾಮ್ಯಕ
 ನವಮಹಾಬನಕಾಗಿ ಬರೆ ದಾ
 ನವನು ದಾರಿಯನಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿದ ಕೈಯ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಯಲಿ
 ಅವನ ಕಂಗಳ ಕೆಂಪಿನಲಿ ಮೇ
 ಣವನ ದಾಡೆಯ ಮಿಂಚಿನಲಿ ಖಳ
 ನವಯವನ ಕಂಡಂಜ ನಿಂದುದು ಮುಂಗುಡಿಯ ಭಟರು || ೧೪

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮಾನಿಸರ ಸೊಗಡವ
 ಗಡಿಸುತಿದೆ ಬರಹೇಳು ನೆತ್ತರು
 ಗುಡಿಹಿಗ್ಗಿನೆಯರೆಲ್ಲಿ ಶಾಕಿನಿ ಡಾಕಿನಿಯರೆನುತ
 ತಡೆಯಬೇಡಾ ತಿನ್ನೆನುತ ಬೊ
 ಬ್ಬಿಡುತ ಖಳ ತಟುಬಿದನು ರಾಯನ
 ಮಡದಿ ಹೊಕ್ಕಳು ಮುಷಿಯಲರ್ಜುನ ಭೀಮ ಧರ್ಮಜರ || ೧೫

ಅರು ನೀವ್ ನಡುವಿರುಳು ಪಾಂಡುಕು
 ಮಾರಕರು ನೀವಿತ್ತಲೇನು ವಿ
 ಚಾರಿಸಲು ನೀನಾರು ನೀವಾ ಬಕ ಹಿಡಿಂಬಕನ
 ವೈರಿಗಳಲಾ ಹೊಲ್ಲೆಹೇನು ವಿ
 ಕಾರಿಗಳನೊಡೆಹೊಯಿದು ಶೋಣಿತ
 ವಾರಿಯೋಕುಳಿಯಾಡಬಿಡುದೆನುತ್ತ ಖಳ ಜಱಿದ || ೧೬

ಮಿಡಿದನರ್ಜುನ ಧನುವನಾತನ
 ತಡೆದು ನಿಂದನು ಭೀಮನಸುರನ
 ಕೆಡಹಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಭೂರಿಯ ಭೂತಸಂತತಿಗೆ
 ಖಡಿಸುವೆನು ನೀ ಸೈರಿಸೆನುತವ
 ಗಡಿಸಿದನು ಕಲಿ ಭೀಮನಂತ್ಯದ
 ಸಿಡಿಲ ಸೆಣೆ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಬೊಬ್ಬಿಡುದೆದ್ದನಮರಾರಿ || ೧೭

ಮುಱುಕಿಸುವ ಪವನಜನ ನೆತ್ತಿಯ
 ನೆಣಗಿದನು ಬಳಿಕವನ ಹೊಯಿಲಿನ
 ಬಿಱುಸಿನ್ನೈಯ್ಯನೊ ಸಿಡಿಲ ಶಿಷ್ಯನೊ ವಜ್ರಕರಹತಿಯೋ

ಕಟಗಿದನು ಮಯಣಾದಿವುಗಳಿಂ
ದೆಟಗಿದ ಕಾಹಿನ ಕಟುವೆನಲು ಕು
ಕ್ಕುಟುಸಲಸುರನನಿಕ್ಕಿದನು ಚಾಪಳ ಚಪೇಟದಲಿ ||

೧೮

ಡೆಂಢಣಿಸಿ ಸುರವೈರಿ ಘೊಪ್ಪನೆ
ದಿಂಡುಗೆಡೆದನು ನೀಲಶೈಲದ
ದಂಡಿಕಾಟನ ದೇಹಗರ್ತದ ರಕ್ತನಿರ್ಯುರದ
ದೊಂಡೆಗರುಳಿನ ಬಾಯಿ ಜೋಲಿನ
ಕುಂಡಳಿತಕರ ಜಂಘೆಗಳ ಬಿಡು
ಮಂಡೆಗೆದಟಾದ ಖಳನ ಕಂಡುದು ಭೂಸುರವ್ರಾತ ||

೧೯

ತಳಿತು ಬಿಟ್ಟುದು ಕೂಡೆ ಹರಹಿನ
ಹಳುವದಲಿ ದ್ವಿಜವರ್ಗ ರಚಿಸಿದ
ತಳಿರ ಗುಡಿಗಳ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ ಭದ್ರಭವನಿಕೆಯ
ಮೆಳೆಯ ಮಂಟಪ ಹೊದಟು ಹೊದಟುನ
ನೆಳಲ ಚೌಕಿಗೆ ವಿಪುಳವಟಸಂ
ಕುಳದಲೋಲಗಶಾಲೆ ಮೆಟಿದುದು ಧರ್ಮನಂದನನ ||

೨೦

ಆ ಸಕಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿ
ಳಾಸದರಮನೆಗಳನು ಮಜಸಿದು
ದೀ ಶರಭ ಶಾರ್ದೂಲಸೇವಿತ ಘೋರ ಕಾಂತಾರ
ಆ ಸುಧಾಕಲಿತಾನ್ನವೇ ಫಲ
ರಾಸಿಯಾದುದು ಗೇಯರಸ ವಿ
ನ್ಯಾಸವೇ ಮಧು ಮಕ್ಷಿ ರ್ಘುಲಿಕ ಜಂಬುಕ ಧ್ವಾನ ||

೨೧

೩. ಇಂದುವದನೆಯ ಸಂತವಿಟ್ಟ ಮುಕುಂದ

ಅರಸ ಕೇಳೈ ದ್ವಾರಕಾಪುರ
ವರಕೆ ಬಂದುದು ವಾರ್ತೆ ಪೀತಾಂ
ಬರನ ಬಹಳಾಸ್ಥಾನದಲಿ ವರ್ತಿಸಿದುದಡಿಗಡಿಗೆ

ಧರಿಸಹಿತ ನಿಜವಸ್ತುವಾಹನ
ಪರಮವಿಭವನ ಬಿಸುಟು ಭಾರಿಯ
ಪರಿಭವದಿ ನಟ್ಟಡವಿಯೊಕ್ಕರು ಪಾಂಡುಸುತರೆಂದು ||

೧

ಕೇಳಿ ತಲೆದೂಗಿದನು ಮೂಗಿನ
ಮೇಲುನೆರಳಿನ ಹೊತ್ತ ದುಗುಡದ
ತೂಳಿದುಬ್ಬೆಯ ನಟ್ಟನೋಟದ ನೆಗ್ಗಿನುತ್ತವದ
ಹೊಳಿದೂಹೆಯ ಹಿಳದ ನೆನಹಿನ
ಹೇಳಲರಿದೆನೆ ಹುದಿದ ಭಾವದೆ
ಲಾಲಿಸಿದನಸುರಾರಿ ದೂತವ್ರಜದ ಬಿನ್ನಪನ ||

೨

ಎನನೆಂಬೆನು ಜೀಯ ಕಡುದು
ಮಾನ್ಯನದಲಿ ಹೊಪವಂಟು ಬಂದನು
ದಾನವಾಂತಕನೈದಿದವು ದಂಡಿಗೆಗಳರಸಿಯರ
ಆ ನಿಖಿಳ ನೃಪವರ್ಗ ಯಾದವ
ಸೇನೆ ಕವಿದುದು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ
ಕಾನನನ ಕರುಣಾಳು ಹೊಕ್ಕನು ಹಲವು ಪಯಣದಲಿ ||

೩

ಇವರು ಬಂದರು ನಿಖಿಳಭೂಸುರ
ನಿವಹಸಹಿತಿದಿರಾಗಿ ವರಬಾಂ
ಧನರಿಗಭಿವಂದ್ಯರಿಗೆ ತತ್ಸಮರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠರಿಗೆ
ಅವರವರಿಗವರುಚಿತ ಸತ್ಯಾ
ರವನು ಮಾಡಿ ಮುರಾರಿಯಂಘ್ರಿಯ
ನವಿರಳಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ನಾದಿದರರಸ ಕೇಳಿಂದ ||

೪

ಬೇಜಿಬೇಜಿವರನು ತೆಗೆದು ಮು
ರಾರಿಯಪ್ಪಿದನಡಿಗಡಿಗೆ ದೃಗು
ವಾರಿಗಳನೊರಸಿದನು ಪೀತಾಂಬರದ ಸೆರಗಿನಲಿ
ಸಾರು ಸಾರೆಂಬುಗ್ಗಡಣೆಯ ವಿ
ಕಾರವೇಕಿನ್ನೆನುತ ರಾಯನ
ನಾರಿ ಬಂದಳು ಕವಿದುಬಿಡ್ಡಳು ಹರಿಯ ಚರಣದಲಿ ||

೫

ಒಱಲಿದಳು ದೆಸೆಯೊಡನೊಱಲೆ ಮಿಗೆ
ಹೊಱಲಿದಳು ಹರಿಪಾದದಲಿ ಮೈ
ಮಱಿದಳಂಗನೆ ಮೈಯ ಮುಸುಕಿದ ಕೇಶಪಾಶದಲಿ
ಕಱಗಿದಳು ಕಂದಿದಳು ಮಮ್ಮಲ
ಮಱುಗಿ ಕಱುಗಂದಿದಳು ದೈಗುಜಲ
ದೊಱತೆಯುಕ್ಕಿತು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಮಹೀಶನಂಗನೆಗೆ ||

೭

ಹಿಂದೆ ಸೆಳೆಸೀರೆಯಲಕಟ ಗೋ
ವಿಂದ ರಕ್ಷಿಸನಾಥನಾಥ ಮು
ಕುಂದ ಕಾಯೈ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಯೈ ಕರುಣಿಸಸುರಾರಿ
ಇಂದಿರಾಪತಿಯೇ ಯಶೋದಾ
ನಂದನನೆ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಸಲ
ಹೆಂದಡುಳುಹಿದ ದೈವ ನೀ ಮೈದೋಱುದೈ ತನಗೆ ||

೭

ಕಾಯಿದೈ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯ ವನಗಜವಂಬರೀಷನ
ಕಾಯಿದೈ ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ಪಾತಕಿಯಜಾಮಿಳನ
ಕಾಯಿದೈ ಗೋವಿಂದಯೆನೆ ತ
ನ್ನಾಯತಿಕೆಯಭಿಮಾನವನು ನೀ
ಕಾಯಿದೈ ಹರಿಯೆನುತ ಪದದಲಿ ಹೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ||

೮

ಏಳು ತಾಯೆ ಸರೋಜಮುಖಿ ಪಾಂ
ಚಾಲೆ ನೊಂದೌ ತಂಗಿಯೆನುತ ಕೃ
ಪಾಳು ಕಂಬನಿದೊಡೆದು ಕೊಡಹಿದನವಯವದ ರಜವ
ಮೇಲು ಮುಚ್ಚಳದೆಱಿದ ತನುವಿನ
ಹೇಳಿಗೆಯ ಶೋಕಾಹಿಯಂತಿರೆ
ಲೋಲಲೋಚನೆಯಳಲು ಮಿಗೆ ಹೆಕ್ಕಳಿಸಿತಡಿಗಡಿಗೆ ||

೯

ಮುಡಿಯ ಸಂವರಿಸಬಲೆ ಸೀರೆಯ
ನುಡು ನವಾಂಬರವಿದೆ ವಿರೋಧವ
ಬಿಡು ಸುಯೋಧನರಾಜಸಂತತಿಯುರಿದುದಿನ್ನೇನು

ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡರು ನಾಯ್ಕನನ್ನದ
ನುಡಿದು ಫಲವೇನಕಟ ಕೈಕೊಂ
ಡಡವಿಯನುಭವ ಸವೆಯೆ ಸೈರಿಪುದೆಂದನಸುರಾರಿ || ೧೮

ತುಱುಬು ಕಟ್ಟುವ ಹದನ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಯಱುಯರೆಂಬೆನೆ ಸಕಲ ಸಚರಾ
ಚರದ ಚೇತನರೂಪದೇಹನಿಕಾಯಕ್ಕೃತಿಸಾಕ್ಷಿ
ತಱುದು ದುಶ್ಯಾಸನನ ವಕ್ಷದೊ
ಳೊಱುವ ರುಧಿರದಲದ್ದಿ ಕಟ್ಟುವ
ತುಱುಬನಱುಯಾ ಕೃಷ್ಣಯೆಂದಳು ನಗುತ ಪಾಂಚಾಲಿ || ೧೯

ಐಸಲೇ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗ
ಳೇಸಱವದಿರು ಭೀಮಪಾರ್ಥರ
ಬೇಸಱಕೆ ಬಲುಗೈಯೆ ಬರ್ಹಿಮುಖರ ಭಾರವಣೆ
ದೂಷಕನ ರಕ್ತದಲಿ ನಿನ್ನಯ
ಕೇಶವನು ಕಟ್ಟಿಸುವೆ ನಿನ್ನಯ
ಭಾಷೆ ತನ್ನದು ತಾಯೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಸಾಕೆಂದ || ೨೦

ವರತಪಸ್ವಿನಿ ನೀನು ನಿನ್ನನು
ಕೆರಳಿಚಿದರೇ ಕುನ್ನಿಗಳು ಮಿಗೆ
ಭರತ ಸಂತತಿ ಫಲಿತಕದಳಯ ಕೂಡೆ ಹೂಡಿತಲಾ
ಕುರುಡನಱುಯದೆ ಹೋದಡೆಯು ಕಂ
ಗುರುಡರಾದರೆ ಭೀಷ್ಮವಿದುರಾ
ದ್ಯರು ಮಹಾದೇವನುತ ಮುರರಿಪು ತೂಗಿದನು ಶಿರವ || ೨೧

ಆಯಿತೇಳೌ ತಂಗಿ ನೀ ಹಿರಿ
ದಾಯಸವನನುಭವಿಸಲುದಿಸಿದೆ
ರಾಯನಾಡಿದ ಭಾಷೆ ಸಲಲಿ ವನಪ್ರವಾಸದಲಿ
ವಾಯುತನುಜನ ನುಡಿಯಲೇ ನಿ
ನ್ನಾಯತಿಕೆಯಹುದಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ
ತಾಯೆ ತಾ ಹೊಣೆಯೆಂದು ಕೊಟ್ಟನು ಸತಿಗೆ ನಂಬುಗೆಯ || ೨೨

ಸಂತವಿಟ್ಟನು ಬೇಟಿ ಬೇಟಿ ಕೃ
ತಾಂತಸುತ ಭೀಮಾದ್ಯರನು ಮುನಿ
ಸಂತತಿಯ ಮನ್ನಿಸಿದನವರ್ಗವರುಚಿತ ವೃತ್ತಿಯಲಿ
ಎಂತು ಹದಿಮೂಳಬುದವೀ ನೃಪ
ಸಂತತಿಗೆ ಸೌಹಾರ್ದವಕಟ ವ
ನಾಂತರದೊಳೆಂದಸುರರಿವು ನುಡಿದನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಗೆ ||

೧೫

ಕಳುಹುವುದು ಸೌಭದ್ರನನು ನೃಪ
ಲಲನೆಯರನವರವರ ತಾಯ್‌ವನೆ
ಗಳಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡಿ ನಿಮ್ಮ ಪಂಚದ್ರೌಪದೀಸುತರ
ಹಳುವ ದಾಟಲಿ ದೃಪದನಂದನೆ
ಯಲಲತಿಖಿಂಧನವಲೇ ಕುರು
ಕುಲದ ಕರಡದ ಬಣಬೆ ಕಾದುರುಹುವುದು ಕೇಳೆಂದ ||

೧೬

ಎಂದು ಕಳುಹಿ ಸುಭದ್ರೆಯನು ನರ
ನಂದನನ ಬೀಳ್ಕೊಡಿಸಿದನು ನೃಪ
ನಂದನರ ಕಳುಹಿಸಿದನಾ ಪಾಂಚಾಲನೃಪನೊಡನೆ
ಇಂದುವದನೆಯ ಸಂತವಿಟ್ಟ ಮು
ಕುಂದ ರಥವೇಳಿದನು ಕುಂತೀ
ನಂದನರು ಕಳುಹುತ್ತ ಬಂದರು ಕಮಲಲೋಚನನ ||

೧೭

ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು ಕೃಷ್ಣನನು ಪಾಂ
ಚಾಲಪತಿಯನು ಪಂಚ ಕೈಕೆಯ
ಚೋಳ ಕೇರಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಕುಂತೀಭೋಜ ಸೃಂಜಯರ
ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು ದುಷ್ಟಕೇತು ನೃ
ಪಾಲ ಮೊದಲಾದವಿಳ ಧರಣೀ
ಪಾಲಕರು ದುಗುಡದಲಿ ಹೊಕ್ಕರು ತಮ್ಮ ನಗರಿಗಳ ||

೧೮

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧೃತ್ರಿ
ಪಾಲ ಪಾಂಡುಕುಮಾರರಟ್ಟವಿಯ
ಪಾಲಿಯಲಿ ಪರುಠವಿಸಿದರು ಪದಯುಗಪಥತ್ರಮವ

ಲೋಲಲೋಚನೆ ಸಹಿತ ತತ್ಕುಲ

ಶೈಲದಲಿ ತದ್ವಿಪಿನದಲಿ ತ

ತ್ಯೂಲವತಿಗಳ ತೀರದಲಿ ತೊಳಲಿದರು ಬೇಸಟಿದೆ ||

೧೯

ಫಲ ಮೃಗಾವಳಿ ಸವೆದುದಿನ್ನೀ

ಹಳುವ ಸಾಕಿನ್ನೊಂದರಣ್ಯ

ಸ್ಥಳವ ನೋಡಲಿ ಕಟಕ ನಡೆಯಲಿ ವಿಪ್ರಸಂಕುಳದ

ಸುಲಭವೀ ವನವೆಂದು ತಮ್ಮೊಳು

ತಿಳಿದು ಪಾರ್ಥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರು ಮುನಿ

ಕುಲ ಸಹಿತ ನಲವಿನಲಿ ಹೊಕ್ಕರು ದ್ವೈತಕಾನನವ ||

೨೦

ಆ ಸಮಯದಲಿ ಬಂದನಗ್ಗದ

ಭೂಸುರ ಶ್ರೀಕಂಠನೋ ಪ

ದ್ವಾಸನನ ಪಲ್ಲಟವೊ ಕಮಲಾಂಬಕನ ಚುಂಬಕವೋ

ಭಾಸುರಕ್ರತು ಶತದ ರೂಪವಿ

ಳಾಸವೋ ಶ್ರುತಿಗೋಚಕನ್ಯಾ

ವಾಸ ಭವನವೋ ದೇವ ವೇದವ್ಯಾಸ ಮುನಿರಾಯ ||

೨೧

ಹಾ ಮಹಾದೇವಾ ಇದಾರು ಮ

ಹಾ ಮುನೀಶ್ವರರೆನುತ ಮುನಿಪ

ಸ್ತೋಮವೆದ್ದುದು ಧರ್ಮನಂದನನವರಿಗಿದಿರಾಗಿ

ಪ್ರೇಮಪುಳಕದ ನಯನಸಲಿಲದ

ರೋಮಹರುಷದ ಸತ್ಯಭಾವದ

ಭೂಮಿಪತಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿದನು ಮುನಿವರನ ಚರಣದಲಿ ||

೨೨

ವಿವಿಧ ಮುನಿಗಳ ಗೋತ್ರನಾಮ

ಪ್ರವರ ಸಹಿತಭವಾದ ಕರ್ಮೋ

ತ್ಸವನ ಕೈಕೊಳುತಿವರನೆತ್ತಿದನುಗಿದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ

ಯುವತಿ ಪದಕೆಳಗಿದರೆ ಭೂಯಾ

ತ್ಸವ ಮನೋರಥವೆನುತ ಮುದದಿಂ

ದವನಿಪಾಲನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ಮುನಿಪ ನಡೆತಂದ ||

೨೩

ಕರಸಿ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯ ಕಂಬನಿ
ಯೊಳತೆಯಾಳಲು ನುಡಿದನಾಕೆಯು
ಕರಣದಲಿ ಕಳುಗೊಂಡ ಕಳಕಳವನು ವಿಭಾಡಿಸಿದ
ಧರಣಿಪತಿಗೇಕಾಂತ ಭವನದೊ
ಳೊರೆದನೀಶ್ವರ ಬೀಜಮಂತ್ರಾ
ಕ್ಷರವನಂಗೋಪಾಂಗ ಮುದ್ರಾಶಕ್ತಿಗಳು ಸಹಿತ ||

೨೫

ಇದು ಮಹೀಶರ ಶೋಕಹರವಿಂ
ತಿದು ವಿರೋಧಿಬಲಪ್ರಭಂಜನ
ವಿದು ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನವಖಳ ದುರಿತಹರ
ಇದು ಮಹಾಧಿವ್ಯಾಧಿಹರವಿಂ
ತಿದನು ಕೈಕೊಂಡರ್ಜುನಂಗೊರೆ
ವುದು ರಹಸ್ಯದಲೆಂದು ಮುನಿ ಕರುಣಿಸಿದನರಸಂಗಿ ||

೨೫

ಪಾರ್ಥನೈದುವುದಿಂದ್ರಕೀಲದ
ಲರ್ಥಿಸಲಿ ಶಂಕರನನಖಳ
ಸ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬೀಜವಿದು ಬೇಟಿೊಂದ ಬಯಸದಿರು
ವ್ಯರ್ಥರವದಿರು ನಿಮ್ಮ ಹಗೆಯ ತ
ದರ್ಥಕದೊಳಿನ್ನೇನು ಜಗಕೆ ಸ
ಮರ್ಥನೊಬ್ಬನು ಶಂಭು ಕೃಪೆಮಾಡುವನು ನಿಮಗಿಂದ ||

೨೬

ಇಂದು ಮುಖಿಯನು ಭೀಮನನು ಯಮ
ನಂದನಾರ್ಜುನ ಯಮಳರನು ನಲ
ವಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಮೈದಡವಿದನು ಮೋಹಗಲಿ
ಬಂದು ಸಂದಣಿಸಿದ ಮಹಾದ್ವಿಜ
ವೃಂದವನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಿಜಾಶ್ರಮ
ಮಂದಿರಕೆ ಮುದದಿಂದ ಬಿಜಯಗೃಹನಾ ಮುನಿಪ ||

೨೭

ನೆನಹು ನೆಮ್ಮಿತ್ತು ಶಿವನನಿತರದ
 ನನೆಕೊನೆಯ ತೆರಳಿಕೆಯ ತೊಡಚೆಯ
 ಮನದ ಸಂಚಲವೀಚುವೋದುದು ಕಲಿಧನಂಜಯನ ||

೯

ಮುಗುಳು ಗಂಗಳ ಮೇಲುಗುಡಿದೋ
 ಳುಗಳ ಮಿಡುಕುವ ತುಟಿಯ ತುದಿಗಾ
 ಲುಗಳ ಹೊರಿಗೆಯ ತಪದ ನಿರಿಗೆಯ ನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪನದ
 ಬಿಗಿದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಿನ್ನಬತ್ತಳಿ
 ಕೆಗಳ ಕಿಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಕಠಾರಿಯ
 ಹೊಗರಡಾಯುಧ ಹೊಸತಪನ ತೊಡಗಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೧೦

ಅರಸ ಕೇಳೈ ವಿಪ್ರವೇಷವ
 ಧರಿಸಿ ಧರೆಗಿಳಿದನು ಸುರೇಶ್ವರ
 ತರಹರಿಸದಿ ಮಾತ ನುಡಿದನು ನಿಜಕುಮಾರಂಗೆ
 ಮರಿಚ ಮೌಕ್ತಿಕ ಲೋಹ ಹೇಮಾ
 ಭರಣ ಚರ್ಮ ದುಕೂಲ ಮಿಳಿ ಹಾ
 ದರಿಯ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಗೇಕನಿವಾಸವೇಕೆಂದ || ೧೧

ಅವ ಸೇರುವೆ ತಪಕೆ ಚಾಪ ಶ
 ರಾವಳಿಗೆ ಶಮೆ ದಮೆಗೆ ಖಡ್ಗ ಕಿ
 ದಾವ ಸಮ್ಮೇಳನ ವಿಭೂತಿಗೆ ಕವಚ ಸೀಸಕಕೆ
 ಅವುದಿದಿಹಿಭಿಧಾನ ತಪವೋ
 ಡಾವರಿಗ ವಿದ್ಯಾಸಮಾಧಿಯೊ
 ನೀವಿದೆಂಥಾ ಋಷಿಗಳೆಂಬುದನಜಾಯೆ ನಾನೆಂದ || ೧೨

ಕಂದೆಹಿದು ನೋಡಿದನು ನೀವೇ
 ನೆಂದಡೆಯು ಹೃದಯಾಬ್ಜ ಪೀಠದೊ
 ಳಿದುಮೌಳಿಯನೊಲಿದು ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆನು ಸಮಾಧಿಯಲಿ
 ಇಂದಿನೀ ಬಹಿರಂಗ ಚಿಹ್ನೆದ
 ಕುಂದು ಹೆಚ್ಚಿನಲೇನು ಫಲವೆನ
 ಲಂದು ತಲೆದೂಗಿದನು ಸುರಪತಿ ತೋಟಾದನು ನಿಜವ || ೧೩

ಮಗನೆ ನಿನ್ನಯ ಮನದ ನಿಷ್ಠೆಗೆ
 ಸೊಗಸಿದನು ಹಿರಿದಾಗಿ ಹರಸಿ
 ಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ ಕರುಣಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿವಾಂಛಿತವ
 ಹೆಗೆಗೆ ಹಲುವಹುದೆಂದು ಸುರಮೌ
 ಳಿಗಳ ಮಣೆ ಸರಿದನು ವಿಮಾನದ
 ಲಗಧರನ ಮೈದುನನ ಮಹಿಮೆಯನಲುವರಾರಿಂದ ||

೧೪

ಮರಳಿದನು ದೇವೇಂದ್ರನಿತ್ತಲು
 ಹರನೊಡನೆ ಹೊರೆಯೇಱುತಂತಃ
 ಕರಣ ಹಿಗ್ಗಿತು ಹುದುಗಿದನು ಬಹಿರಂಗಭಾವನೆಯ
 ಧರಣಿ ಮೊದಲಿನೆ ಭೂತಪಂಚಕ
 ಮರುತುಪಂಚಕ ವಿಷಯದಿಂದ್ರಿಯ
 ಕರಣವಿಪ್ರತ್ಯೈದು ತತ್ವಾತ್ಮಕನ ಚಿಂತಿಸಿದ ||

೧೫

ಮೂಱುದಿನಕೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಫಲವಾ
 ಹಾರದಲಿ ನೂಕಿದನು ತಿಂಗಳ
 ನಾಱುದಿವಸಕೆ ಫಲವ ಕೊಂಬನು ತಿಂಗಳೆರಡಲಿ
 ಮೂಱುತಿಂಗಳ ಕಳೆದಂತೀ
 ಱಾಱುದಿವಸಕೆ ಕಂದಮೂಲಾ
 ಹಾರದಲಿ ತಲಗೆಲೆಯಲಿಕ್ಷನು ನಾಲ್ಕು ಮಾಸದಲಿ ||

೧೬

ಬಳಿಕ ಪವನಾಹಾರದಲಿ ನಿ
 ಸ್ಥಲಿತ ಶಿವಪದ ಭಕ್ತಿಸುಧೆಯಲಿ
 ತಳಿತ ರೋಮಾಂಚನದ ಕಂದದ ಕುಂದದವಯವದ
 ಥಳಥಳಿಸುವಾನನದ ಸತ್ಪೋ
 ಚ್ಚಲಿತ ಚಿತ್ತದ ಸುಪ್ರಭಾವದ
 ಬಳವಿಗೆಯಲುತ್ಪೋಚವಾದುದು ತಪ ಧನಂಜಯನ ||

೧೭

ತಾನು ಶಿವನೋ ಮೇಣು ಶಿವನ
 ಧ್ಯಾನ ತನಗದ್ವೈತದನುಸಂ
 ಧಾನಕಿದು ಜವನಿಕೆಯೋ ಜೀವಾತುಮನ ಜಂಜಡಕೆ

ಧ್ಯಾನವೋ ಮೇಣ್ ಧೈರ್ಯವೋ ತ
 ದ್ವ್ಯಾನ ಕರ್ತೃವೋ ತ್ರಿಪುಟಿ ರಹಿತನೋ
 ತಾನು ಮೇಣನಲಾಯ್ತು ಚಿತ್ತದ ಶುದ್ಧಿಯರ್ಜುನಗೆ || ೧೮

ಮೇಲೆ ಮೇಲೀತನ ತವ್ವೇಗ್ನಿ
 ಜ್ವಾಲೆ ಜಡಿದುದು ತಡೆದುದಭ್ಯ
 ಸ್ಥಳಿಯಲಿ ಸೈವರಿದು ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಪ್ರಭೆಯ
 ಡಾಳಿಸುವ ಪರಿಧೌತ ಮೌನಕ
 ರಾಳತೇಜೋಗರ್ಭತಮಧೂ
 ಮಾಳಿಯಲಿ ಮೇಘಾಳಿ ಮಸಗಿತು ಭೂಪಕೇಳೆಂದ || ೧೯

ಏನನೆಂಬೆನು ಪಾರ್ಥನುಗ್ರ ತ
 ಪ್ರೋನಿದಾಘಜ್ವಾಲೆಯನು ಸಂ
 ಧಾನವನು ತತ್ಪರಿಸರದ ಪಾವನ ತವ್ವೇಧನರ
 ಮೌನವುಱಿ ಸೀದುದು ಜಪಾನು
 ಸ್ಥಾನ ಬಿಡೆ ಬೆವರಿತು ಸಮಾಧಿ
 ಧ್ಯಾನ ಸೀಕರಿಯಾಯ್ತು ಸಾರವಿಚಾರ ಶಮಸಹಿತ || ೨೦

ಕೆದಲಾದವು ಜಡೆ ಯಕ್ಷಮಾಲೆಗ
 ಳುದುರಿದವು ಕರದಲಿ ಕಮಂಡಲು
 ವದುರಿದವು ಹಳಿವಾಯ್ತು ಹರಿಣಾಜಿನ ಮುನೀಶ್ವರರ
 ಕದಡಿತಂಗವಿಭೂತಿ ಕಡುಗೋ
 ಪದಲಿ ಹರಿದರು ಹರಗಿರಿಯ ಹ
 ತ್ರಿದರು ಕಂಡರು ರಾಜಮೌಳಿಯ ರಾಜಮಂದಿರವ || ೨೧

ಶಿವನ ಭವನವ ದೂರದಲಿ ಕಂ
 ಡವರು ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿದರು ವರಮುನಿ
 ನಿವಹ ಬಂದುದು ಬಾಗಿಲವದಿರು ಬಿನ್ನಹದ ಹದನ
 ಏವರಿಸಲು ಕರೆಸಿದನು ಕರುಣಾ
 ರ್ಣವನ ಕಂಡರು ಮೈಯ್ಯ ಚಾಚಿದ
 ರವನಿಯಲಿ ಜಯಜಯ ಮಹೇಶ ನಮಶ್ಚಿವಾಯೆನುತ || ೨೨

ಏಳಿರೈ ಸಾಕೇಳಿರೈ ಸಾ
ಕೇಳಿ ಕುಳ್ಳಿರಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವ
ಹೇಳಿಯೆನೆ ಮುನಿನಿಕರವೆದ್ದುದು ನೊಸಲ ಕೈಗಳಲಿ
ಹೇಳಿ ನೀವ್ ಹೇಳಿನ್ನು ಹಿರಿಯರು
ಹೇಳಿಯೆನುತೊಳಗೊಳಗೆ ಘೋಳಾ
ಘೋಳ ಮಸಗಿದುದೊಬ್ಬ ಮುನಿ ನಿಲಿಸಿದನು ಕಳಕಳವ || ೨೩

ನೀಲಲೋಹಿತ ಚಿತ್ತವಿಸು ಶಶಿ
ಮೌಳಿ ಬಿನ್ನಹ ನಿಗಮ ಮಹಿಳಾ
ಮೌಳಿರತ್ನವಿರಾಜಿತಾಂಘ್ರಿಸರೋಜ ಅವಧಾನ
ಪಾಲಿಸುವುದಾರ್ತರನು ಪರಮಕೃ
ಪಾಳು ನೀನತಿ ದೀನರಾವು ವಿ
ಟಾಳ ಸಂಗತಿಯಾದುದೆಮ್ಮಯ ಜಪ ತಪಸ್ಕಿತಿಗೆ || ೨೪

ಹೋದ ಹೊಲಬಿಲ್ಲದಱಿಗಳಿಗೆ ದು
ಭೇದ ತಪವೇ ಹೊಗೆವುತದೆ ಹೊ
ಳ್ಳಾದವೆಮ್ಮ ಸಮಾಧಿ ಸೈರಣೆ ಶಮ ದಮಾದಿಗಳು
ಕಾದುದಾ ವನಭೂಮಿ ತರು ಗು
ಲ್ಯಾದಿಗಳು ಕಟ್ಟೊಣಗಿಲಾದುವು
ತೀದುದೊಬ್ಬನ ದೆಸೆಯಲೆಮ್ಮಯ ನಿತ್ಯವಿಧಿಯಿಂದ || ೨೫

ರಾಯನೋ ಮೇಣವನು ರಾವುತ
ಪಾಯಕನೊ ಋಷಿಯಲ್ಲ ಋಷಿಗೆ
ಕಾಯುಧಂಗಳ ಗೊಡವೆ ನಮಗೇಕದಱಿ ಬೂತಾಟ
ಸಾಯಕದ ಬತ್ತಳಿಕೆ ಚಾಪವ
ಡಾಯುಧದ ಕುಶೆವೆರಳ ಜಡೆಗಳ
ನಾಯತದಲನುಚಿತದ ಸಂಗದ ತಪಸಿಯವನೆಂದ || ೨೬

ಆಡಿದಡೆ ನಾವ್ ಋಷಿಗಸೂಯವ
ಮಾಡಿದವರಿಂದ ನಿಮ್ಮಡಿಗಿ ನಾ
ವಾಡದಿದ್ಡೆ ಬಿಸಿಲ ರಾಶಿಯನುರಿಯ ಸೂತಕವ

ಕೂಡಿತೆಮ್ಮಯ ನಿತ್ಯವಿಧಿ ತಪ
ಗೇಡಿಯನು ಬಿಡದೆಬ್ಬಿಸೆಮಗೆಡೆ
ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತೆಱಗಿತು ಋಷಿಸ್ತೋಮ || ೨೭

ಕೇಳುತವನಾರೋಯೆನುತ ಶಶಿ
ಮೌಳಿ ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯ
ಲಾಳನಱಿದನು ಮನದೊಳಗೆ ನಮ್ಮವನಲಾಯೆನುತ
ಬಾಲಹಿಮಕರಕಿರಣದೊಡನೆ ಸ
ಮೇಳವಹ ನಗೆ ಮಿನುಗೆ ಮುನಿ
ಜಾಲವನು ನೋಡಿದನು ಸುರಿದನು ಕೃಪೆಯ ತನಿರಸವ || ೨೮

ಅಱಿದೆವಾವಂಜದಿರಿ ಹುಯ್ಯಲ
ಬಱಿದೆ ತಂದಿರಿ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹಿಂ
ಗೇಳಗುವನಲ್ಲವನು ಬೇಱಹುದಾತನಂಘವಣಿ
ಅಱಹಲೇಕೆ ಭವತ್ತಪ್ಪೋವನ
ನೆಱಿ ನಿಮಗೆ ನಾವವನನೆಬ್ಬಿಸಿ
ತೆಱಹ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವೆವೆಂದನು ನಗುತ ಮದನಾರಿ || ೨೯

ಏಳಿ ನಿವಾಶ್ರಮಕೆ ಹೋಗಿ ಭ
ಡಾಳಿಸದು ಮುನಿವರನ ತಪವಿ
ನ್ನೇಳ ದಿಟ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕರಾಂಬುಜವ ನೆಗಹಿ
ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ಸಕಲ ಮುನಿಜನ
ಜಾಲವನು ಕರೆ ಭೂತನಿಕರವ
ಮೇಳವಿಸಹೇಳೆಂದು ನಂದೀಶ್ವರಗೆ ನೇಮಿಸಿದ || ೩೦

೫. ಕೆಣಕಿದನು ಶಿವನ

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಬೇಂಟೆಯಿಂದೀ
ಶ್ವರನ ಕಟಕದಲೊದಱಾದುದು ಡಂ
ಗುರದ ದನಿ ಡಾವರದಲೈದಿತು ನಿಖಿಳ ಭೂತಚಯ

ಪರಮಕರುಣಾಸಿಂಧು ಭಕ್ತನ
ಹೊರವ ಭರದಲಿ ಭೂರಿವ್ಯುಗಯಾ
ಚರಣೆಗೋಸುಗ ಶಬರವರರೂಪದಲಿ ರಂಜಿಸಿದ ||

೧

ತೆಗೆದು ತಲೆಮಾಲೆಯನು ಹಸುರಂ
ಗಿಗಳ ತೊಟ್ಟನು ಸುತ್ತುವರೆ ಹೀ
ಲಿಗಳ ಹರಹಿನ ಪಾರಿವದ ಚೆಲ್ಲಣವ ವೆಂಠಣಿಸಿ
ಬಿಗಿಜಡೆಯ ಶಶಿಮುಖಕೆ ಪತ್ರ
ಳಿಗಳ ಕಟ್ಟಿ ಕಿರಾತವೇಷದ
ವಿಗಡ ದೇವರದೇವ ಕೊಂಡನು ಚಾಪ ಮಾರ್ಗಣವ ||

೨

ದೇವನನುರೂಪದಲಿ ನಿಂದರು
ದೇವಿಯರು ಗುಹ ಗಣಪತಿಗಳೆ
ಲ್ಲಾ ವಿನೋದನ ನೋಡಿ ಧರಿಸಿದರೊಲಿದು ಶಾಬರವ
ಆ ವಿಗಡ ನಂದಿಶ ವೀರಕ
ದೇವಲಕ ರೇಣುಕ ಮಹೋದರ
ದಾವಶಿಖಿಮುಖ ವೀರಭದ್ರಾದ್ಯುಖ ಭೂತಗಣ ||

೩

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ
ಯರು ಮಹೋಪನಿಷನ್ನಿತಂಬಿನಿ
ಯರು ದಿಶಾದೇವಿಯರು ಶ್ರುತಿವಿದ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಯರು
ಉರಗಿಯರು ವಿದ್ಯಾಧರಿಯರ
ಪ್ರಿಯರೌಷಧ ಮಂತ್ರದೇವತೆ
ಯರು ಪುಳಿಂದಿಯರಾಯ್ತು ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಬಳಸಿನಲಿ ||

೪

ಜಾಳಿಸಿದ ಹದವಿಲ್ಲುಗಳ್ ಬಡಿ
ಕೋಲುಗಳ ಸಂಕಲೆಯ ನಾಯ್ಕಳ
ಕೋಲುವಲೆಗಳ ಕವಣವಲ್ವಿ ದಡಿವಲೆಯ ಸಿಡಿವಲೆಯ
ಕಾಲುಕಣ್ಣೆಯ ಹೆಬ್ಬಲೆಯ ಬೆ
ಳ್ಳಾಲಹೊಪ್ಪಿಗಳ ಗಳೆಗಳಂಟಿನ
ಘಾಳಿಗೊಂಬಿನ ಬೀಂಟಿಕಾಪರು ಹರನ ಬಳಸಿನಲಿ ||

೫

ಹೇಳುವರೆ ರೋಮಾಂಚನವಲೇ
 ಕೇಳು ನೃಪ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯು
 ಲೀಲಿಯನು ನಿಜಭಕ್ತಜನ ಸಂದರ್ಶನಾರ್ಥವಲಿ
 ಆಳು ನಡೆತಂದಿದ್ದುಕೇಲದ
 ಶೈಲವನು ಬೆಟಿಸಿತು ಮಹಾದ್ಭುತ
 ದೇಳಿಗೆಯನೇನೆಂಬೆನ್ನೆ ಕೈರಾತ ವಿಭ್ರಮವ ||

೬

ಇಂಬಿನಲ್ಲಿಹ ಮೂಕದಾನವ
 ನೆಂಬನೊಬ್ಬನು ತನ್ಮಹಾದ್ರಿನಿ
 ತಂಬವನದ ನಿಕುಂಜದಲಿ ನಿರ್ಭಯ ವಿಹಾರದಲಿ
 ಚುಂಬಿಸಿತು ಬಲು ರಭಸವದು ವಿಲ
 ಯಾಂಬುಧಿಯ ಕಳಕಳವನಮರರ
 ತಿಂಬೆನೀಕ್ಷಣವೆನುತ ಖಳನಾಲಿಸಿದನಾ ಧ್ವನಿಯ ||

೭

ಹಂದಿಯಾದನು ದನುಜನಾ ಗಿರಿ
 ಕಂದರವ ಹೊಪವಂಟು ಬೇಂಟಿಯ
 ಮಂದಿಯೊಳಗಡಹಾಯ್ವತೆತ್ತಿದನಡ್ಡ ಬಿಡ್ಡವರ
 ಹಂದಿಯೋ ತಡೆ ನಾಯ್ಗಳನು ಜಿಡು
 ಹಿಂದ ಹಿಡಿ ಕೆಡೆಗುತ್ತ ಕೈಕೊ
 ಕೈಂದು ಗಜಬಜಿಸಿತ್ತು ಗಾವಳಿ ಗಹನಮಧ್ಯದಲಿ ||

೮

ಕೂಡೆ ಕಟ್ಟಿತು ಭೂತಗಣ ದನಿ
 ಮಾಡಿ ಜಡಿದುಪ್ಪರಿಸಿ ಮೋಟಿಯು
 ನೀಡಿ ನಾಯ್ಗಳು ತುಡುಕಿದವು ತಿರುಗಿದರೆ ಹಿಮ್ಮಡಿಯ
 ಝಾಡಿಸುವ ಕವಿದೆಕ್ಕಲಂದೋ
 ಡಾಡಿ ಬಿರಿದುದು ನೂಲು ಘಾಯದಿ
 ನೋಡುತಿರ್ದುದು ಸೇನೆ ಕಂಡನು ಶೂಲಿ ಸೂಕರನ ||

೯

ಇದುವೆ ಸಮಯವಲಾ ಯೆನುತ ಹೂ
 ಡಿದನು ಬಾಣವನುಗಿದು ಪೂರಾ
 ಯದಲಿ ತೂಗಿ ಪಿನಾಕಿ ಯೆಚ್ಚನು ಮೂಕದಾನವನ

ಒದೆದು ಹಾಯ್ದುದು ಬಾಣ ಗಟುತೋ
ಜುದುದು ಬದಿಯಲಿ ಕೊಡಹಿ ಫೀಳಿಡು
ತದು ಧನಂಜಯನತ್ತ ಹರಿದುದು ಹೊತ್ತು ಕಣೆಸಹಿತ || ೧೦

ಕಂಡನರ್ಜುನನೀ ವರಾಹನ
ದಂಡಿ ಲೇಸಲ್ಲೆನುತ ಬಾಣವ
ಗಾಂಡಿವದೊಳಳವಡಿಸಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಾದಿಚ್ಚನಾ ಖಳನ
ದಿಂಡುಗಡೆದನು ಕಾಲುಗೊಡಹುತ
ಗಂಡಶೈಲದ ವೋಲು ಭೂತವ
ದಿಂಡುದಾಟಿದಾ ಹಂದಿ ಬಿಡ್ಡುದು ಪಾರ್ಥ ನಿದಿರಿನಲಿ || ೧೧

ಬಂದನೀಶ್ವರ ನಾವು ಕೆಡಹಿದ
ಹಂದಿ ನಮ್ಮದು ತೆಗೆಯಿಯೆನೆ ನರ
ನೆಂದನೆನ್ನಂಬಿನಲಿ ಬಿಡ್ಡುದು ಸಾಲು ನೀನೆನಲು
ಬಂದುದೇಕಾಮಿಷ ವಿರೋಧದ
ಕಂದು ಪಾರ್ಥನ ಚಿತ್ತದಲಿ ಬಾ
ಲೇಂದು ಧರನೆಂದೆತ್ತು ಬಲ್ಲನು ಕೆಣಕಿದನು ಶಿವನ || ೧೨

ಎಲೆ ಕಿರಾತ ಮದೀಯ ಬಾಣದ
ಬಲೆಗೆ ನೀ ವ್ಯುಗವಾಗದಿರು ನಿ
ನ್ನಳವ ಮೆಱಿಯೈ ಬನದ ನರಿ ಮೊಲ ಹುಲ್ಲೆ ಹರಿಣನಲಿ
ಗೆಲಿದ ಗರುವನು ನೀನು ನಿನ್ನ
ಗ್ಗಲಿಕೆಗಾವಂಜುವೆನೆ ನಿನ್ನೀ
ದಳಕೆ ಪತಿಯುಂಟಾದೊಡಾತನ ಕೊಂಡು ಜಾಯೆಂದ || ೧೩

ಎನಲು ನಕ್ಕನು ಶಂಭು ಭಕ್ತನ
ಮನದ ಧೈತಿಯನು ಭುಜಬಲವನಾ
ತನ ಪರಾಕ್ರಮಲಕ್ಷ್ಮಿಯನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತೋಪುಸುತ
ನೆನೆದು ನುಡಿದನಿದೇನು ತಮ್ಮಡಿ
ನಿನಗೆ ತಪದಲಿ ಖಡ್ಗವೇಕೀ
ಧನು ಶರಾವಳಿಯೇಕೆ ನಿನ್ನಂಘವಣೆಯೇನೆಂದ || ೧೪

ಏಕೆ ನಿನಗೀ ತಪದ ಚಿಂತೆ ವಿ
 ವೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರವಿದು ವಿಪಿ
 ನೌಕಸರ ಸಂಹಾರ ವಿದ್ಯಾವೃತ್ತಿ ನಿನ್ನದಲೆ
 ಅಕೆವಾಳರ ಕರೆಸು ನೀನೇ
 ಕಾಕಿ ನಿನ್ನಲಿ ಹಠಾಯದಾಹವ
 ವೇಕೆ ನಿನಗೀಗಿಂದು ಕಪಟ ಕಿರಾತನನು ಜಱಾದ ||

೧೫

ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಶ
 ಸ್ತ್ರಾವಳಿಯಲಾವಿದು ಪಕ್ಷಿ ಮೃ
 ಗಾವಳಿಯ ಬೇಂಟಿಯಲಿ ಬಲ್ಲಿವು ಜಾತಿಧರ್ಮವಿದು
 ನೀವು ಬಲುಹುಳ್ಳವರು ನಿಮ್ಮೊಡ
 ನಾವು ಸೆಣಸುವರಲ್ಲ ನಿಮ್ಮೊಳ
 ಗಾವ ಋಷಿ ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾತನ ಬಿರುದ ತಡೆಯಿಂದ ||

೧೬

ಕಟಕಿಯೇಕೆ ಪುಳಿಂದ ನಾವು
 ಬೃಹಿಯ ತಪಸಿಗಳೆಂಬುದಿದು ಪರಿ
 ಸ್ಪುಟವಲೇ ತಪ್ಪೇನು ನಿನ್ನೊಡನೆಂದು ಫಲವೇನು
 ಜಟಿ ಮೃಗಾಜಿನ ಭಸ್ಮದೊಡನು
 ತೃಟಿ ಧನುಶ್ಚರ ಖಡ್ಗದಲಿ ಧೂ
 ಜಫಟಿಯಿಹನು ನಾವನರ ಶಿಷ್ಯರು ಶಬರ ಕೇಳಿಂದ ||

೧೭

ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಲೇ ನಮ
 ಗೇಕೆ ನಿಮ್ಮಯ ತಪದ ಚಿಂತೆ ಪಿ
 ನಾಕಧರನಡಹಾಯ್ಪರಿಯು ಬಿಡೆವೆಮ್ಮ ವಾಸಿಗಳ
 ಈ ಕಳಂಬವಿದೆಮ್ಮದೆನುತ ವ
 ನೌಕಹದ ನೆಲೆಲಿನಲಿ ನಿಂದು ಪಿ
 ನಾಕಿ ನುಡಿದನು ಕಡಿದನೀತನ ಮನದ ಸೈರಣಿಯ ||

೧೮

ಮಸಗಿದನು ನಿನ್ನಾತನುಗಿದೆ
 ಬ್ರಿಸಿದ ಹುಲಿಯೋ ನೊಂದ ಹಂದಿಯೋ
 ಹಸಿದ ಭುಜಗನೋ ಕಾದ ಕಟ್ಟುಕ್ಕಿನ ಭಡಾಳಿಕೆಯೋ

ಉಸುರುಗಳ ಕರ್ಬೊಗೆಗಳಾಲಿಯ
ಬಿಸುಗುದಿಯ ಬಲುಕೆಂಡವೆಂಬಿನ
ಹೊಸಮನೆಗಳುರಿ ರ್ಪುಡಿ ರ್ಪುಳಪಿಸಿ ಪಾರ್ಥ ಖತಿಗೊಂಡ || ೧೯

ಆದೊಡಿದ ಕೊಳ್ಳೆನುತ ಕೆನ್ನೆಗೆ
ಸೇದಿ ಬಿಟ್ಟನು ಸರಳನದು ಹಿಂ
ದಾದುದಾ ಬಳಿ ಸರಳನದು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತೊಂದು
ಹೋದುದದ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತೊಂ
ದೈದಿತತಿ ವೇಗಾಯ್ಲ ತನದನು
ವಾದಸಾಧ್ಯದ ಸರಳು ಕವಿದವು ಬಿಟ್ಟ ಸೂಟಿಯಲಿ || ೨೦

ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದಡೀನು ಪರ್ವತ
ವಂಜುವದೆ ಹಾಲಾಹಲವ ನೋಣ
ನೆಂಜಲಿಸುವದೆ ವಡಬಶಿಖಿ ನೆನೆವುದೆ ತುಷಾರದಲಿ
ಕಂಜನಾಳದಿ ಕಟ್ಟುವಡೆವುದೆ
ಕುಂಜರನು ನರಶರದ ಜೋಡಿನ
ಜುಂಜುವೊಳೆಯಲಿ ಜಾಹ್ನವೀಧರ ಜಾಣುವನೆಯೆಂದ || ೨೧

ಕೆರಳಿದನು ಹೇರಂಬ ಗುಹನ
ಬ್ಬರಿಸಿದನು ರೋಷದಲಿ ಮಸಗಿತು
ಧರಧರದ ವರವೀರಭದ್ರಾದ್ಯುಖಿಳ ಭೂತಗಣ
ಹರನು ಕಂಡನಿದೇನಿದೇನ
ಚ್ಚರಿ ಧನಂಜಯನೆನುಗೆ ನೂರ್ಮಡಿ
ಕರಹಿತವ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನೀವ್ ಗಜಬಜಿಸಬೇಡೆಂದ || ೨೨

ಎನುತ ಕೊಂಡನು ಧನುವನಾ ಪಾ
ರ್ಥನ ಶರೌಘವನೆಚ್ಚಡೀಶನ
ಮೊನೆಗಣೆಯಲಕ್ಕಾಡಿದವು ಬಾಡಿದವು ಬಳಸರಳು
ಕನಲಿ ಕಿವಿವರೆಗುಗಿದು ಫಡ ಹೋ
ಗೆನುತ ಮಗುಳೆಚ್ಚನು ಧನಂಜಯ
ವನಿತು ಶರವನು ಕಡಿದು ಮದನವಿರೋಧಿ ಮಗುಳೆಚ್ಚ || ೨೩

ಎಸುಗಿಯೊಳ್ಳಿತು ಶಬರನತಿ ಸಾ
ಹಸಿಕನ್ನೆ ಬಿಲ್ಲಾಳಲಾ ಸರಿ
ಬೆಸನನೆಚ್ಚನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮರು ಪುತು ಪಾಯಾಕೆನುತ
ಹೊಸಮಸೆಯ ಹೊಗರಲಗುಗಳ ದ
ಳ್ಳಿಸುವ ಧಾರೆಯ ಕೆಂಗಟಾಯ ಧಾ
ಳಿಸುವ ಕಣಿಗಳ ಶರನಿಧಿಯ ಕವಿಸಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೨೪

ಎಸು ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಮುಸುಕಿದ
ಡೈಸುವನು ಹರ ನುಂಗಿದನು ಮಗು
ಳ್ಳೆಸು ತೂರಂಬುಗಳಲಿಚ್ಚಡಿ ಕಡಿದನಂಬಿನಲಿ
ಈಸು ವೆಗ್ಗಿಳರಾರಿಸಿಪ ಜಿ
ಜ್ಞಾಸಿ ಬೇಡಾ ಕ್ಷಾತ್ರತಾಮಸ
ವೇಸು ಬಲುಹೋ ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ || ೨೫

ಅಂದು ಖಂಡವನದ ದಹನದಿ
ಬಂದುದಕ್ಷಯ ಬಾಣವಿದು ತಾ
ನಿಂದು ಬಹಿತದೆ ಬಹಳಜಲನಿಧಿ ಬತ್ತುವಂದದಲಿ
ಇಂದುಮೌಳಿಯ ಸೇವೆಗಿಂದು ಪು
ಳಿಂದ ಕಂಟಕನಾದನೇ ಹಾ
ಯೆಂದು ಘರ್ಜಿಸಿ ಚಾಪದಿಂದಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಶಿವನ || ೨೬

ಕಳಚಿದನು ದಂಡೆಯಲಿ ಘಾಯವ
ನಳುಕಿದನಲಾಯೆನುತ ಮಗುಳ
ಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಹೊಯ್ದನು ಜಱುದು ರೋಂಪಿಸುತ
ಮೆಲುನಗೆಯಲರ್ಜುನನ ಚಾಪವ
ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನ
ಬಳವಿಗೆಯ ಮಾಡಿದನುಘೇಯೆಂದುದು ಸುರಸ್ತೋಮ || ೨೭

ತಿಳವನುಗಿದಡಿಗಿಕ್ಕಿ ಮುಪವೆಯ
ಕಳಕಳಕೆ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ತಾಮಸ
ಜಲನಿಧಿಯ ತಾಯಾಮಳಲ ಮುಟ್ಟಿತು ಮನ ಧನಂಜಯನ

ಸೆಳೆದನೊಳೆಯಲಡಾಯುಧವ ಬೀ
ಳಲವೊ ಶಬರಾ ಯೆನುತ ಹೊಯ್ದನು
ತಳಿರೆಲೆಯ ತಳೆದೆಳೆವೆಳೆಯ ನೆಲೆವನೆಯ ಪಶುಪತಿಯ || ೨೮

ಮರನ ಹೆಗ್ಗೊಂಬುಗಳಲಿಟ್ಟನು
ತಿರುಹಿ ಕಲು ಗುಂಡುಗಳ ಮಳೆಯಲಿ
ಹರನ ಮುಸುಕಿದನೇನನೆಂಬೆನು ಪಾರ್ಥನುರವಣೆಯ
ಸರಳಸಾರದಲನಿತುವನು ಕ
ತ್ತರಿಸಿ ಕರುಣಾಜಲಧಿ ನುಡಿದನು
ಮರುಳು ತಮ್ಮಡಿ ಕೈದುವುಳ್ಳರೆ ಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದ || ೨೯

ಕೈದುವೇಕೆ ಪುಳಿಂದ ನಮ್ಮೊಡ
ನೈದಿಸಾ ಭುಜಯುದ್ಧದಲಿ ಬಲು
ಗೈದುವಿದಲಾ ಮುಷ್ಟಿ ಸಿನಗದುಪಾಯ ಚೊಕ್ಕೆಯವ
ಕಾದುಗೊಳ್ಳನುವಾಗು ನಿನ್ನವ
ರೈದಿ ನೋಡಲಿಯೆಂದು ಭುಜವನು
ಹೊಯ್ದು ನಿಂದನು ಪಾರ್ಥನುಳಿ ಬಿಜಗಾಗಿ ಭೂತಗಣ || ೩೦

ಕಂಡಿರೇ ದೇವಿಯರೆ ನರನು
ದ್ವಂಡತನವನು ತಳಿಗಲೆಯ ಕೈ
ಕೊಂಡು ತಿಂಗಳು ನಾಲ್ಕು ಪವನಗ್ರಾಸದಲಿ ಬಳಕ
ದಂಡಿಸಿದನೀ ದೇಹವನು ನಾ
ವಂಡಲೆಯಲೊದಗಿದನಲೇ ಸಮ
ದಂಡಿಯಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆಯೆಂದನು ನಗುತ ಶಶಿಮೌಳಿ || ೩೧

ಕೊಡುವೆನೀತಂಗಿನ್ನ ಶರವನು
ಮಡದಿ ಮತ್ತೆಯು ನೋಡು ಪಾರ್ಥನ
ಕಡುಹನೆನುತಿದಿರಾಗಿ ಬಾಹಪ್ಪಳಿಸಿ ಬೊಬ್ಬಿಪ್ಪಾದು
ಹಿಡಿದರಿಬ್ಬರು ಕೈಗಳನು ಹೊ
ಕ್ಕೊಡನೆ ಹತ್ತಾಹತ್ತಿಯಲಿ ಮಿಗೆ
ಝಡಿತೆಯಲಿ ಚಾಳೈಸಿದರು ಬಹುವಿಧದ ಬಿನ್ನಣವ || ೩೨

ಬಿಗಿವ ಕಳಚುವ ಬಿಡಿಸಿದಾಕ್ಷಣ
 ತೆಗೆವ ಕಟ್ಟುವ ಕೊಂಬ ಲಳಿಯಲಿ
 ಹೊಗುವ ಹತ್ತುವ ಲವಣಿಯಲಿ ಲಾಗಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿತೆಗೆವ
 ಚಿಗಿವ ತೊಡಚುವ ಬಿಗಿವ ಬಿಡಿಸುವ
 ಬಿಗಿವ ಬಳಸುವ ಬಂಧಗತಿಯಲಿ
 ಲಗಡಿಸುವ ಲೋಕೈಕವೀರರು ಹೊಕ್ಕು ಹೆಣಗಿದರು || ೩೩

ಘಾಯವುಂಟೇ ತೋಜು ನಿನಗದು
 ಪಾಯ ಬಿಡು ಜೊಕ್ಕೆಯವನೆನುತಲ
 ಜೇಯನೊಡನಿರಿದ್ದು ತಿವಿದನು ಹರನ ಹೇರುರವ
 ಘಾಯಘಾತಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮತವೆಮ
 ಗಾಯಿತೆನುತ ಪುರಾರಿ ಕಡುಪೂ
 ರಾಯದಲಿ ಕರವೆತ್ತಿ ನಸು ತಿವಿದನು ಧನಂಜಯನ || ೩೪

ತರಹರಿಸಿ ನರನಿಕ್ಕಿದನು ಶಂ
 ಕರನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನೆಡೆಯಲಿ
 ಮುರಿದು ಕಳಚಿ ಗಿರೀಶನೆಹಗಿದನಿಂದ್ರನಂದನನ
 ಮರಳಿ ತಿವಿದನು ಪಾರ್ಥನೀತನ
 ಶಿರಕೆ ಕೊಟ್ಟನು ಶಂಭುವಿಂತಿ
 ಬ್ಬರ ವಿಷಮ ಘಾಯದ ಗಡುವಣಿ ಘಲ್ಲಿಸಿತು ಜಗವ || ೩೫

ನಿನಗೆ ನಾ ಬೆಹಗಾದೆ ನೀನಿಂ
 ದೆನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ದೇವದಾನವ
 ಜನವೆನಗೆ ಪಾಡಲ್ಲ ನೀ ಹಲ್ಲಣಿಸಿದ್ದೆ ನಮ್ಮಾ
 ಇನನೊ ಮೇಣ್ ದೇವೇಂದ್ರನೋ ಹರ
 ತನಯನೋ ಹರಿಯೋ ಮಹಾದೇ
 ವನೊ ಕಿರಾತನೊ ನೀನೆನುತ ಮತ್ತೆಹಗಿದನು ಶಿವನ || ೩೬

ಘಾಯವನು ಮನ್ನಿಸುತ ಶಿವ ಪೂ
 ರಾಯದಲಿ ಮೆಟ್ಟಿದನು ಪಾರ್ಥನ
 ಬಾಯೊಳೊಕ್ಕುದು ರಕುತ ನಾಸಿಕದೊಡು ಬಾಹೆಯಲಿ

ನೋಯನೊಂದನು ಮೀಱು ಮುನಿಯಲ
ಪಾಯವಾದುದಕಟಕಟಾ ತ
ಪ್ಪಾಯಿತ್ಯೈ ತಪ್ಪಾಯ್ತುನುತ ಮುಱುಗಿದನು ಮದನಾರಿ || ೩೭

ಬಿರಿದುದೀತನ ಗರ್ವಗಿರಿ ಮಡ
ಮುರಿದುದೀತನ ಶಕ್ತಿ ಸಲೆ ಟಿ
ಬ್ಬರಿಸಿತ್ತಿದ್ರಿಯವರ್ಗ ನೆಗ್ಗಿ ತು ನೆನಹಿನೊಡ್ಡವಣೆ
ಹರಿದುದಂಗಸ್ವೇದಜಲ ಕಾ
ಹುರಕೆ ಕಾಲ್ಪೊಳೆಯಾಯ್ತು ಮತಿನಿ
ಬ್ಬರದ ಬೆಟಗಿನ ವೇಧೆಯಲಿ ಬೆಂಡಾದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೩೮

ಹಂದಿತಾ ಬರಲೇಕೆ ಬನದ ಪು
ಳಿಂದನಲಿ ಸೆಣಸಾಗಲೇಕೆ ಪು
ಳಿಂದರವಮಾನಕರು ತಾವವಮಾನ್ಯರಾದೆವೆಲೆ
ಇಂದುಮೌಳಿಯುಪೇಕ್ಷೆಯೋ ತಾ
ನಿಂದು ಶಿವಪದ ಭಕ್ತಿ ಶೂನ್ಯನೊ
ಮಂದಪುಣ್ಯನು ತಾನಲಾ ಹಾಯೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೩೯

ಏಕೆ ಚಿಂತೆ ವೃಥಾ ಮನೋವ್ಯಥೆ
ಕಾಕಲಾ ತಾನಜ್ಞನಾಗೆ ಪಿ
ನಾಕಿ ಮಾಡುವುದೇನು ಮುಱಿಯೊಗುವೆನು ಮಹೇಶ್ವರನ
ಈ ಕಿರಾತನ ಹರಿಬವನು ಬಳಿ
ಕೇಕನಿಮಿಷಕೆ ಗೆಲುವೆನೆಂದು ವಿ
ವೇಕಸಿರಿಯ ಕಟಾಕ್ಷವಿತ್ತಕೆ ಮಾಱಿದನು ಮನವ || ೪೦

ಮಣಲ ಲಿಂಗವ ಮಾಡಿದನು ನಿ
ಗುಣನ ಸಗುಣಾರಾಧನೆಯ ಮ
ನ್ನಣೆಗಳಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು ವಿವಿಧಾಗಮೋಕ್ತಿಯಲಿ
ಕಣಲಿಗಿಯ ಬಂದುಗಿಯ ಕಕ್ಕೆಯ
ಸಣಶಿರೀಷದ ಕುಸುಮದಲಿ ರಿಪು
ಗಣಭಯಂಕರನರ್ಚಿಸಿದನಂಧಾಸುರಾಂತಕನ || ೪೧

ಗೆಲಿದನೆನ್ನನು ಶಬರನೀತನ
 ಗೆಲುವ ಶಕ್ತಿಯ ಕೊಡು ಕಿರಾತನ
 ಬಲುಹು ಭಂಗಿಸಿತೆನ್ನ ಬಿಂಕದವೊಡೆಯ ನೀನಿರಲು
 ಹಲವು ಮಾತೇನಿವನ ಮುಱುವ
 ಗ್ಗಲಿಕೆಯನು ಕೃಪೆಮಾಡೆನುತ ಪರ
 ಬಲದಿಶಾಪಟ ಭುಜವನೊದಲುಸುತಿತ್ತ ಮುಂದಾದ || ೪೨

ಕಾಣಬಹುದೋ ಶಬರ ನಿನ್ನೀ
 ಪ್ರಾಣವೆನ್ನಾಧೀನವಾಯೋ
 ಸ್ಥಾಣುವಿನ ಬಲುಹುಂಟು ಹಿಂಡುವೆನಿನ್ನು ನಿನ್ನಸುವ
 ಗೋಣ ಮುಱುವೆನು ಮಿಡುಕಿದರ ಶಿವ
 ನಾಣೆ ಬಾ ಸಮ್ಮುಖಕೆ ಹಾಣಾ
 ಹಾಣೆಗನುವಾಗೆನುತಲೆವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ || ೪೩

ಕಂಡನರ್ಜುನನೀ ಕಿರಾತನ
 ಮಂಡೆಯಲಿ ತಾ ಮಳಲಲಿಂಗದ
 ಮಂಡೆಯಲಿ ಘೂಜಿಸಿದ ನವವಿಧ ಕುಸುಮಮಂಜರಿಯ
 ಕಂಡನಿತ್ತಲು ಮುಱಾದು ಪುನರಸಿ
 ಕಂಡನೀ ಶಬರನಿಗಿದೆತ್ತಣ
 ದಂಡಿಯೋ ತಾನೆಂದೆನುತ ಬಿಟಗಾದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೪೪

ಆಗಲಿದನಾರೈವೆನುತವ
 ನಾಗಮೋಕ್ಷದಿನಮಳ ಲಿಂಗದ
 ಮೇಗಲೆಯ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನು ಬೇಟುಟುಸಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿ
 ಪೂಗಲನು ತಡುದೊಟ್ಟ ಕರುಣಾ
 ಸಾಗರನ ಬಲವಂದು ದಕ್ಷನ
 ಯಾಗಹರನೇ ನಮಸ್ಕಿವಾಯೆನುತಿತ್ತ ಮುಂದಾದ || ೪೫

ಮತ್ತೆ ಕಂಡನು ಖಂಡಪಗುಶುವಿ
 ಸುತ್ತಮಾಂಗದೊಳೀಚೆಯಲಿ ಲಿಂ
 ಗೋತ್ತಮಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಕಾಣನು ಕುಸುಮ ಮಂಜರಿಯ

ತುತ್ತಿದವು ಕೌತುಕವ ರಂಜಿಸಿ
ಹೊತ್ತುವಧುಭುತವನು ಭಯಾನಕ
ವೆತ್ತ ರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿದವು ಕಂಗಳು ಧನಂಜಯನ || ೪೬

ಶಿವನಲಾಸಾಕ್ಷಾಚ್ಚತುರ್ದಶ
ಭುವನಕರ್ತೃವಲಾ ಕಿರಾತ
ವ್ಯವಹರಣೆಯಲಿ ಸುಳಿದನಸ್ಮದನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಲ
ಎನಗೆ ನಿರಶನ ವ್ರತದ ಪಿತ್ತದ
ಭವಣೆ ತಲೆಗೇಟಾದುದಲಾ ಶಿವ
ಶಿವ ಮಹಾದೇವಾಯೆನುತ ಮುಳುಗಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೪೭

ಹೃದಯವಿಬ್ಬಗಿಯಾಯ್ತು ಕಂಗಳು
ಬೆದಟಾದವು ವೈವರ್ಣ್ಯದಲಿ ತನು
ಗದಗದಿಸಿತಡಿಗಡಿಗೆ ಝಡಿದುದು ರೋಮ ಪುಳಕದಲಿ
ಉದುರಿದವು ನೇತ್ರಾಂಜು ಬಿಂಕದ
ಹೆದಟಾಕೆಯ ಮೂಢತೆಯ ತಿಳುವಿನ
ಮುದದ ಖೇದದ ಘಾಯಘಾತಿಗೆ ಪಾರ್ಥನೊಳಗಾದ || ೪೮

ಸ್ವೇದಜಲದಲಿ ಮಿಂದು ಪುನರಪಿ
ಪೇದಪಂಕದೊಳದ್ದು ಬಹಳ ವಿ
ಷಾದರಜದಲಿ ಹೊರಳಿ ಭಯರಸನದಿಯನೀಸಾಡಿ
ಮೈದೆಗೆದು ಮರಣಾಗಿ ದೆಸೆಯಲಿ
ಬೀದಿವರಿವುತ ವಿವಿಧ ಭಾವದ
ಭೇದದಲಿ ಮನ ಮುಂದುಗೆಡುತಿದ್ದುದು ಧನಂಜಯನ || ೪೯

ಆವನನು ಜಪ ಯಜ್ಞದಲಿ ಸಂ
ಭಾವಿಸುವರಾವನ ಪದಾಂಬುಜ
ಸೇವೆಯಲಿ ಸನಕಾದಿಗಳು ಧನ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು
ಆವನೊಬ್ಬನು ನಾದ ಬಿಂದು ಕ
ಳಾವಿಶೇಷಾತೀತನೀತನೊ
ಳಾವು ಸಮರಕೆ ಸೆಣಸಿದೆವೆಲಾ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ || ೫೦

ಹೂಡಿ ಜಗವನು ಜಗದ ಜೀವರ
 ಕೂಡೆ ಬೆರಸಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯದೊ
 ಳಾಡಿ ಸೊಗಸುವನಾವನುಪಭೋಗಪ್ರಪಂಚದಲಿ
 ಹೂಡದಳಿಯದ ಗಮಿಸಿ ಮರಳದ
 ಕೂಡದಗಲದ ನಿತ್ಯತ್ಯಪ್ತನಿ
 ರೂಢನೊಡನೆಚ್ಚಾಡಿ ದೇವಲಾ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ ||

೫೧

ಈ ಪರಿಯಲರ್ಜುನನ ಮನದನು
 ತಾಪವನು ಕಾಣುತ್ತ ಶಬರ
 ರೂಪರಚನೆಯ ತಿಳಿಯ ಮುಳಿಯಲಿ ಮೆಳುವ ಚಿನ್ಮಯನ
 ರೂಪನವ್ಯಾಹತ ನಿಜೋನ್ನತ
 ರೂಪರಸದಲಿ ನರನ ಚಿತ್ತದ
 ತಾಪವಡಗಲು ತಂಪನೆಳೆದನು ತರುಣ ಶಶಿಮೌಳಿ ||

೫೨

ಅರಸ ಕೇಳೈ ನಿಮ್ಮ ಪಾರ್ಥನ
 ಪರಮ ಪುಣ್ಯೋದಯವನೀಶನ
 ಕರುಣವನು ಶುಕ ಸನಕ ಸಿದ್ಧಾಧ್ಯರಿಗಗೋಚರದ
 ನಿರುಪಮಿತ ನಿಜರೂಪವನು ವಿ
 ಸ್ತರಿಸಿದನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಭಾವೋ
 ತ್ಪರದ ನಿಲುಗೆಯ ತೋಪಾದನು ಶ್ರುತಿಕೋಟಿ ಕೈಮುಗಿಯೆ ||

೫೩

ಶ್ರುತಿಗಳುಪನಿಷದಾದ್ಯಖಿಳ ದೇ
 ವತೆಯರಾ ಕಲ್ಪಿತ ಕಿರಾತಾ
 ಕೃತಿಯನುಳಿದರು ಸುಳಿದರೇಶನ ಸುತ್ತವಳಯದಲಿ
 ಸ್ಮಿತ ಮಧುರ ಮುಖಕಾಂತಿ ಕಲ್ಲೋ
 ಲಿತ ಕಟಾಕ್ಷಚ್ಛವಿಯಲೀಶನ
 ಧೃತಿಯಲೀಡಿಡಿದೆಡದಲಿಸೆದರು ಗೌರಿದೇವಿಯರು ||

೫೪

ಜಯ ಜಯೆಂದುದು ನಿಖಿಳಜಗವ
 ಕ್ಷಯನ ದರುಶನಕೆಂದು ಶ್ರುತಿಕೋ
 ಟಿಯ ಗಡಾವಣೆ ಘಾಸಿಯಾದುದು ಹರನ ಘಲ್ಲಣೆಗೆ

ಸಿಯತವೇನೋ ಜನ್ಮಶತ ಸಂ
ಚಯದಲರರೆ ಕೃತಾರ್ಥನು ಧನಂ
ಜಯನೆನುತ ಮೊಳಗದವು ದುಂದುಭಿಯಮರಕಟಕದಲಿ || ೫೫

ಹರಹಿನಲಿ ಹೊದಟ್ಟಿದ್ದು ಹರುಷದ
ಹೊರಳಯಲಿ ಹೊಡಕರಿಸಿ ಚಿತ್ತವ
ತಿರುಹಿ ಹಿಡಿದನು ಮನಕೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹಮ್ಮು ಹಮ್ಮುಗೆಯ
ಕೊರಳುಗೊಳಿಸಿ ಕುಲಾಲಚಕ್ರದ
ಪರಿಭವಣಿಗೆಯ ಪಾಡಿನಲಿ ಕಾ
ತರಿಸುತವನಿಗೆ ಮೈಯ್ಯ ಕೊಟ್ಟನು ನೀಡಿ ಕರಯುಗವ || ೫೬

ಅಱುದಱುದು ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಮಾನವ
ಗುಱಿಯಲಾ ಮಿಗೆ ಕಂಡು ಕಂಡೆ
ಚ್ಚರದ ಖೂಳನಲಾ ವಿವೇಕದ ಮೂಗುಮಾರಿಯಲಿ
ಬಱುಮನದ ಬಾಹಿರನೊಳೆನ್ನಲಿ
ಮಱಿವುದಪರಾಧವನು ನಿನ್ನನೆ
ಮೆಱಿವುದೈಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಕೈಗಾಯಬೇಕೆಂದ || ೫೭

ಹರನೆ ಗಂಗಾಧರನೆ ಗಿರಿಜಾ
ವರನೆ ಶಶಿಶೇಖರನೆ ದಕ್ಷಾ
ಧ್ವರಹರನೆ ಶಂಕರನೆ ನಿಜಭಕ್ತರ ಮನೋಹರನೆ
ಕರುಣಿಸುವುದುದ್ಧರಿಸುವುದು ಸಂ
ಹರಿಸುವುದು ಪರಿಭವವನೆಂದುರು
ತರದ ಭಕ್ತಿಯಲಂದು ಸೈಗೆಡೆದಿದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೫೮

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳಿಶನೀತನ
ಹೊರಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಪಾರ್ಥನ
ಶಿರವ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಬರಸೆಳೆದು
ಮರುಳು ಮಗನೆ ಮಹಾತಪಸ್ಸಂ
ಚರಣೆಯಲಿ ನೊಂದೈಯೆನುತ ಕಡು
ಗರುಣೆ ಕರುಣಾಮೃತಸಮುದ್ರದೊಳದ್ದಿದನು ನರನ || ೫೯

ಕೂಡೆ ಮೈದಡವಿದನು ಚೈಮುಂ
 ಡಾಡಿದನು ಮನನೋಯದಿರು ನೀ
 ಮಾಡಿದುಪಹತಿಯೆಂಬುದೆಮು ಚರ್ಚನೆ ನಮಸ್ಕಾರ
 ಕೋಡದಿರು ಕೊಂಕದಿರು ಭಕ್ತಿಗೆ
 ನಾಡೆ ಮೆಚ್ಚಿದನೆನ್ನ ಚಿತ್ತಕೆ
 ಖೋಡಿಯಿಲ್ಲೆನೆ ಮನೆಯೇ ಗುಹಗಣಪರಾಣೆಂದ ||

೬೦

ನರನು ನೀ ಪೂರ್ವದಲಿ ಪೀತಾಂ
 ಬರನ ವಿಮಳಾಂಶಪ್ರಭಾತನು
 ಪರಮಮುಷಿ ನೀನೆನ್ನ ಭಕ್ತನು ಚಿಂತೆಬೇಡಿದಕೆ
 ವರದನಾದೆನು ಮಗನೆ ಶಸ್ತ್ರೋ
 ತ್ಯರವನಿದನೀ ಮುನ್ನ ಕೊಳ್ಳೆಂ
 ದುರತರ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಕೊಟ್ಟನು ಖಡ್ಗ ಶರ ಧನುವ ||

೬೧

ಸಲಿಸುವೆನು ನೀ ಬೇಡಿದುದನ
 ಸ್ಥಲಿತವಂಜದಿಂನ್ನು ಸಾಕೆನೆ
 ಸುಲಭ ನೀ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಯವೇಕಿನ್ನು ತನಗಿಂತ
 ಸಲಿಸು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನು ವೆ
 ಗ್ಗಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರವನು ಕೈ
 ಗೊಳಿಸುವುದು ಕೃಪೆಯುಳ್ಳಡೆಂದನು ನಗುತ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ||

೬೨

ಸವಡಿ ನುಡಿಯುಂಟೇ ಚತುರ್ದಶ
 ಭುವನದಾಹವದಕ್ಷವೀ ಬಾ
 ಣವನು ಕೊಟ್ಟನು ಮಗನೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಮಹಾಶರವ
 ದಿವಿಜ ದನುಜ ಭುಜಂಗಮಾದಿಗ
 ಳವಗಡಿಸಲುಱಿ ಹೆಚ್ಚುವುದು ಸಂ
 ಭವಿಸಿದಾಹುತಿಯೆಂದು ಶರವೃದ್ಧಂಡ ಬಲನೆಂದ ||

೬೩

ಸರಸಿಯಲಿ ಮಿಂದಾಚಮನ ವಿ
 ಸ್ತರಣವೆಲ್ಲವ ಮಾಡಿ ಶೂಲಿಯ
 ಚರಣದಲಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನಂದನು ಬಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು

ಸರಳ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ಮಂತ್ರೋ
ಚ್ಚರಣ ಸಂಹೃತಿ ಮೋಕ್ಷವನು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಸರಹಸ್ಯದಲಿ ಕೊಟ್ಟನು ಪಾಶುಪತಶರವ ||

೬೪

ಧರೆಗೆಸೆವ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮೋ
ತ್ಕರವನನುಪಮ ಮೋಕ್ಷಪದವನು
ಧುರದಲಹಿತರ ಗೆಲುವ ಶೌರ್ಯೋನ್ನತಿಯ ಸಾಹಸವ
ಕರುಣಿಸಿದನಪ್ಪಿದನು ಕರೆದನು
ಗಿರಿತನುಜೆ ನೀನುಧ್ಧರಿಪುದೀ
ಪರಮಭಕ್ತನನೆನಲು ಕರುಣದೊಳೆಕ್ಸಿಸಿದಳಗಜೆ ||

೬೫

ಗಿರಿಜೆ ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆ ರಕ್ಷಿಸು
ಪರಮ ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ ಜಗದೊಳು
ಸಿರಿ ಸರಸ್ವತಿ ಚಂಡಿ ದುರ್ಗಿಯರೆಂಬ ನಾಮದಲಿ
ಚರಿಸುತಿಹ ನಿನ್ನೇಕಶಕ್ತಿಯ
ಪರಿಯನಱುವವರಾರೆನುತ ತ
ಚ್ಚರಣಕಮಲಕ್ಕೆಱಗಿ ಪುಳುಕಿತನಾದನಾ ಪಾರ್ಥ ||

೬೬

ಕಂಜನಾಭನ ಮೈದುನನೆ ಬಾ
ರಂಜದಿರು ನಿನಗಾಂತ ರಿಪುಗಳ
ಭಂಜಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದನುವನು ಮೆಳೆದು ರಂಜಿಸುವ
ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವನಿತ್ತಿ ಮಗನೆ ಧ
ನಂಜಯನೆ ನಿನಗೆಂದು ಕರುಣದಿ
ಮಂಜುಳಾರವದಿಂದ ತಚ್ಛಸ್ತ್ರವನು ಬೆಸಸಿದಳು ||

೬೭

ಕರಿಮುಖನ ಷಣ್ಮುಖನ ಚರಣ
ಕೈಱಗಿ ನುತಿಸುತ್ತಿರಲು ಪಾರ್ಥನ
ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದರು ಹರುಷದಲಿ
ವರಮಹಾಸ್ತ್ರಂಗಳನು ಮಂತ್ರೋ
ತ್ಕರವನವರೊಲಿದಿತ್ತು ಗೆಲು ನೀ
ಧುರದೊಳಹಿತರನೆಂದು ಹರಸಿದರಾ ಧನಂಜಯನ ||

೬೮

ನಿಮ್ಮ ಕಥೆ ವೇದೋತ್ತಮಾಗಲಿ
 ನಿಮ್ಮ ಚರಿತ ಸುಚರಿತವಾಗಲಿ
 ನಿಮ್ಮ ಕಥಾನಾವ್ಯತವನಾಲಿಸಿ ಕೇಳರಘ ಕೆಡಲಿ
 ನಿಮ್ಮ ನಿಂದಿಸಿದವರುಗಳು ದು
 ಷ್ಕರ್ಮಿಗಳು ಪಾತಕರು ತಾನಿದು
 ನಮ್ಮ ಮತವೆಂದಭವ ಹರಸಿದನಾ ಧನಂಜಯನ ||

೬೯

ಹರನ ಕೋಮಲಪಾಣಿಕಮಲ
 ಸ್ವರುಶರೀಯೂಷದಲಿ ಮುಳುಗಿದ
 ನರನ ತನು ನಿರ್ಮುಕ್ತಮುಕ್ತ ಭುಜಂಗನಂದದಲಿ
 ಕಿರಣಲಹರಿಯಲಳಿಯ ದಿವ್ಯೋ
 ತ್ಪರದ ಚಪಳಚ್ಛವಿಯ ಚಾರು
 ಸ್ಫುರಣದಲಿ ಬೋಳಿಸಿದುದು ಸುರ ನರರ ಕಣ್ವಿನವ ||

೭೦

ಸರಳ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವನು ನಿನ
 ಗಟುಹಿದನು ನೀನಿನ್ನು ಶಕ್ರನ
 ಪುರಿಗೆ ನಡೆ ನಿಮ್ಮುತ್ಪರೋತ್ತರ ಕಾರ್ಯಗತಿಗಳಿಗೆ
 ಹರಿ ಸಹಾಯನು ನಮ್ಮ ಸತ್ವದ
 ಪರಮ ರೂಪಾತ್ಮಕ ಕಣನ ನೀ
 ನಜಾದಿರೆಂದು ಮಹೇಶ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು ಧನಂಜಯನ ||

೭೧

ದೇವಿಯರು ಗುಹ ಗಣಪ ಮುಖ್ಯಗ
 ಣಾವಳಿಗೆ ಪೂಡಮಟ್ಟನವರ ಕೃ
 ಪಾವಲೋಕನದಿಂದ ಪೊಂಪುಳಿಯೋದನಡಿಗಡಿಗೆ
 ದೇವ ಬಿಜಯಂಗೈದು ರಜತ
 ಗ್ರಾವಶಿಖರವನಡರೆ ಮನದೊಳು
 ಭಾವಿಸಿದನಾ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಮೈದುನನು ||

೭೨

೬. ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರವಾಯ್ತು

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧೃತ್ರಿಃ
ಪಾಲ ವರಕೈಲಾಸವಾಸಿಯ
ಬೀಳುಕೊಂಡನು ತದ್ವಿಯೋಗದೊಳಿಂದ್ರ ಕೀಲದಲಿ
ಮೇಲುದುಗುಡದಿನಪ್ಪಲಾಭವ
ನಾಲಿಸದೆ ಶಂಕರ ಪದಾಂಬುಜ
ದೋಲಗದ ಸಿರಿ ತಪ್ಪಿತೆಂದುಮ್ಮಳಿಸಿದನು ಪಾರ್ಥ || ೧

ಮರುಳ ದೇವಾರ್ಚನೆಯೊ ಕನಸಿನ
ಸಿರಿಯೋ ಶಿಶುವಿನಕೈಯ್ಯ ರತ್ನವೋ
ಹರಿಯ ಹೂಮಾಲೆಯೊ ಮದೀಯ ವಿನೇಕವಿಭ್ರಮವೋ
ಹರನನೀ ಚರ್ಮಾಕ್ಷಿಯಲಿ ಗೋ
ಚರಿಸಿ ಬೇಡಿದುದಂಬು ಮತ್ಯದೊ
ಳಿರವು ಮರು ಭಾವೆನ್ನ ಪುಣ್ಯವೆನುತ್ತ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೨

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಹತ್ತುನಾವಿರ
ತುರಗನಿಕರದ ಲಳಿಯ ದಿವ್ಯಾಂ
ಬರದ ಸಿಂಧದ ಸಾಲಪತ್ತಿಗೆಗಳ ಪತಾಕೆಗಳ
ಖರರುಚಿಯ ಮಾಱಾಂಕವೋ ಸುರ
ಗಿರಿಯ ಸೋದರವೋ ವೃಗಾಂಕನ
ಮುಖದಲಿಯೋ ತಾನೆನಲು ರಥ ಹೊಳೆದಿಳಿದುದಂಬರವ || ೩

ಎನಿದಚ್ಚರಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನ
ವೀನ ದರುಶನವೆನ್ನ ಪುಣ್ಯವ
ನೂನವೈಸಲೆಯೆನುತ ನರನಿದಿಗೊಂಡನಾ ರಥವ
ನೀನೆಯಹೆಯೈ ಪಾರ್ಥನೆಂಬ ಮ
ಹಾ ನರೇಶ್ವರನೆನುತ ಮಿಗೆ ಸ
ನ್ಮಾನಿಸುತ ಸುರಪತಿಯ ಸಾರಥಿ ನಿಲಿಸಿದನು ರಥವ || ೪

ಏಳು ಫಲುಗುಣ ಹರಿವರೂಢದ
 ಮೇಲೆ ಬಿಜಯಂಗೈವ ಬಹಳ ಫ
 ಲಾಳಿಯಿದೆಲಾ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದ್ರುಮದ ಬೇರೊಡೆದು
 ಸಾಲಕುಟಾದಟುಹಿಗಳ ಕರ್ಮದ
 ಕೂಲಿಗರ ಜಡಜಂಜಪೂಗರ
 ಜಾಲ ಸಿರಿಯನಿಮಿಷರ ಪುರ ವಶವಾಯ್ತು ನಿನಗಿಂದ ||

೨೫

ಬಲ್ಲರಾರದನಶ್ವಮೇಧದ
 ಮಲ್ಲರನು ಕೃತರಾಜಸೂಯರು
 ಬಲ್ಲರೇ ಕಡೆವೀಡ ಕೋಟಿಯ ಗುಡಿಯ ಸೂಳೆಯರ
 ಎಲ್ಲಿಯಮರಾವತಿ ನರಾಧಮ
 ರೆಲ್ಲಿ ನಾವೀಶ್ವರನ ಕರುಣದ
 ಭುಲ್ಲವಣೆಯಲಿ ಭಾಗ್ಯರೈಸಲೆಯೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ||

೬

ಎನುತ ತೇರಿನೊಳೊಂದು ಕಾಲಿ
 ಟ್ಟನು ಧನಂಜಯನಿಂದ್ರಕೇಲದ
 ಬನಕೆ ಕೈಮುಗಿದೆಲಗಿದನು ನುಡಿದನು ಮಧುರವಚನದಲಿ
 ಮುನಿಜನನೆ ಪರ್ವತನೆ ಪಂಕಜ
 ವನನೆ ತರುಲತೆ ಗುಲ್ಮ ಖಗ ಮೃಗ
 ವನಚರನೆ ನಾ ಹೋಗಿ ಬಹೆನೇ ನಿಮ್ಮನುಜ್ಞೆಯಲಿ ||

೭

ಎಂದು ರಥವೇಟಾದನು ಪಾರ್ಥ ಪು
 ರಂದರನ ಸಾರಥಿ ಗುಣಾಘನ
 ನೊಂದು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಗಳಿದನಾ ಧನಂಜಯನ
 ಗೊಂದಣದ ವಾಘಗಳನ್ನೆಲ್ಲವ
 ನೊಂದುಗೂಡಿ ಕಿರೀಟ ದೃಢವಾ
 ಗೆಂದು ಮಾತಳಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿದನು ಚಪಲವಾಜಿಗಳ ||

೮

ಆವ ಜವನೇನೆಂಬ ಗತಿ ಮೇ
 ಣಾವ ದೃಢವೇಗಾಯ್ಲ ತನ ತಾ
 ನಾವ ಸೂಟಿಯದಾರು ಬಲ್ಲರು ವಹಿಲ ವಿನರಣವ

ತೀವಿತಾಕಾಶವನು ಹೇಷಾ
ರಾವವೀತನ ಹುಂಕೃತಧ್ವನಿ
ಯೇ ವಿಗಡರಥಚಕ್ರ ಚೇತ್ಕೃತಿ ಚಪಳನಿರ್ಘೋಷ ||

೯

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಿಂದ್ರಸಾರಥಿ
ವಿವರಿಸಿದನರ್ಜುನಗೆ ಭೂರಿಯ
ಭುವನಕೋಶದ ಸನ್ನಿವೇಶವನದ್ರಿ ಜಲಧಿಗಳ
ಇವು ಕುಲಾದ್ರಿಗಳವು ಪಯೋಧಿಗ
ಳಿವು ಮಹಾದ್ವೀಪಗಳಿವು ಮಾ
ನವರ ಧರಣಿ ಸ್ವರ್ಗಮಿಲ್ಲಿಂದಿತ್ತು ನೋಡೆಂದ ||

೧೦

ಹೊಳೆವುತದೆ ದೂರದಲಿ ರಜತಾ
ಚಲನ ಕಡೆದಂದದಲಿ ಕೆಲದಲಿ
ಬಲವಿರೋಧಿಯ ಪಟ್ಟದಾನೆ ಸುರೇಂದ್ರನಂದನನೆ
ನಿಳಯವದೆ ನಸುದೂರದಲಿ ಧಳ
ಧಳಸುವಮಲ ಮಣಿಪ್ರಭಾ ಪರಿ
ವಳಯ ರಶ್ಮಿನಿಬದ್ಧವಮರಾವತಿಯ ನೋಡೆಂದ ||

೧೧

ಹೊಕ್ಕನಮರಾವತಿಯನರ್ಜುನ
ನೆಕ್ಕತುಳದಲುಪಾರ್ಜುನದ ಪು
ಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯೇ ನಹುಷ ನಳ ಭರತಾದಿ ಭೂಮಿಪರು
ಲುಕ್ಕಿದವು ಪರಿಮಳದ ತೇಜದ
ತೆಕ್ಕೆಗಳು ಲಾವಣ್ಯಲಹರಿಯ
ಸೊಕ್ಕುಗಳ ಸುರಸೂಳೆಗೀರಿಗಳೊಳಗೆ ಬರುತಿರ್ದ ||

೧೨

ಇಳಿದು ರಥವನು ದಿವಿಜರಾಯನ
ನಿಳಯವನು ಹೊಕ್ಕನು ಕಿರೀಟಿಯ
ನಳವಿಯಲಿ ಕಂಡಿದಿರುವಂದನು ನಗುತ ಶತಮನ್ಯು
ಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಕರದಲಿ
ತಳುಕಿ ಕರವನು ತಂದು ತನ್ನಯ
ಕೆಲದೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಸಿಂಹಾಸನಾರ್ಥದಲಿ ||

೧೩

ನೂಲು ಪಶುಗಡಹಿಗೆ ಸುರೇಂದ್ರನು
 ಮಾಲುನು ಗದ್ದುಗೆಯ ಬಲುದೇ
 ಸೂಟಿಗೊಂಡನು ಸುರಪತಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಸಿರಿಯ
 ಮೂಲು ಯುಗದರಸುಗಳೊಳಿತಗೆ
 ತೋಟಲೆಣೆಯಿಲ್ಲರಸ ಶಕ್ರನ
 ನೂಲುಮಡಿ ತೇಜದಲಿ ತೊಳತೊಳಗಿದನು ಕಲಿಸಾರ್ಥ || ೧೪

ನುಸಿಗಳವದಿರು ಮತ್ಸ್ಯರೆಂಬವ
 ರೊಸಗೆಯಮರಾವತಿಯೊಳೇನಿದು
 ಹೊಸತಲಾ ಬಂದಾತನಾರೋ ಪೂತು ಮರುಯೆನುತ
 ವಸುಗಳಾದಿತ್ಯರು ಭುಜಂಗಮ
 ರಸುರ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ದೇವ
 ಪ್ರಸರ ಬಂದುದು ಕಾಣಿಕೆಗೆ ಪುರುಹೂತನಂದನ || ೧೫

ಅಂದಿನುತ್ಸವವರಸಿಕರದ
 ಸಂದಣಿಯನೇನೆಂಬೆ ಶಕ್ರನ
 ಮಂದಿರದೊಳೊತ್ತೊತ್ತೆ ಜಡಿದುದು ರ್ಕುಳದ ರ್ಕುಡಿಯಲಿ
 ಮಂದಿ ತೊಲಗಲಿ ತೆರಹ ಕೊಡಿಸಾ
 ಸಿಂದವರ ಹೊಯ್ ಗಜ ಬಜವ ಮಾ
 ಳೆಂದು ಘರ್ಜಿಸಿತಿದ್ರನಾಸ್ಥಾನದಲಿ ಸುರಸಿಕರ || ೧೬

ತೊಲಗಿಸಾ ಮಂದಿಯನು ತೆಗೆ ಬಾ
 ಗಲನೆನಲು ಕವಿದುದು ಸುರೇಂದ್ರನ
 ಲಲನೆಯರು ಲಾವಣ್ಯಲಹರಿಯ ಲಲಿತ ವಿಭ್ರಮದ
 ಸುಳಿಗುರುಳ ನಿಟ್ಟಿಸಳುಗಂಗಳ
 ಹೊಳೆವ ಕದಪಿನ ನುಣ್ಣೊರಳ ಬಲು
 ಮೊಲೆಯ ಮೋಹರ ನೂಕಿತಮರೀ ವಾರನಾರಿಯರ || ೧೭

ಉಗಿದರೋ ಕತ್ತರಿಯ ತವಲಾ
 ಯಿಗಳ ಮುಚ್ಚುಳನೆನೆ ಕವಾಟವ
 ತೆಗೆಯೆ ಕವಿದುದು ದಿವ್ಯಪರಿಮಳಪೂರ ಪೂರವಿಸೆ

ಹೊಗರಲಗು ಹೊಳಹುಗಳ ಕಡೆಗ
ಣ್ಣುಗಳ ಬಲುಗರುವಾಯ ಮುಸಕಿನ
ಬಿಗುಹುಗಳ ಬಿರುದಂಕಕಾತಿಯಿಂದ್ರನೋಲಗದ ||

೧೮

ನೇವುರದ ನುಣ್ಣನಿಯ ಕಾಂಚಿಯ
ಕೇವಣದ ಕಿಂಕಣಿಯ ರಭಸದ
ನೇವಣಿಗಳೊಲಹುಗಳ ಮೌಳಿಯ ಮುಱದ ಮುಸುಕುಗಳ
ಭಾವದುಬ್ಬಿನ ಚಿಲ್ಲಿಗಂಗಳ
ಡಾವರದ ಡೊಳ್ಳಾಸಕಾತಿಯ
ರಾ ವಿಬುಧಪತಿಯೋಲಗವ ಹೊಕ್ಕರು ನವಾಯಿಯಲಿ ||

೧೯

ಏನನೆಂಬೆನು ಜೀಯ ಶಕ್ತ
ಸ್ಥಾನವಲ್ಲಾ ದಿವ್ಯವಾದ್ಯ ಸು
ಗಾನ ನರ್ತನ ವಿಮಳ ತೂರ್ಯತ್ರಯದ ಮೇಳವದ
ಆ ನಿತಂಬಿನಿಯರ ಸುರೇಖಾ
ಸ್ಥಾನಕದ ನಿಱುಗೆಯ ಸುಧಾಳದ
ನೂನ ಸಮ್ಮೋಹನದ ತೂಕದ ಭಾವ ಭಂಗಿಗಳ ||

೨೦

ರಸದ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ಭಾವದ
ಬೆಸುಗೆಗಳ ಹಸ್ತಾಭಿನಯ ದೃ
ಕ್ಪ್ರಸರಣದ ಗತಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಂಗಿಕ ಸುಗತಿ ವಿಭ್ರಮದ
ವಿಷಮ ಸಮಕರಣದ ಕಳಾಪದ
ಕುಸುರಿಗಳ ವರಲಾಸ್ಯ ತಾಂಡವ
ನೆಸೆದುದೈ ರಂಭಾದಿ ನರ್ತಕಿಯರಲಿ ಹೊಸತೆನಿಸಿ ||

೨೧

ಗಾನರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿತಮರಾ
ಸ್ಥಾನವೆತ್ತಣ ವಾದ್ಯ ನರ್ತನ
ವೇನೆನಲು ಘನವಾದ್ಯಗತಿ ಸಮ್ಮೋಹಿಸಿತು ಸಭೆಯ
ಗಾನವಾದ್ಯವದೆತ್ತ ನೃತ್ಯರ
ಸಾನುಭವ ಭಾರವಿಸಿತನ್ನೋ
ನ್ಯಾನುರಂಜಕವಾಯ್ತು ತೂರ್ಯತ್ರಯದ ಮೇಳಾಪ ||

೨೨

ಈ ಯಮಾನುಷ ನೃತ್ಯವಾದ್ಯ ಸು
 ಗೋರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕರಣದ
 ಲಾಯ ತೊಡಕದೆ ಪಾರ್ಥಸಿದ್ಧನು ಧೈರ್ಯಶಿಖರಿಯಲಿ
 ಈ ಯುವತಿ ತಾನಾವಳೋ ಕುಸು
 ಮಾಯುಧನ ಖಂಡೆಯವಲಾ ಮರು
 ಮಾಯೆಯೆನುತೂರ್ವತಿಯನೆವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ || ೨೩

ಪಾರುಖಾಣೆಯವಿತ್ತನಾ ಜಂ
 ಭಾರಿಯೂರ್ವಶಿ ರಂಭೆ ಮೇನಕೆ
 ಗೌರಿ ಮೊದಲಾದವಿಳ ಪಾತ್ರಕೆ ಸಾನುರಾಗದಲಿ
 ನಾರಿಯರು ನಿಖಿಳಾಮರರು ಬೀ
 ಡಾರಕ್ಕೈದಿತು ಹರೆದುದೋಲಗ
 ವಾರತಿಯ ಹರಿವಾಣ ಸುಳಿದುದು ಸಾಲುಸೊಡರುಗಳ || ೨೪

ಅರಸ ಕೇಳಾರೋಗಿಸಿದರಿ
 ಬ್ಬರು ಸಮೇಳದಲಿದ್ದು ಬೇಜಿಂ
 ದರಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿದನು ಪವಡಿಸುವೊಡೆ ನಿಜಾತ್ಮಜನ
 ಸುರಪಸಿತ್ತಲು ಚಿತ್ರಸೇನನ
 ಕರೆಸಿದನು ಫಲುಗುಣನ ಭಾವವ
 ನಟುಹಿದನು ನಮ್ಮೂರ್ವತಿಯ ಕಳುಹೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ || ೨೫

ಇನಿಬರಿದೆ ರಂಭಾದಿ ಸೀಮಂ
 ತಿನಿಯರೊಳಗೂರ್ವತಿಯೊಳಾದುದು
 ಮನ ಧನಂಜಯನೀಕ್ಷಿಸಿದನನಿಮೇಷ ದೃಷ್ಟಿಯಲಿ
 ವನಿತೆಯನು ಕಳುಹೇಳು ನೀನೆಂ
 ದೆನೆ ಹಸಾದವ ಹಾಯ್ಕಿ ದೇವಾಂ
 ಗನೆಯ ನಿಳಯಕೆ ಬಂದನೀತನು ಹರಿಯ ನೇಮದಲಿ || ೨೬

ತಾಯೆ ಚಿತ್ತೈಸರಮನೆಯ ಸೂ
 ಳಾಯತನು ಬಂದೈದನೆನೆ ಕಮ
 ಳಾಯತಾಂಬಕಿ ಚಿತ್ರಸೇನನ ಕರೆಸಿದಳು ಬಳಿಕ

ತಾಯೆನುತ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣದ ಪ
ಸಾಯವಿತ್ತಳು ಪರಿಮಳದ ತವ
ಲಾಯಿಗಳ ನೂಕಿದಳು ವರಕತ್ತೂರಿಯ ಕಪ್ಪುರದ ||

೨೬

ಅಣಕವಲ್ಲಿದು ರಾಯನಟ್ಟಿದ
ಮಣಿಹವೋ ನಿಜಕಾರ್ಯಗತಿಗಳ
ಕುಣಿಕೆಯೋ ಕರ್ತವ್ಯವಾವುದು ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಗುಣಭರಿತ ಹೇಳಿನೆ ಮುಗುಳ್ಳಾಳಿಗೆ
ಕುಣಿಯೆ ಮುಖದಲಿ ಮಾನಿನಿಗೆ ವೆಂ
ಠಣಿಸಿ ಲಜ್ಜಾ ಭರದಿ ನುಡಿದನು ದೂತನೀ ಮಾತ ||

೨೭

ಎಮಗೆ ಮಗನರ್ಜುನನು ನೀನಿಂ
ದೆಮಗೆ ಸೊಸೆಯಹುದಾತನಂತ
ಸ್ತಿಮಿರವನು ತೊಳೆ ನಿನ್ನ ಕುಚಯುಗಕಾಂತಿಲಹರಿಯಲಿ
ಕಮಲಮುಖಿ ನೀ ಕಮಲವಾತನು
ಭ್ರಮರ ನೀ ಸುರವನದ ಸಿರಿಮಧು
ಸಮಯವರ್ಜುನನೆಂದು ಬೆಸಸಿದನಮರಪತಿಯಿಂದ ||

೨೯

ಕೇಳುತ್ತಿರೆ ರೋಮಾಂಚ ಲಜ್ಜೆಯ
ಜೋಳಿಯೆದ್ದು ದು ರೋಪಿಸಿತು ಪುಳ
ಕಾಳಿ ಭಯವನು ಪಂಪಿಸಿದನುರಾಗದಭಿಮಾನ
ಮೇಲಿ ಮೇಲಭಿಲಾಷೆ ಧೈರ್ಯವ
ಚಾಳವಿಸೆ ಪರಿತೋಷ ಪೂರಣ
ದೇಳುಮುಳುಗಾಯ್ತು ತ್ತರಕೆ ನಸುಬಾಗಿದಳು ಶಿರವ ||

೩೦

ಆತನುತ್ತಮ ನಾಯಕನು ಪಿ
ಖ್ಯಾತೆ ನೀ ಸುರಲೋಕದಲಿ ಲ
ಜ್ಜಾತಿಶಯನೇಕಿಲ್ಲಿ ನಾವೇ ನಿಮ್ಮ ಪರಿವಾರ
ಸೋತಡೆಯು ದಿಟ ಭಂಗವಲ್ಲ ಪು
ರಾತನದ ನಳ ನಹುಷ ಭರತ ಯ
ಯಾತಿ ನೃಪರೋಳಗೀತನ್ನ ಕನಬಲಿ ಕೇಳಿಂದ ||

೩೧

ರಾಯನಟ್ಟಿದ ನೇಮಗಡ ಕಮ
 ನೀಯವಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ನುಡಿ ರಮ
 ಣೀಯಕರವದು ನಿನ್ನ ರಚನೆ ಮಹಾನುಭಾವವಲೆ
 ಆಯಿತ್ತಿದು ನೀ ಹೋಗಿನ್ನುತ್ತಬು
 ಜಾಯತಾಕ್ಷಿ ಮಹೋತ್ಸವದಿ ನಾ
 ರಾಯಣನ ಮೈದುನನ ಬರೆದಳು ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲಿ || ೩೨

ವನಜಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು ಮ
 ಜ್ಜನವನಮಳದುಕೂಲಪರಿಮಂ
 ಡನದಲಿಸಿದಳು ವಿವಿಧ ರತ್ನಾಭರಣಶೋಭೆಯಲಿ
 ತನತನಗೆ ಭರಣಿಗಳಲನುಲೇ
 ಪನವ ತಂದರು ವಿಲಸದಧಿವಾ
 ಸನೆಯ ಕುಸುಮದ ಮೊಗ್ಗಿ ಯಲಿ ರಚಿಸಿದರು ಸಿರಿಮುಡಿಯ || ೩೩

ಜನಮನದ ಸಂಕಲಿವನೆಯೊ ಲೋ
 ಚನಮೃಗದ ತಡೆನೇಂಟಿಕಾತಿಯೊ
 ಮನುಮಥನ ಸಂಜೀವನೌಷಧಮೋ ಮಹಾದೇವ
 ಮನಸಿಜನ ಮಾರಾಂಕ ಕಾಮುಕ
 ಜನದ ಜೀವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಭುವೆಂ
 ದೆನಿಸಿ ಪೂರ್ವಶಿ ಬಂದಳರ್ಜುನದೇವನಿಟ್ಟಡೆಗೆ || ೩೪

ಬಂದಳೂರ್ವಶಿ ಬಳ್ಳಮಿಂಚಿನ
 ಮಂದೆಯಲಿ ಮುಱುದಿಳವ ಮುಱುಮುಗಿ
 ಲಿಂದುವೊಲು ದಂಡಿಗೆಯನಿಳಿದಳು ರಾಜಭವನದಲಿ
 ಮುಂದೆ ಪಾಯವಧಾರು ಸತಿಯರ
 ಸಂದಣಿಯ ಶಿಂಚಾರವದ ಸೊಗ
 ಸಿಂದ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ ಸೋತುದು ಸೊರಹಲೇನೆಂದ || ೩೫

ಬಾಗಿಲಲಿ ಬಾಗಿಲಲಿ ನಂದರು
 ಸೋಗಿಗಣ್ಣು ಬಲೆಯರು ಸೆಜ್ಜೆಯ
 ಬಾಗಿಲಲಿ ಚಾಮರದ ಹಡಪದ ಚಪಳೆಯರುಸಹಿತ

ಆ ಗರುವೆ ಹೊಕ್ಕಳು ಮಹಾಹಿಯ
ಭೋಗತಲ್ಪದ ಹರಿಯೊಲಿಹ ಶತ
ಯಾಗಸುತನನು ಕಂಡಳಂಗೆನೆ ಮಣೆಯ ಮಂಚದಲಿ || ೩೬

ಹೊಳೆವ ಮಣಿದೀಪಾಂಶುಗಳ ಮು
ಕ್ಕುಳಿಸಿದುವು ಕಡೆಗಂಗಳಿಂದೂ
ಪಲದ ಭತ್ತಿಯ ಬೆಳಗನಣದುದು ಬಹಳ ತನುಕಾಂತಿ
ಲಲನೆಯರ ಕಂಡದಲಿ ಕೈಗಳ
ನಿಳುಹಿ ನಂದಳು ತರಳೆ ನೃಪಕುಲ
ತಿಲಕನಂಗೋಪಾಂಗದಲಿ ಹರಹಿದಳು ಕಣ್ಣನನ || ೩೭

ಎಳೆಯ ಬೆಳುದಿಂಗಳವೊಲೀಕೆಯ
ಥಳಥಳಪ ಮುಖಚಂದ್ರಮನ ತಂ
ಬೆಲರು ಸುಳಿದುದು ಸಾರತರಪರಿಮಳದ ಪೂರದಲಿ
ತಿಳಿದುದೀತನ ನಿದ್ರೆ ಕರಣಾ
ವಳಿಯ ಪರಮಪ್ರೀತಿಸದಲಿ
ಮುಳುಗಿ ಸುಖಭಾರದಲಿ ಭುಲ್ಲವಿಸಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ || ೩೮

ಹರ ಮಹಾದೇವೀವೀಯಘಾಟದ
ಪರಿಮಳವಿದಿತ್ತಣದಿನುತ ಮೈ
ಮುಱುದು ಕಂಡನಪೂರ್ವ ಪರಿಮಳಸಾರವನು ಪಾರ್ಥ
ಕಿರಣ ಲಹರಿಯ ದಿವ್ಯರತ್ನಾ
ಭರಣ ರುಚಿರತರಪ್ರಭಾಪಂ
ಜರದೊಳಗೆ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಮದನಾಲಸೆಯನೂರ್ವತಿಯ || ೩೯

ಹಾ ಮಹಾದೇವಿಯರಲಾ ಸು
ತ್ತಾಮನೋಲಗದೊಳಗೆ ನರ್ತನ
ರಾಮಣೀಯಕ ರಚನೆಯಲಿ ರಂಜಿಸಿದಳಾ ಸಭೆಯ
ಈ ಮಹಿಳೆಯಭಿನಂದನೀಯೆ ನಿ
ರಾಮಯದ ಶಶಿವಂಶಜನನಿ ಸ
ನಾಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಶಿವಯೆನುತ ಮಣಿಮಂಚದಿಂದಿಳಿದ || ೪೦

ಏನಿ ಬಿಜಯಂಗೈದಿರಿತ್ತಲು
 ಮಾನಸಿಧಿ ಕುಳ್ಳಿರಿ ಸುರೇಶನ
 ಮಾಸಿಸಿಯರಭವಂದನೀಯರು ನಾ ಕೃತಾರ್ಥನಲಾ
 ಏನು ಬೆಸಸೆನಗೇನು ಹದ ನಿಮ
 ಗಾನ್ದು ಮಗನುಪಚಾರವೇಕೆ ಮ
 ನೋನುರಾಗದಲಿಲುಹಿಯೆಂದನು ಪಾರ್ಥನೂರ್ವಶಿಗೆ || ೪೧

ನುಡಿಗೆ ಬೆಟಗಾದಳು ಮನೋಜನ
 ಸಡಗರಕೆ ತೆಕ್ಕಿದಳು ಪಾರ್ಥನ
 ನಡವಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದಳು ಬೆಚ್ಚಿದಳಂಗಜಾಸ್ತ್ರದಲಿ
 ಕಡುಗಿದಳು ಖಾತಿಯಲಿ ಲಜ್ಜೆಯ
 ಬಿಡೆಯದಲಿ ಭಯಗೊಂಡಳೂರ್ವಶಿ
 ಮಿಡುಕಿದಳು ವಿವಿಧಾನುಭಾವದ ರಸದ ಭಂಗಿಯಲಿ || ೪೨

ಏಕೆ ನುಡಿದನೊ ಚಿತ್ರಸೇನನ
 ದೇಕೆ ನಾ ಕೈಕೊಂಡೆನೆತ್ತಣ
 ಕಾಕು ಮೂಳಗೆ ಕೋಳುವೋದೆನು ಕಾಮನೆಂಬವಗೆ
 ಲೋಕವರ್ತಕನಲ್ಲದವನನ
 ನೇಕೆ ವಿಧಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ತಾ
 ನೇಕೆ ನರನೇಕೆನುತ ಸುಯ್ದಳು ಬೈದು ಕಮಲಜನ || ೪೩

ಎಲವೊ ರಾಯನ ಹೇಳಿಕೆಯಲಂ
 ಡಲೆದನೆನ್ನನು ಚಿತ್ರಸೇನಕ
 ನಲುಗಿ ನಟ್ಟುವು ಕಾಮಶರವೆನ್ನಂತರಂಗದಲಿ
 ಒಲಿದು ಬಂದಬಲಿಯರ ಟೆಕ್ಕರಿ
 ಗಳವುದೇ ವಿಟಧರ್ಮವಕಟಾ
 ತೀಯಲಾ ತಾನಾವಳೆಂಬುದನೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ || ೪೪

ಶಿವ ಶಿವಿ ಮಾತೇಕೆ ಕಾಮನ
 ಭವಣೆಯಲಿ ನೀವಲಿಯಾದಿರೆ ವಾ
 ಸವನ ನೇಮವು ಚಿತ್ರಸೇನನ ನುಡಿಗಳಂತಿರಲಿ

ಯೆವಗಕರ್ತವ್ಯದಲಿ ಮನ ಸಂ
ಭವಿಸುವುದೆ ನೀವೆಮ್ಮ ವಂಶೋ
ದ್ಭವಕೆ ಜನನಿಯಲಾಯೆನುತ ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರೇಡಮಟ್ಟು || ೪೫

ನಾರಿ ನೀ ಪೂರ್ವದಲಿ ನಮ್ಮ ಪು
ರೂರವನ ಸತಿ ನಿಮಗೆ ಬಳಿಕ ಕು
ಮಾರ ಜನಿಸಿದನಾಯು ಆತನೊಳುದಿಸಿದನು ನಹುಷ
ವೀರ ರಾಜಪರಂಪರೆಯು ಬರ
ಲಾರಿಗಾವುದಿಸಿದೆವು ನೀವು ವಿ
ಚಾರಿಸಿದುದಿಲ್ಲಾಯೆನುತ ವಿನಯದಲಿ ನರ ನುಡಿದ || ೪೬

ಪ್ರಣವದರ್ಥ ವಿಚಾರವೆತ್ತಲು
ಗಣಿಕೆಯರಮನೆಯಲಿ ಸ್ವರಾಕ್ಷರ
ಗಣಿತಲಕ್ಷಣವೆತ್ತ ರತಿಕೇಳೀವಿಧಾನದಲಿ
ಬಣಗುಭಾರತವರುಷರವದಿರ
ಭಣಿತ ನಮ್ಮ ದೇವಲೋಕಕೆ
ಸಣಬಿನಾರನೆ ಚೈತ್ರರಥದೊಳಗಿಂದಳಿದುಮುಖ || ೪೭

ಅಯ್ಯನೈಯ್ಯನು ಸಿಮ್ಮವರ ಮು
ತ್ತೈಯ್ಯನಾತನ ಭಾವಮೈದುನ
ನಯ್ಯನಗ್ರಜರನುಜರೆಂಬೀ ಜ್ಞಾತಿ ಬಾಂಧವರ
ಕಯ್ಯಲರಿಗಳ ಹೊಯಿದು ಶಿರಸರ
ದುಯ್ಯಲಾಡುವವರ್ಗೆ ಮೇಣ್ಣುಖ
ದಯ್ಯಗಳಿಗಾಣೊಬ್ಬಳೆಂದಳು ನಗುತ ತರಳಾಕ್ಷಿ || ೪೮

ಮಹಿಯ ಮಾತಂತಿರಲಿ ನೀನಿದ
ಮಹಿದು ಕಳೆ ಮಾನಿಸಿಯರಿಚ್ಚೆಯ
ನಹಿಯದವನು ಸುರೇಂದ್ರನಾಗಲಿ ಚಂದ್ರನಾಗಿರಲಿ
ಕುಱು ಕಣಾ ಫಡ ಮೂಳ ನೀನೆಂ
ತಹುವೆಯೆನೆ ನಡನಡುಗಿ ಕೈಮುಗಿ
ದೆಹಿಗಿ ಮಗುಳೀ ಮಾತನೆಂದನು ಪಾರ್ಥನೂರ್ವಶಿಗೆ || ೪೯

ಇದು ಮನುಷ್ಯಶರೀರ ತದ್ಧ
 ಮೌದಲಿ ತನ್ನ ವಸಾನಪರಿಯಂ
 ತದಜ್ಞೋಳವ್ಯಭಿಚಾರದಲಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಬಳಿಕಿನಲಿ
 ತ್ರಿದಶರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರಾ ಮಾ
 ಗದಲಿ ನಡೆವುದು ದೇವತಾದೇ
 ಹದಲಿ ಬಲವತ್ತರವು ದೇಹವಿಶೇಷವಿಧಿಯಿಂದ ||

೫೦

ಅಹುದಹುದಲೇ ಶೌತಪಥದಲಿ
 ಬಹಿರಿ ನೀವೇ ಸ್ವಾರ್ಥವಿಧಿಸಂ
 ನಿಹಿತವೆಂಬುವುದನಜಾಯದೇ ಮೂಲೋಕ ಜನವೆಲ್ಲ
 ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳೊಳ್ಳೆವರೊಡಗೂ
 ಡಿಹರು ನೀವೇನಲ್ಲಲೇ ನಿ
 ಸ್ಪೃಹರು ನೀವ್ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹರಹರಯೆಂದಳಿದುಮುಖಿ ||

೫೧

ತಾಯನೇಮದಲಂದು ಕಮಲದ
 ಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಸಂಗವೈವರಿ
 ಗಾಯಿತದು ತಪ್ಪೇನು ಜನನಿಯ ನುಡಿಯಲಂಘ್ಯವಲಿ
 ಕಾಯಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಮಸುಖದ ವಿ
 ಡಾಯತತ್ವಕ್ಕೆ ವೇಧೆಗೊಂಡು ನ
 ವಾಯಿಯಲಿ ದುರ್ಗತಿಗೆ ದುವ್ವಾಳಿಸುವನಲ್ಲೆಂದ ||

೫೨

ತಾಯ ನೇಮದಲೈವರಿಗೆ ಕಮ
 ಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಕೂಟವೇ ಸುರ
 ರಾಯ ನಿಮ್ಮಯ್ಯನು ವಿಲಂಘ್ಯವೆ ನಿನಗೆ ಪಿತೃವಚನ
 ರಾಯನಟ್ಟಲು ಬಂದೆನೀ ಕುಸು
 ಮಾಯುಧನ ಕಗ್ಗೊಲೆಯ ತೆವಟುವು
 ಪಾಯವನು ನೀ ಬಲ್ಲೆಯೆಂದಳು ವನಿತೆ ವಿನಯದಲಿ ||

೫೩

ಕಾಡಲಾಗದು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಮುಱು
 ದಾಡಲಮ್ಮನು ಮನಕೆ ಧೈರ್ಯದ
 ಜೋಡ ತೊಟ್ಟಿದರಾಗಿ ನಿಲಿ ನನೆಯಂಬು ತಾಗುವನೆ

ಖೋಡಿಯೇಕಿಗಕವ್ವೆ ಮಕ್ಕಳ
ನೋಡಬಂದರೆ ಬೇಟೆ ಕಷ್ಟವ
ನಾಡುವರೆ ಬಲ್ಲವರು ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ಯ ನೀನೇದ ||

೫೪

ರೋಷವೆರಡೆಲೆಯಾಯ್ತು ಲಜ್ಜೆಯ
ಮೀಸಲಳಿದುದು ಬಹುವಿಧದ ಬಲು
ವಾಸಿಗಳು ಪಲ್ಲವಿಸಿದವು ಕೆಲ್ಲವಿಸಿತನುತಾಪ
ಆಸೆ ಮೈಸರವೋಯ್ತು ಕಡುರ್ದುಳ
ಸೂಸಿದುದು ಸುಯಿಲಿನಲಿ ಕಂಗಳು
ಕೇಸರಿಯ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದವು ಹೆಕ್ಕಳಿಸಿ ಕಾಮಿಸಿಯ ||

೫೫

ಕೆತ್ತಿದುವು ತುಟಿ ಕದಪಿನಲಿ ಕೈ
ಹತ್ತಿಸುತ ತೂಗಿದಳು ಶಿರವನು
ತತ್ತಕೋಪಾಯುಧವ ಮಸೆದಳು ಧಾರಿಗಂಗಳಲಿ
ಎತ್ತಿದುಬೈಗದ ವಿಕಾರದ
ಚಿತ್ತ ಬುದ್ಧಿ ಮನಂಗಳಾತ್ಮನ
ಜೊತ್ತಿಸಿದವದುಭುತವಹಂಕಾರದಲಿ ಸುರಸತಿಯ ||

೫೬

ರಾಹು ತುಡುಕಿದ ಶಶಿಯೊ ಮೇಣ್ ರೌ
ದ್ರಾಹಿಮಸ್ತಕಮಾಣಿಕವ್ವೇ ಕಡು
ಗಾಹಿನವೃತವ್ವೇ ಕುಪಿತಸಿಂಹದ ಗುಹೆಯೊ ಮೃಗಮದವ್ವೇ
ಲೋಹಧಾರೆಯ ಮಧುವೊ ಕಲಿತ ಹ
ಲಾಹಲದ ಕಜ್ಜೆಯನೆನಿಸಿತು
ರಾಹು ಸುಮನೋಹರ ಭಯಂಕರನಾಯ್ಕ ಸುರಸತಿಯ ||

೫೭

ಎಲವ್ವೇ ಭಂಡರ ಭಾವ ಖೂಳರ
ನಿಳಯ ಖಳರಧಿನಾಥ ವಂಚಕ
ತಿಲಕ ಗಾವಿಲರೊಡೆಯ ಬಂಧುವೆ ದುಷ್ಟನಾಯಕರ
ಎಲೆ ಮರುಳೆ ತಾನಾವಳೆಂಬುದ
ತಿಳಿಯಲಾ ನೀನಾವನೆಂಬುದ
ನಿಳೆಯಲಱಾಯರೆ ಭಂಡ ಫಡ ಹೋಗಿಂದಳೆಂದುಮುಖಿ

೫೮

ಒಲಿದು ಬಂದವರಾವು ಸೊಬಗಿನೊ
 ಳೊಲಿಸಿ ಮುಗಿಪ ವಿಟನು ನೀನತಿ
 ಸುಲಭರಾವ್ ದುರ್ಲಭನು ನೀ ದೇವೇಂದ್ರಕಟಕದಲಿ
 ಎಲಿ ನಪುಂಸಕ ಗಂಡು ವೇಷದ
 ಸುಳಿವು ನಿನಗೇಕೆನುತ ಸತಿ ಕಳ
 ವಳಿಸಿ ಕರವೆತ್ತಿದಳು ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಶಾಪವಿದೆಯೆನುತ ||

೫೯

ನರಮೃಗಾಧನು ನಿಮ್ಮ ಭಾರತ
 ವರುಷ ಭೂಮಿಯೊಳೊಂದು ವರುಷಾಂ
 ತರ ನಪುಂಸಕನಾಗಿ ಚರಿಸು ನಿರಂತರಾಯದಲಿ
 ಹುಯ ಮುಟಿಯೊಗು ಹರನ ನೀನನು
 ಸರಿಸು ನಿಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಹೇಳಿದು
 ನಿರುತ ತಪ್ಪದು ಹೋಗಿನುತ ಮುಖದಿರುಹಿದಳು ತರಳೆ ||

೬೦

ಮೂಗನಾದನು ಬಹಳ ಧೈರ್ಯದ
 ಬೇಗಡೆಯ ಬಿಡಿ ಬಿಗಿದ ಬಿಟಗಿನ
 ಮೂಗಿನಂಗುಲಿಗಳ ಧನಂಜಯನೊಲಿದು ನಿಜ ಶಿರವ
 ಅಗಡಿಗರು ಯಿವರಮರಸತಿಯರು
 ನಾಗರಿಗರಿವರೆತ್ತ ಭಾರತ
 ಭೂಗತರು ನಾವೆತ್ತಲಿದು ಘಟಿಸಿದುದು ವಿಧಿಯಿಂದ ||

೬೧

ತಪವನಾಚರಿಸಿದರೆ ವರಪಾ
 ಶುಪತವೆನಗಾಯ್ತು ಧರ್ಮವೆ
 ತಪವಲಾಯೆಂದಟಾದು ನಡೆದರೆ ಷಂಡತನವಾಯ್ತು
 ತಪವೆರಡು ಸರಿಫಲದೊಳಾದುದು
 ವಿಪರಿತದ ಗತಿ ಗಹನತರವೇ
 ವಿಪುಳಕರ್ಮಸ್ಥಿ ತಿಯೆನುತ ತೂಗಿದನು ನಿಜಶಿರವ ||

೬೨

ಶಿವನ ಶರವೆನಗಾಯ್ತು ರಿಪುಕೌ
 ರವರ ರಕುತದ ಟಾಟಳವನೆ
 ತ್ತುವೆನು ಕಟ್ಟು ಮುಡಿಯನೆಂಬೆನೆ ದ್ರೌಪದೀಸತಿಗೆ ||

ಇವಳು ಭಂಗಿಸಿ ಬೂತುಗೆಡಹಿದ
ಹವಣನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು ವರ
ಯುವತಿಗೀ ನುಡಿಯೊಸಗೆಯೇ ಹಾಯೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೬೩

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಚಿತ್ರಸೇನನ
ಕರೆಸಿ ಉರ್ವಶಿ ಪಾರ್ಥ ಮುಡಿದ
ದುರುಳತನವನು ದೂಷಿದರೆ ಸುರಸತಿಯ ಸಂತೈಸಿ
ಸುರಪತಿಗೆ ಗಂಧರ್ವನಿವರಿ
ಬೃರ ವಿರೋಧನಿಬಂಧನವನೆ
ಚ್ಚರಿಸಲರ್ಜುನನರಮನೆಗೆ ಬಂದನು ಬಲಧ್ವಂಸಿ || ೬೪

ಮಗನ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದನು ಕಂದಗೆ
ದುಗುಡವೇಕೆನ್ನನೆಗೆತ್ತಣ
ದುಗುಡವೆನ್ನರಸಂಗೆ ಯೆತ್ತಣ ದೇವಯ ದುಮ್ಮಾನ
ಮೊಗದ ತನಿ ಹಳಹಳಕೆ ನೇತ್ರಾಂ
ಬುಗಳೊಳದ್ದುದು ನಿಜಮನೋವೃ
ತ್ತಿಗಳೊಳಗೆ ನುಡಿ ಮುಳಿಗಿತೇನಿದು ಚಿತ್ರವಾಯ್ತೆಂದ || ೬೫

ನುಡಿಸೆ ತಲೆವಾಗಿರನು ಲಜ್ಜೆಯ
ರೃದಿತೆಯಲಿ ರೋಮೈಱುಡಂತೆವೆ
ಮಿಡುಕದರೆ ಮಗುಳಪ್ಪಿ ಹರಿ ಮೊಗನೆಗಿಹಿ ಮುಂಡಾಡಿ
ಬಿಡು ಮನೋಗ್ಲಾನಿಯನು ಸತಿ ಕೆಡೆ
ನುಡಿದುದೆಲ್ಲವನೆನೆಗೆ ಸೈರಿಸು
ಮಡದಿಯರಲೇನುಂಟು ಫಲವೆನ್ನಾಣೆ ಹೇಳೆಂದ || ೬೬

ಎಲೆ ಕಿರೀಟ ವೃಥಾ ಮನೋವೃಥೆ
ತಳಿದುದೇನೂರ್ವಶಿಯ ಶಾಪದೊ
ಳಳುಕಿದೈ ತತ್ಪ್ರೋಧ ನಿನಗುಪಕಾರವಾಯ್ತು ಕಣಾ
ಹಳುವದಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷದ
ತಲಹಿನಜ್ಞಾತದಲಿ ವರುಷವ
ಕಳವಡಿದು ಸಾಧನವು ನಿನಗೆ ಶಿಖಂಡಿತನವೆಂದ || ೬೭

ಮೋಡಿಯಿಲ್ಲೆಲಿ ಮಗನೆ ಚಿಂತಿಸ
 ಬೇಡ ಸಿನ್ನಜ್ಞಾತದಲಿ ನೆಹಿ
 ಜೋಡಲಾ ಜಾಣಾಯ್ಲ ರಿಪುಜನದೃಷ್ಟಿ ಶರಹತಿಗೆ
 ಕೂಡಿತಿಂದು ಪುಣ್ಯದಲಿ ಸುರವಧು
 ಮಾಡಿದುಪಕ್ಕತಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ
 ಬೇಡ ಸಲಹಿದುದುಯಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯನಲ್ಲೆಂದ ||

೬೮

ಎಂದು ಪಾರ್ಥನ ಸಂತಪಿಟ್ಟು ಪು
 ರಂದರನು ತನ್ನರಮನೆಗೆ ನಡೆ
 ತಂದನರ್ಜುನಸಹಿತ ವಿವಿಧ ವಿನೋದವಿಭವದಲಿ
 ಅಂದು ಶಿಖಿ ಪವನಾದಿಗಳು ನಲ
 ವಿಂದ ಕೊಟ್ಟರು ಶರವನಮರೀ
 ವೃಂದ ಸೂಸಿತು ಸೇಸಿಯನು ಜಯರವದ ರಭಸದಲಿ ||

೬೯

ಸುರಪನರುಹಿದನಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರೋ
 ತ್ಪರರಹಸ್ಯವನಮರಭೂನಿಯ
 ಭರತವಿದ್ಯವನಱುಹಿಸಿದನಾ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಿಂದ
 ಸುರರಿಗಲಗಣಸಾದ ದೈತ್ಯರ
 ನೊರಿಸಿದನು ಸತ್ಪೀರ್ತಿಲತೆ ಕೂಡಿ
 ವರಿದು ಬೆಳೆದುದು ವೀರನಾರಾಯಣನ ಮೈದುನನ ||

೭೦

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಪಾರ್ಥನಿದ್ದನು
 ವರುಷವೈದಱುಳಿಂದ್ರಭವನದ
 ಸಿರಿಯ ಸಮ್ಮೇಳದ ಸಘಾಡದ ಸಾರಸೌಖ್ಯದಲಿ
 ನರನ ಹದನೇನೋ ಧನಂಜಯ
 ನಿರವದಿಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟ ನಮ್ಮನು
 ಮಱಿದು ಕಳೆದನಲಾಯೆನುತ ಯಮಸೂನು ಚಿಂತಿಸಿದ ||

೭೧

ಅರಸನಲಿ ಬೇರೂಱು ಬಳಿಕಂ
 ಕುಸಿದುದು ಭೀಮನಲಿ ನಕುಲನ
 ಲೆರಡು ಮೂರೆಲೆವೋಯ್ತು ಸಹದೇವನಲಿ ಕವಲೊಡೆದು

ಅರಸಿಯಲಿ ಸಲೆ ಹೂತು ಕಾತು
ಬ್ಬರಿಸುತಿದ್ದುದು ಶೋಕಲತೆ ತ
ತ್ಪರಿಕರದ ಕರುಣಾವಳಿಯ ಹಬ್ಬುಗೆಯ ಹರಹಿನಲಿ ||

೭೨

ವಾಮನಯನಸ್ಪುರಣಪರಿಗತ
ವಾಮಬಾಹುಸ್ಪಂದವಾದುದು
ಭಾಮಿನಿಗೆ ಭೂಪತಿಗೆ ಚಲಿಸಿತು ದಕ್ಷಿಣಾಂಗದಲಿ
ವೈಮನಸ್ಯವ್ಯಸನನಿರಸನ
ಕೀ ಮಹಾಶಕುನಂಗಳಿವೆಯೆಂ
ದಾ ಮಹೀಪತಿ ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ಫಲಗುಣನ ಬರವ ||

೭೩

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಹಿಮದ ಹೊಯ್ಲಿನ
ಸರಸಜಕೆ ರವಿಯಂತೆ ಶಿಶಿರದ
ಸಂದೆಲೆಯ ಬನಸಲಿ ವಸಂತನ ಬರವಿನಂದದಲಿ
ಸುರವಿಮಾನಶ್ರೇಣಿಗಳ ನವ
ಪರಿಮಳದ ಪೂರದಲಿ ಭಾರತ
ವರುಷಕಳಿದನು ಪಾರ್ಥ ಬಂದನು ಧರ್ಮಜನ ಹೊರಗೆ ||

೭೪

ಅರಸಕೇಳುಬ್ಬಿನಲಿ ಧೌಮ್ಯನ
ಧರಣಿಪನ ರೋಮಶನ ಭೀಮನ
ಚರಣದಲಿ ನೈಯ್ಯಕ್ಕಿ ಕೈಮುಗಿದೆಣಗಿ ಮುನಿಜನಕೆ
ಹರಸಿದನು ಪೊಡವಂಟ ನಕುಲಾ
ದ್ಯುರನು ಮಧುರಪ್ರೀತಿವಚನ
ಸ್ಫುರದಮಂದಸ್ನೇಹದಲಿ ನೋಡಿದನು ಪರಿಜನವ ||

೭೫

ಭಜಿಸಿದ್ದೈ ಭರ್ಗನನು ಶಾಂಭವ
ಯಜನಸಾರಸಮಾಧಿ ಶಿವಪದ
ರಜವ ಬಿಡಿಸಿತೆ ಬಗೆಯ ಕುಳಿ ತೆವರಾಯ್ತೆ ತಡಿತೆಗೆದು
ವಿಜಯ ಶಬ್ದವು ಪಾರ್ಥಕೃತಿಯಲಿ
ಮಜಡವಲ್ಲಲೆ ವೈರಿರಾಯರ
ಕುಜನ ತಾ ವಿಚ್ಛೇದಸಾಧ್ಯವೆಯೆಂದನಾ ಭೂಪ ||

೭೬

ಜೀಯ ಚಿತ್ತೈಸಿಂಧ್ರನಲ್ಲಿ ಸ
ಹಾಯವಾದನು ಶಿನನ ಕಾರು
ಣ್ಯಾಯುಧವೆ ಮಸೆದುದು ಸುರೇಂದ್ರಸ್ನೇಹಸಾಣೆಯಲಿ
ಆಯಿತೇ ಧೂರ್ಜಟಿಯ ಶರ ಲೋ
ಕಾಯತರಿಗೇನೆಂಬೆನದು ನಿ
ರ್ವಾಯದಲಿ ವಶವರ್ತಿಯಾಯ್ತೆನಗಿಂದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೭೭

ಕೇಳಿ ಮಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿದನು ತನುರೋ
ಮಾಳಿ ತಳಿತವು ಹರುಷವಾರಿಗ
ಳಾಲಿಗಳ ಹೂಳಿದವು ತೂಳಿದುವಂತರವ್ಯಥೆಯ
ತೋಳಿ ಹಿಡಿದೆಳೆದಪ್ಪಿ ಪಾರ್ಥನ
ಬೋಳವಿಸಿದನು ಪೌರವಾನ್ವಯ
ಪಾಲಕನೆಯೆಂದರಸ ಮುಂಡಾಡಿದನು ಫಲಗುಣನ || ೭೮

ಮುಱಿದುದಿನ್ನೇನಹಿತಬಲ ಹಗೆ
ಹಱಿದುದೈ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮೌಳಿಗೆ
ಕಱುಬಿದವರಿಗೆ ಕಾಣಲಾಯ್ತು ಕೃತಾಂತನೋಲಗವ
ಕಱಿದನೇ ಕರುಣವನು ಹರ ಹರ
ಹೆಱಿನೊಸಲ ಬಲುದೈವವನಿತಱಿ
ಹೊಱಿಗೆ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಕರುಣದಲಿ || ೭೯

೭. ಘೋಷಯಾತ್ರೆ

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಹಸ್ತಿನಾಪುರ
ವರಕೆ ಕಾಮ್ಯಕವನದಿನೊಬ್ಬನು
ಧರಣಿಸುರನೈತಂದು ಕರ್ಣಾದಿಗಳ ಭವನದಲಿ
ಇರಲಿರಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಭೂಪತಿ
ಕರೆಸಿ ಬೆಸಗೊಂಡನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನಿರವನಟವೀತಟಪರಿಭ್ರಮ ಭೂರಿಭೀಷಣನ || ೧

ವಿವಿಧ ವನಪರ್ಯಟನದಾಯಾ
ಸವನು ತತ್ಪರಿಸರದ ಕಂಟಕ
ನಿವಹವನು ದಾನವರ ಧಕ್ಕಡತನದ ಧಟ್ಟಣೆಯ
ಅವಚಿದಾಪತ್ತಿನ ಮನಃಖೇ
ದವನು ಖೋಡಿಯ ಖತಿಯ ಲಜ್ಜಾ
ವಿವರಣವನಲುಹಿದನು ದ್ವಿಜ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಪತಿಗೆ || ೨

ಈ ವಿಧಿಯೆ ಪಾಂಡವರಿಗಟಾ
ಸಾವು ಸೇರದು ತನಗೆ ತಾಗುವ
ನೋವ ನೋಂತೆನೆ ಶಿವ ಶಿವಾ ಭವ ಭವಸಹಸ್ರದಲಿ
ಈ ವಿಲಾಸವನೀ ವಿಭವಸಂ
ಭಾವನೆಯನೀ ಪದವನೀ ಪು
ತ್ರಾವಳಿಯ ಸುಡಲೆಂದು ಸಲೆ ಮುಲುಗಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ || ೩

ಅಳಲುವೀ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನುಲು ಕಳ
ಕಳವ ಕೇಳಿದು ಕರ್ನ ಶಕುನಿಗ
ಳುಲಿದು ತಂಬುಲ ಸೂಸೆ ನಕ್ಕರು ಹೊಯ್ದು ಕರತಳವ
ಖಳ ಶಿರೋಮಣಿಗಳು ಮಹೀಶನ
ನಿಳಯಕ್ಕೆ ತಂದರು ವಿಲೋಚನ
ಜಲವ ಸೆಣಗಿನಳೊಪಿಸಿ ನುಡಿದರು ಖೇದವೇಕೆನುತ || ೪

ಖೇದವೇಕೆಂದೇನು ಮಕ್ಕಳು
ಬೀದಿಗುಲುವಾದರು ವನಾಂತದ
ಲಾದ ಚಿತ್ತವ್ಯಥೆಯ ಕೇಳಿದು ಬೆಂದುದೆನ್ನೊಡಲು
ಆ ದಿವಾಕರನಂತೆ ನಿಚ್ಚಲು
ಕಾದುದುದಯಾಸ್ತಮಯದಲಿ ದನು
ಜಾದಿ ಖಳರೊಡನಟವಿಗೊಟಲೆಯೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದ || ೫

ಈ ಕುಮಾರಕರಲ್ಲೇ ಕುಂ
ತೀಕುಮಾರರು ನವೆವೃತ್ತಿದರೆ
ಸಾಕು ಸಾಕಳಲೇಕೆ ಸತ್ಪಾದಿಕರು ಸಜ್ಜನರು

ಈ ಕುರುಕ್ಷಿತಿಪತಿಯೊಳನ್ಯಾ
ಯೈಕಲವನಿಲ್ಲಲೆ ವಿಚಾರಿಸಿ
ಶೋಕವನು ಬಿಡಿ ಬಯಲಡೊಂಬೇಕೆಂದನಾ ಶಕುನಿ || ೬

ವಿಷಯಲಂಪಟರಕ್ಷಲೀಲಾ
ವ್ಯಸನಕೋಸುಗವೋತ್ತೈಯಿಟ್ಟರು
ವಸುಮತಿಯಲನ್ಯಾಯವುಂಟೇ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲಿ
ಉಸುರಲಮ್ಮದೆ ಸತ್ಯವನು ಪಾ
ಲಿಸಲು ಹೊಕ್ಕರರಣ್ಯವನು ತದ್
ವ್ಯಸನಫಲಭೋಗಿಗಳಿಗೆಕಳಲುಮಿ ನೀನೆಂದ || ೭

ಆಹ ಶಕುನಿಯ ಮಾತಿನಲಿ ಸಂ
ದೇಹವೇ ಪಾಂಡವರು ಬಂಧು
ದ್ರೋಹಿಗಳು ತಮ್ಮವಧಿ ತುಂಬಲು ಕೇಡ ತಹರೆಂಬ
ಈ ಹದನು ತಪ್ಪುವುದೆ ನೀವತಿ
ಮೋಹದಲಿ ನೆಹಿ ಬಸಿದು ಬಿದ್ದರೆ
ಕಾಹುರರು ಕೌರವರ ಕೆಡಿಸುವರೆಂದನಾ ಕರ್ಣ || ೮

ಸೋಗಸು ತಳಿತುದು ತರಳಮನ ತಳ
ಮಗುಚಿದಂತಾಯ್ತವರೊಲವು ಕಾ
ಓಗೆಯ ಕೆಸಪುನೊಳದ್ದ ನೀಲದ ಸಪಾಯ ತೆಪನಾಯ್ತು
ಒಗುವ ಕಂಗಳ ಬಾಷ್ಪಬಿಂದುವ
ನುಗುರುಮೊನೆಯಲಿ ಮಿಡಿದು ಕರ್ಣನ
ಹೊಗಳದನು ಬಳಿಕೇನು ಸಿಂಗಿಯಲುಂಟೆ ಸವಿಯೆಂದ || ೯

ಹೋಗಲಾ ಪಾಂಡವರ ಚಿಂತೆಯು
ನೀಗಿದೆನು ನೀವಿನ್ನು ನೆನೆವು
ದ್ರೋಗವೇನೆನೆ ನಗುತ ನುಡಿದರು ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು
ಈಗಳೇ ವಿಭವದ ವಿಲಾಸದ
ಭೋಗದಗ್ಗಲಿಕೆಗಳ ಭುಜದ
ಪಾರ್ವಮವನವಂದಿದ್ದ ಬನದಲಿ ತೋಪಬೇಕೆಂದ || ೧೦

ನಾಡೊಳಗೆ ತುಲುಹಟ್ಟಿಯಲಿ ಹೊಲ
ನಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಗೋಕದಂಬವ
ನೋಡುವುದು ನೆವ ಕುರುಪತಿಯ ಗಾಢದ ಸಘಾಡಕೆಯ
ನೋಡಿ ಸುಯ್ಯಲಿ ಪಾಂಡುಸುತರವ
ರಾಡುಗಾಡಿನ ಹೊಲನ ಹೊರೆಯಲಿ
ಕೂಡೆ ತನುಪರಿಮಳದಲರಮನೆಯಂಗನಾನಿವಹ |

೧೧

ಹೂಣೆ ಹೊಗೆವವರೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿನ
ಸಾಣೆಯಿಕ್ಕುವ ಮಸೆವ ಕದನವ
ಕಾಣೆವೆಮ್ಮಿಟ್ಟುಕೆಯಲಿ ಸಲಿಗೆಯ ಸಾಧು ಸಾಮದಲಿ
ರಾಣಿಕದ ರಹಿಯಿಂದ ರಂಜಿಸಿ
ಜಾಣಿನಲಿ ಬಹೆವರಸ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಯಾಣೆ ಬಹೆವೆಂದೊಡಬಡಿಸಿದರು ನೃಪ ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು ||

೧೨

ಪರಿಮಿತದೊಳಗೆ ವಾರ್ತೆ ನೆಗಳಿದು
ದರಮನೆಯನಿದನ್ನೆದೆ ಕೇಳಿದು
ಗುರು ವಿದುರ ಗಾಂಗೆಯ ಕೃಪರಳಲಿದರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ
ಕರೆಸಿ ನುಡಿದರು ಶಕುನಿ ರವಿಸುತ
ಕುರುಪತಿಗಳಿಗೆ ಘೋಷಯಾತ್ರೆ
ಭರವನಪಾಡೆವು ಹೋಹುದನುಚಿತವೆಂದರನಿಬರಿಗೆ ||

೧೩

ಅವಗಡೆಯನಾ ಭೀಮ ನೀನೆಂ
ಬವರು ನಿಸ್ಸೀಮರು ಚತುರ್ಬಲ
ನಿವಹ ನಿಲ್ಲದು ತುಡುಕುವುದು ತುಳುವುದು ತಪ್ಪೇವನವ
ವಿವಿಧ ಋಷಿಗಳನೇಡಿಸುವರೀ
ಯುವತಿಯರು ಕೈಕಾಲು ಮೆಟ್ಟಿನ
ಬವರ ಗಂಟೆಕ್ಕುವುದು ಲೇಸಲ್ಲೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ ||

೧೪

ಸಾಟದೆವು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಬಾರೆವು
ದೂಟಲಾಗದು ನಮ್ಮನಿಬರ
ಮೀರಿದರೆ ರಣಭಂಗ ತಪ್ಪದು ಹೋಗಿ ನೀವೆನಲು

ದೂಷಿತಾರವು ನಿಮಗೆ ನಾವ್ ಕೈ
ಮೀರಿ ನಡೆಯುವು ಕಾರ್ಯಗತಿಯಲಿ
ಜಾಣಿ ರ್ಘುಡಿತೆಯ ಮಾಡೆನೆಂದನು ಕೌರವರ ರಾಯ || ೧೫

ಆದಡೇಳ ಶುಭೋದಯದ ಫಲ
ಬೀದಿವರಿಸುವುದೈಸಲೇ ನಿಮ
ಗೀ ದುರಾಗ್ರಹವೇಕೆ ಕಾಬಿರಿ ಫಲವನಗ್ರದಲಿ
ಆದುದಾಗಲಿ ಹೋಗಿಯೆನೆ ದು
ರ್ಭೇದಗರ್ವಗ್ರಂಥಿ ಕಲುಷ ವಿ
ನೋದತೀಲರು ಭುಜವ ಹೊಯ್ದರು ನೋಡಲಹುದೆನುತ || ೧೬

ಊರೊಳಗೆ ಸಾಣಿದರು ಕೊಟ್ಟರು
ವಾರಕವನಬಲಾಜನಕೆ ಭಂ
ಡಾರ ಸನೆದುದು ಗಣಿಕೆಯಿರಿಗಾಭರಣದಾನದಲಿ
ಸಾರಪರಿಮಳವಸ್ತುಗಳ ಬಲು
ಭಾರಣೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳೊಟ್ಟಿತು
ತೇರುಗಳ ಮೇಲೊದಗಿತಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ನಾರಿಯರು || ೧೭

ನೆರೆದುದಗಣಿತ ಮಂದಿಗಳು ಕವಿ
ವರರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಧಾವಂ
ತರು ಸುನರ್ತಕ ಕಥನ ಪರಿಹಾಸಕರು ಮಾಗಧರು
ಚರರು ಮಲ್ಲರು ಬೀಂಟಿಕಾಣರು
ಪರಿಜನಾವಳಿಸಹಿತ ನಗರಾಂ
ತರದ ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣದಲರಸನ್ನೈತಂದ || ೧೮

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ದ್ವೈತವನ ಬಂ
ಧುರನದೀ ತೀರದಲಿ ವನದಲಿ
ಸರಸಿಯಲಿ ದೀರ್ಘಕೆಗಳಲಿ ವಾಪೀತಟಾಕದಲಿ
ಬೆರಸಿ ಬಿಟ್ಟುದು ಕೂಡೆ ಪಾಳೆಯ
ವರಮನೆಯ ಗುಡಿ ನೆಗಹಿದವು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿದವು ಮಂಡವಿಗೆ ಲಾಯದ ಭದ್ರಭವನಗಳು || ೧೯

ಕರೆಸಿದನು ಕೀಲಾರಿಗಳನು
 ದರಿಸಿ ಹಟ್ಟಿಯ ತುಲುಗಳೆಲ್ಲವ
 ಬರಿಸಿ ನೋಡಿದನಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿನ ಕೋಟೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ
 ಹರಿವ ಹಾಲುನ ಪಂಠಿಸುವ ಸೈ
 ವರಿವ ಮರಳುವ ಮುಲುವ ಸಿಲುನೆಳೆ
 ಗಲುಗಳನು ನೋಡಿದನು ನಗುತ ನರೇಂದ್ರನೊಲವಿನಲಿ || ೨೦

ತರಿಸಿ ಹೋರಿಯ ಗವಿಯ ಗೂಳಿಯ
 ಬರೆಸಿದನು ಕೆಲಕೆಲವ ಕೃಷಿಕರಿ
 ಗರಿಸಿದನು ಗೋಲಕ್ಷವಿತ್ತನು ವಿಪ್ರಸಂಕುಲಕೆ
 ಕರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟನು ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮ
 ಲ್ಲರಿಗೆ ಗಾಯಕರಿಗೆ ವಿಧಾವಂ
 ತರಿಗೆ ಬಹು ವಿಧ ಬಹಳ ವಂದಿಗೆ ಮಾಗಧವ್ರಜಕೆ || ೨೧

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಕೌರವೇಶ್ವರ
 ನರಸಿಯರು ಲೀಲೆಯಲಿ ಶತಸಾ
 ವಿರ ಸಖೀಜನಸಹಿತ ಹೊಜನಂಟರು ವನಾಂತರಕೆ
 ಸರಸಿಜದ ನಿಜಗಂಧಲೇಪದ
 ಪರಿಮಳವ ತಕ್ಕೈಸಿ ಬನದಲಿ
 ತರಳೆಯರು ತುಂಬಿದರು ಮುಡುಂಬಿಗಳ ಡೊಂಬಿಯಲಿ || ೨೨

ನೇವುರದ ದನಿ ಧಟ್ಟಿಸಿತು ವೇ
 ದಾವಳಿಯ ನಿಘೋಷವನು ನಾ
 ನಾವಿಭೂಷಣಕಾಂತಿ ಕೇಣಕಿತು ಮುನಿಸಮಾಧಿಗಳ
 ಆ ವಧೂಜನದಂಗಗಂಧ
 ಪ್ರಾವರಣ ಹುತ ಚರು ಪುರೋಡಾ
 ಶಾವಳಿಯ ಸೌರಭವ ಮುಸುಕಿತು ವನದ ವೇಡಿಯಲಿ || ೨೩

ಸ್ತುಕ್ ಸ್ತುವನ ಮುಟ್ಟಿದರು ಧೌತಾಂ
 ಶುಕದೊಳಗೆ ತಂಬುಲವ ಕಟ್ಟಿದ
 ರಕಟುಪಾಧ್ಯರ ಮೋರೆಯನು ತೇಡಿಸುತ ಬಿರಳಿನಲಿ

ಚಕಿತ ಧೃತಿಯರು ದೀಕ್ಷಿತರ ಚಂ
 ಡಿಕೆಗಳೆನು ತುಡುಕಿದರು ಮುನಿವಟು
 ನಿರತರಿರದಲಿ ಕುಣಿಸಿದರು ಕುಂಚಿತ ಕರಾಂಗುಲಿಯ || ೨೪

ಬಳಿಯಲೈದಿತು ಮುನಿಗಳೆವರುಪ
 ಟಳವನಪಸಂಗಟುಹಿದರು ವೆ
 ಗ್ಗಲಿಸಿ ಭೀಮಾಂಗಿಂದರಜ್ಞಾನ ಯಮಳಂದಿನಲಿ
 ಉಳಿದರೆಮಗೀ ವನವಿಟುಳ
 ಪ್ರಳಯವಾದುದು ಕಾನನಾಂತರ
 ನಿಳಯದಲಿ ನಿಲಿಸೆಂದು ನುಡಿದುದು ಸಕಲ ಮುನಿನಿಕರ || ೨೫

ಅರಸಲಾ ಕುರುರಾಯನಾತನ
 ಬರವು ತುಱುಪಳ್ಳಿಗಳ ಗೋವಿ
 ಸ್ತುರಣಕೋಸುಗವೈಸೆ ಪಾಳೆಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನದು
 ಪರಿಸರದೊಳಿದ್ದುದು ವಿನೋದಕೆ
 ತರುಣಿಯರು ಬರಲೇಕೆ ನೀವ
 ಬ್ಬರಿಸುವಿ ನಮ್ಮವರಲಾ ಯೆಂದನು ಮಹೀಪಾಲ || ೨೬

ಔಡುಗಚ್ಚಿದನಂಘ್ರಿಯಲಿ ನೆಲ
 ಬೀಡಬಿಡಲೊದೆದನು ಕರಾಂಗುಲಿ
 ಗೂಡಿ ಮುಱಿದೊಕಿದನು ಖತಿಯಲಿ ನಿಜಗದಾಯುಧವ
 ನೋಡಿದನು ಕುರುರಾಯನಲಿ ಹೊ
 ಯ್ದಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಭೀಮನ
 ಖೋಡಿಯನು ನೃಪನಪುತ್ರ ಸಂತೈಸಿದನು ಸಾಮದಲಿ || ೨೭

ಅರಸ ಕೇಳೈ ವಾರಿಕೇಳಿಗೆ
 ಕುರುಪತಿಯ ನೇಮದಲಿ ಶತಸಾ
 ಏರ ಸರೋಜಾನನೆಯರೈದಿತು ವನವನಂಗಳಲಿ
 ಪರಿಮಳದ ಪಸರಣದ ಪದ್ಮಾ
 ಕರ ಪಹಸ್ರದ ಸಾಲ ಸುಮನೋ
 ಹರ ಮಹೋದ್ಭಾವನನು ಕಂಡೈತಂದರಬಲಿಯರು || ೨೮

ತವಗೆ ತಳಿ ಮುಳುವೇಲಿ ಬಾಗಿಲ
ಜವಳಿಗದ ಬೀಯಗದಲಿದ್ದುದು
ದಿವಿಜವನ ವೃದ್ಧಂಡತರ ಪರಿಮಳಪಯೋಧಿಯಲಿ
ಯುವತಿಯರ ದಳ ನೂಕಿತುದಕ್ಕೋ
ತ್ಸವ ವೃಥಾಕೇಳಿಯಲಿ ಕನಕ್ಕೋ
ದ್ಭವ ಕವಾಟವನೊಡೆದು ಕರೆದರು ಕಾಹಿನವರುಗಳ ||

೨೯

ಆರಿವರು ಕರೆವವರೆನ್ನುತ ಸುರ
ವೀರರೌಕಿತು ಬಾಗಿಲಲಿ ನೀ
ವಾರೆನಲು ತೆಗೆ ಕದವನಱಿಯಾ ರಾಯನರಮನೆಯ
ವಾರನಾರಿಯರವನಿಪತಿಯ ಕು
ಮಾರಂದೆ ಬೇಹವರು ಸರಸಿಯ
ವಾರಿಕೇಳಿಗೆ ಬಂದೆವೆಂದರು ಗಜಱು ಗರ್ಜಿಸುತ ||

೩೦

ಹೊಂಬಹುದೆ ಗಂಧರ್ವರಾಯನ
ಮಗನ ಬನವಿದು ನೋಡಿದರೆ ದೃಗು
ಯುಗುಳದಿವೆ ಸೀವುದು ಕಣಾ ಘಡ ಹೋಗಿ ನೀವೆನಲು
ತೆಗೆ ವಿಕಾರವ ನಮ್ಮೊಡನೆ ತೆಗೆ
ತೆಗೆ ಕದವ ಗಂಧರ್ವನಾರಿಗೆ
ಮಗನದಾವವನೆನ್ನುತ್ತ ಹೊಕ್ಕುದು ತಳಿಯ ಮುಱುದೊಡೆದು ||

೩೧

ಒರಲಿದವು ಕಹಳೆಗಳು ಕಾಹಿನ
ಸುರಭಟರು ನೆರೆದಸಿ ಮುಸುಂಡಿಯ
ಪರಶು ಮುದ್ದರ ಚಾಪ ಮಾರ್ಗಣ ಸಬಳ ಸೂನೆಗೆಯ
ಹರಿಗೆ ಖಡ್ಗ ದಲರಿಭಟರ ಚ
ಪ್ಪರಿಸಿದರು ಗಾಂದರ್ವಭಟರಿಗೆ
ಕುರುಪತಿಯ ಸುಭಟರಿಗೆ ತೊಡಕಿತು ತೋಟಿ ತೋಪಿನಲಿ ||

೩೨

ಚಿಲ್ಲಿದರು ಚಪಳೆಯರು ಮುನಿಜನ
ನೆಲ್ಲ ಪಾಂಡವರಾಶ್ರಮದ ಮೊ
ಗ್ಗಲ್ಲ ಮೊನೆಗಣೆ ಮೊರೆದು ಮುಱುದವು ಮೊನೆಯ ಮುಂಬಿಗರ

ಚೆಲ್ಲಿಗಂಗಳ ಚಪಳೆಯರ ನಾ
ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಣೆನು ಕಾಮುಕರು ಸಿಂ
ದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಹಾಯ್ದರವನೀಪತಿಯ ಪಾಳಯಕೆ || ೩೩

ಬಟಾಯ ಮಕ್ಕಳ ತಂಡವೇ ಹೊ
ಕ್ಕಿಟಾದುದವದಿರನುಟುಬಿ ದಿವಿಜರು
ಜಟಾದು ನೂಕಿತು ಬನವನೊಳಬಿದ್ದವರ ಹೊಟವಡಿಸಿ
ಮುಟಾದು ತಳಗಳ ಬಲಿದ ಬಾಗಿಲ
ಹೊಟಗೆ ಸಿಂದರು ವಾರಿಕೇಳಿಯ
ಮಟಿದು ಶೋಣಿತವಾರಿಕೇಳಿಗೆ ಬನ್ನಿ ನೀನೆನುತ || ೩೪

ನೃಪಸುತರ ಪಡಿಬಲಕೆ ಬಂದುದು
ವಿಪುಳಬಲ ಹಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೊಯ್ ಹೊ
ಯ್ಯಪಸದರ ಗಾಂಧರ್ವಸುಭಟರನೆನುತ ಸೂಟಿಯಲಿ
ಕುಸಿತರಟಿಯಿಟ್ಟಿದರು ತೋಪಿನ
ಕಪಿಗಳಾವೆಡೆ ಕಾಣಬಹುದೆ
ದುಪಚರಿತರೊಳಸರಿಯೆ ಹೊಗಿಸಿದರವರನಾ ವನವ || ೩೫

ಮುಟಾಯೆನುತ ಗಾಂಧರ್ವ ಬಲ ಮು
ಕ್ಕುಟುಕಿ ತತ್ತಟಾದಟಾದು ತೋಪಿನ
ಹೊಟಗೆ ತರಹರವಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೊಗಿಸಿದರು ಪಾಳೆಯವ
ಹೊಟಗುಡಿಯ ಹೊಟಪಾಳಯದ ಭಟ
ರಟುಹಿದರು ಕುರುಪತಿಗೆ ಖತಿಯಲಿ
ಜಟಾದು ಜೋಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ನಾಯಕರ || ೩೬

ಹಲ್ಲಣಿಸಿದುದು ಚಾತುರಂಗವ
ದೆಲ್ಲ ಕವಿದುದು ಹೊಕ್ಕು ದಿವಿಜರ
ಜೆಲ್ಲಬಡಿದರು ಚಾಚಿದರು ತೋಪಿನ ಕವಾಟದಲಿ
ನಿಲ್ಲದೊಕಿದರಂತಕನ ಪುರ
ದೆಲ್ಲಿಯಲಿ ಹೆಕ್ಕಳದ ಖಡುಗದ
ಘಲ್ಲಣಿಯ ಖಣಿ ಖಟಲ ಗಾಢಿಕೆ ಘಲ್ಲಿಸಿತು ನಭವ || ೩೭

ಕದಡಿದುವು ಸರಸಿಗಳು ಕೆಡೆದುವು
ಕದಳಿಗಳು ಗೊನೆಸಹಿತ ಸೆಳೆದೊಳ
ಗಿದವು ಮುಂಡಿಗೆ ಮುಱಿದು ಮಿನುಗುವ ನಾಗವಳ್ಳಿಗಳು
ತುದಿಗೊನೆಯ ಚೆಂದೆಂಗು ಖರ್ಜೂರ
ರದಲಿ ಕಾಣೆನು ಹುರುಳ ನಾರಂ
ಗದ ವಿರಾಮವನೇನನೆಂಬೆನು ಸಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ ||

೩೮

ತೋಟ ಹುಡಿಹುಡಿಯಾಯ್ತು ಮುಱಿದುದು
ತೋಟಿಯಲಿ ನಮ್ಮವರು ಹಗೆಗಳ
ಘಟದವರಾಚೆಯಲಿ ದುರ್ಬಲ ನಮ್ಮದೀಚೆಯಲಿ
ಆಟವಿಕದಳ ಹೊಯ್ದು ಮಿಂಡರ
ಮೀಟನೆತ್ತಿ ದರವರು ಕಾಹಿನ
ಕೋಟಲೆಗೆ ನಾವೊಲ್ಲೆನೆಂದರು ಚಿತ್ರಸೇನಂಗೆ ||

೩೯

ಅವರು ಮರ್ತ್ಯರು ನಮ್ಮದಕಟಾ
ದಿವಿಜರೀ ವಿಧಿಯಾದುದೇ ಕವಿ
ಕವಿ ಯೆನುತ ಬೇಹವರಿಗಿತ್ತನು ರಣಕೆ ವೀಳೆಯವ
ಗವಿಯ ಗರುವರು ಗಾಢಿಸಿತು ಮಾ
ನವರ ಮುರುಕಕೆ ಮುಱಿದುದೇ ಸುರ
ಸಿವಹ ಸುಡಲಾಹವನಿತುರುಬಿದರು ವಂಗಡಿಸಿ ||

೪೦

ಆರು ಸಿಲುವರು ದೇವಲೋಕದ
ಧೀರರಲ್ಲಾ ವಿಗಡರೆಸುಗೆಯ
ಭೂರಿಬಾಣದ ಹಿಂಡು ತಡುವವು ಹೊಗುವ ಗಂಡಿಗರ
ವಾರುವದ ಮುಖದಿರುಹಿದವು ಮದ
ವಾರಣಗಳು ಕೊಡಹಿದವು ಹೊಂ
ದೇರು ಮುಗ್ಗಿದವೊಗ್ಗು ಮುಱಿದುದು ಮಿಗುವಕಾಲಾಳ ||

೪೧

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರಿ
ಪಾಲ ವನಪಾಲಕರ ಜಗಳದೊ
ಳಾಳು ನೊಂದುದು ಧರೆಗೆ ಬಿದ್ದುದು ತೋಟ ತೋಪಿನಲಿ

ಅಲಿಗಳ ಕಣ್ಣೋಟದೊಲಹಿನ
ವೌಳಿವುಬ್ಬೆಯ ಸುಯಿಲ ದುಗುಡದ
ಜಾಳಿಗೆಯ ಜಡಮನದಲಿದ್ದನು ಕೌರವರ ರಾಯ || ೪೨

ನೇಮವಾಯಿತು ಸುಭಟರೊಳಗೆ ಸ
ನಾಮರೆದ್ದರು ಕರ್ಣ ಸೌಬಲ
ಭೂಮಿಪತಿಯನುಜಾತ ಬಾಹ್ಯಕ ಶಲ್ಯನಂದನರು
ಸೋಮದತ್ತನ ಸುತ ಕಳಿಂಗ ಸು
ಧಾಮ ಚಿತ್ರ ಮಹಾರಥಾದಿ ಮ
ಹಾಮಹಿಮರೊಗ್ಗಾಯ್ತು ಹಯ ಗಜ ರಥನಿಕಾಯದಲಿ || ೪೩

ಮತ್ತೆ ಮುಜುದುದು ದೇವಬಲ ಬೆಂ
ಬತ್ತಿ ತಿವಿದರು ಕೌರವರ ಭಟ
ರೆತ್ತಿ ಹಾಯ್ಕದರದಟಗಾಂಧರ್ವರ ಭಟವ್ರಜವ
ತೆತ್ತಿಸಿದ ಸರಳೇಷ ಸುರಿಗರು
ಳೊತ್ತು ಕೈಗಳ ತಾಳಿಗೆಯ ತಲೆ
ಹೊತ್ತು ರಕುತದ ರಹಿಯಲೋಡಿತು ಸೇನೆ ಸುರಪುರಿಗೆ || ೪೪

ಹೊಯ್ಯಲಾದುದು ಚಿತ್ರಸೇನನ
ಬಯ್ಯಲೇತಕೆ ಬೇಟೆ ಘಾಯದ
ಮೈಯ್ಯ ಬಿಸುಟಾಯುಧವ ಬೆನ್ನಲಿ ಬಿಟ್ಟಮಂಡೆಗಳ
ಸುಯ್ಯಬಹಳದ ಭಟರು ತೊದಳಿಸು
ತೊಯ್ಯನೆಂದರು ಜೀಯ ಕರ್ಣನ
ಕೈಯ್ಯಲಮರರ ಜೀವವದೆ ಜಾಣುವುದು ನಯ ನಿಮಗೆ || ೪೫

ಕಳವಳಿಸದಿರಿ ಧನುವ ತಾ ಹೆ
ಬ್ಬಲವ ಕರೆ ಕರೆ ಹುಲುಮನುಷ್ಯರ
ಬಲುಹು ಗಡ ಬಯಲಾಯ್ತು ಗಡ ಗಾಂಧರ್ವರಾಟೋಪ
ನೆಲದೊಳೊಕ್ಕೊಡೆ ಶೋಣಿತಕೆ ಟಾ
ಟಳವ ಹಿಡಿ ಬರಹೇಳು ಶಾಕಿನಿ
ಕುಲವ ಡಾಕಿನಿಯರನು ನೆತ್ತರಗುಡುಹಿಗೈನೆಯರ || ೪೬

ಘಾಯವಡೆದರು ಕೆಲರು ನೆಲದಲಿ
 ಲಾಯ ನೀಡಿತು ಕೆಲಬರಿಗೆ ಪುಣ
 ರಾಯವೆಸುಗೆಯ ಹಸುಗೆಯಾದುದು ಭಟರು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ
 ಆಯುಧದ ಮೆದೆಯೊಟ್ಟಿದವು ಕ
 ಣಾಯತಾಸ್ತ್ರನ ಕೆಣಕಿ ಪೇಚರ
 ರಾಯದಳ ನುಗ್ಗಾಯ್ತು ದೊರೆ ಹೊಕ್ಕನು ಮಹಾಹವನ || ೪೭

ತೊಲಗಿ ಮತ್ಯರಗಿಸಿತು ದರ್ಪದ
 ಸುಲಭತೆಯೆ ಫಡ ಸಿಮಿಷ ಸೈರಿಸು
 ಹುಲುಭಟರ ಹುರಿದೀ ಪ್ರತಾಪಾನಳನ ಸೆಗಳೆಯಲಿ
 ಅಳುಕುವನೆ ಖಚರೇಂದ್ರ ಜಲಧರ
 ನೆಲವೇ ತೋರಾ ಚಾಪವಿದ್ಯಾ
 ಕಲೆಯನೆನ್ನೊಡನೆನುತ ಬೊಬ್ಬಿಜುದೆಚ್ಚನಿನಸುತನ || ೪೮

ಗಿಳಿಯ ಹಿಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಗಿಡುಗನ
 ಬಳಗ ಕವಿವಂದದಲಿ ಸೂರಿಯ
 ಲಳವಿಗೊಟ್ಟುದು ಚಾತುರಂಗದ ಚಿನಕಡಿಯ ಹರಹಿ
 ಎಲೆ ಸುಯೋಧನ ಬೀಳು ಕೈದುಸ
 ನಿಳುಹಿ ಪೇಚರರಾಯನಂಘ್ರಿಯೊ
 ಳೆಲವೇ ರವಿಸುತ ಹೋಗಿನುತ ಹೊಕ್ಕಿಜುದರುರವಣಿಸಿ || ೪೯

ಘಾಯವಡೆಯದರಿಲ್ಲ ನಾಯದೆ
 ನೋಯದವರಿಲ್ಲ ರಡು ಬಲದಲಿ
 ಬೀಯವಾದುದು ಸುಭಟರೆನೆ ಗಾಂಧರ್ವಪತಿ ಮುಳಿದು
 ರಾಯನನುಜರ ಕಟ್ಟಿದನು ದೀ
 ಘಾಯುವನು ಹಿಡಿದನು ವಿಕರ್ಣನ
 ನೋಯಲೆಚ್ಚನು ಕೆಡಜಾದನು ಕೌರವಚತುರ್ಬಲನ || ೫೦

ಫಡಯೆನುತ ಕುರುರಾಯನೀತನ
 ಪಡಿಮುಖಕೆ ನೂಕಿದನು ಜೋಡಿಸಿ
 ಜಡಿವ ನಿಸ್ಸಳಾಯತದ ಕಹಳೆಗಳ ಕಳಕಳದ

ಬಿಡುರಥದ ಧಟ್ಟಣೆಯ ಧಾಳಿಯ
ಕಡುಗುದುರೆಗಳ ನೆತ್ತಿಯಂಕುಶ
ದೆಡೆಯ ಘಟೆಯಾನೆಗಳ ದಳ ಸಂದಣಿಸಿತೊಗ್ಗಿನಲಿ ||

೫೧

ಮೀಟಿಸಿಪ ಗಾಂಧರ್ವರೊಂದೇ
ಕೋಟಿ ಕವಿದುದು ಕುರುಬಲಕೆ ಪಡಿ
ಗೋಟಿಯಾದುದು ನೃಪತಿ ಸಿಕ್ಕಿದನವರ ವೇಧೆಯಲಿ
ದಾಟಿತರಸನ ಧೈರ್ಯ ಕೈದುಗ
ಘಟ ನಿಂದುವು ಕರದ ಹೊಯಿಲಲಿ
ನೋಟಕರು ಘೊಳ್ಳೆಂದುದಿತ್ತಲು ಪಾಂಡವರ ಬನದ ||

೫೨

ಅರರೆ ದೊರೆ ದೊರೆ ದೊಂಬಿನಲಿ ಡಾ
ಮಸುವರ ಹೊಯಿ ಹೊಯ್ಯೆನುತ ಖೇ
ಚರರ ಕಂಬಿಗಳಾದಿವು ಸುತ್ತಲು ಸುಯೋಧನನ
ಅರಸರಂಜದಿರಂಜದಿರಿ ಯೆನು
ತುರವಣಿಸಿ ಕೌರವನರೇಂದ್ರನ
ಕರದ ಕೈದುನರ್ನಿಸಿಕೊಂಡನು ಬಚರಪತಿ ನಗುತ ||

೫೩

ಹಯದ ಪಡಿವಾಘೆಯಲಿ ಬಾಹು
ದ್ವಯವ ಬಿಗಿದನು ತನ್ನ ರಥದಲಿ
ನಯವಿಹೀನನನಿರಿಸಿದನು ಕುರುರಾಯವಲ್ಲಭನ
ಭಯಭರಿತ ದುಶ್ಯಾಸನನ ದು
ರ್ಜಯನ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ವಿಕರ್ಣನ
ನಯವಿದೂರರ ತುದರಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಹಭವರ ||

೫೪

ಇಳಿದು ಗಜವನು ಕೈದುಗಳ ಕೆಳ
ಗಿಳುಹಿ ಜೋದರು ವಾರುವದಿನಿಳೆ
ಗಿಳಿದು ರಾವ್ತರು ಹಾಯ್ಕಿದರು ದೂಹತ್ತಿಲಾಡಿಗಳ
ಬಿಲುಸರಳ್ಳಳ ಬಿಸುಟು ರಥಿಕರು
ನೆಲಕೆ ಹಾಯ್ದರು ಹೊತ್ತೈಕೈದುನ
ನಿಳುಹಿ ಪಯದಳ ಬೀಳುಕೊಂಡುದು ಖೇಚರೇಶ್ವರನ ||

೫೫

ಮುಟ್ಟಿದಿರಿ ಪರಿವಾರ ಕೈದುನ
ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ ದೊರೆಗಳಾದರು
ಬಿಟ್ಟವರಿಗನುರೇಂದ್ರನಾಣೆಯನುತ್ತ ಸಾಱಿದರು
ಕೆಟ್ಟದಿದು ಕುರುಪತಿಯ ದಳ ಜಗ
ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕರ್ಣಾದಿಗಳು ಮುಸು
ಕೆಟ್ಟು ಜಾಱಿತು ಕಂಡ ದೆಸೆಯಲಿ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ||

೫೬

ಕುದುರೆ ಹಾಯ್ದವು ಕಂಡ ಮುಖದಲಿ
ಮದಗಜಾವಳಿವೋಡಿದವು ವರ
ಸುದತಿಯರು ಬಾಯ್ವಿಡುತ ಹರಿದರು ಬಿಟ್ಟ ಮಂಡೆಯಲಿ
ಕದಡಿದುದು ಜನಜಲಧಿ ರ್ನೂಳಿಸಿ
ಕೆದಜಾದುವು ಕೇರಿಗಳು ರಾಯನ
ಹದನದೇನೆಂದೆನುತ ಹರಿದರು ಹರದರಗಲದಲಿ

೫೭

ಕುರುಪತಿಯ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗ
ಳರಸಿಯರು ಚೌಪಟ್ಟಿದೊಳೊದಲಿದ
ರರಸನುಪಹತಿಗೊಪ್ಪುಗೊಟ್ಟರೆ ಕರ್ಣ ಶಕುನಿಗಳು
ಗುರುನದೀಸುತರಿದ್ದರಿ ಪರಿ
ಪರಿಭವಕೆ ಪಾಡಹುದೆ ಪಾಂಡವ
ರರಸನಿಹ ವನವಾವುದೆಂದೊಲಿದಳು ಭಾನುಮತಿ ||

೫೮

ಅರಸಿಯರು ಸಖಿಯರು ಕುಮಾರಿಯ
ರರಸನನುಜರ ಹೆಂಡಿರನಿಬರು
ವೆರಸಿ ಬಂದಳು ಭಾನುಮತಿ ಯಮತನುಜನಾಶ್ರಮಕೆ
ಕರುಣಿ ರಕ್ಷಿಸು ಸೋಮವಂಶೋ
ದ್ಧರಣ ರಕ್ಷಿಸು ಸತ್ಯ ಧರ್ಮದ
ಸಿರಿಯೆ ರಕ್ಷಿಸುಯೆನುತ ಧೊಪ್ಪನೆ ಕೆಡದಳಂಘ್ರಿಯಲಿ ||

೫೯

ನಾದಿದಳು ನೃಪನಂಘ್ರಿಯನು ನಯ
ನೋದಕದ ಧಾರೆಯಲಿ ಭಾಳವ
ತೇದು ತಿಲಕದ ಗಂಧದಲಿ ಬೈತಲೆಯ ಮುತ್ತುಗಳ

ಆದರಿಸಿ ನವಕುಸುಮದಲಿ ಘನ
ರೋದನಧ್ವನಿ ಮಂತ್ರದಲಿ ನೃಪ
ಪಾದಪೂಜೆಯ ರಚಿಸುವವೋಲೊಪ್ಪಿದಳು ಭಾನುಮತಿ || ೬೦

ಖಳರು ಕೌರವರಿಂದು ಸಜ್ಜನ
ಕುಲಶಿರೋಮಣಿ ನೀನು ಕರುಣಾ
ಜಲಧಿ ಸಿನಗಪರಾಧಿಗಳು ನಾವಹೆವು ಜಗವಱಿಯೆ
ಹುಳಿಗೆ ಹಾಲಳುಕುವಡೆ ಹಾಲಿನ
ಜಲಧಿ ಕೆಡುವುದೆ ಜೀಯ ಸಿನ್ನವ
ರೆಸಿಕೊಂಡರು ಕಾಯಬೇಕೆಂದೊಪ್ಪಿದಳು ತರಳೆ || ೬೧

ರಾಯರಿಗೆ ಬಿನ್ನಹವ ಮಾಡೌ
ತಾಯೆ ದುರುಪದಿಜೇವಿಯೇ ಹಿರಿ
ದಾಯಸಂಬಡಿಸದಿರು ಕುರುಪತಿ ನಿನ್ನ ಮೈದುನರು
ನೋಯಿಸಲು ಸಿರಿ ಗಂಧ ನಿಜಗುಣ
ದಾಯತವ ಬಿಡಬಲ್ಲದೇ ನೀ
ಕಾಯಬೇಹುದು ಪತಿಯನೆಂದೊಪ್ಪಿದಳು ಭಾನುಮತಿ || ೬೨

ಚುಂಬಿಸಿತು ಕಡುಶೋಕ ಮಿಡಿದನು
ಕಂಬನಿಯನುಗುರಿನಲಿ ಘನ ಕರು
ಣಾಂಬುಸಿಧಿ ಸೀಗುರಿಸೆ ಮೈಗೂಡಿಱಿದ ರೋಮದಲಿ
ಹಂಬಲಿಸಬೇಡಕಟ ಕುರುಪತಿ
ಯೆಂಬನಾರೌ ಬೊಪ್ಪನವರೇ
ನೆಂಬರೇಳೌ ತಾಯೆಯೆನುತೆತ್ತಿದನು ಭಾಮಿನಿಯ || ೬೩

ಭೀಮ ಬಾ ಕುರುರಾಯಕುಲ ಚೂ
ಡಾಮಣಿಯ ತಾ ಹೋಗು ಕದನೋ
ದ್ವಾಮದರ್ಪನ ತಾ ನಿಜಾನ್ವಯಕುಮುದ ಚಂದ್ರಮನ
ತಾ ಮನೋವ್ಯಥೆ ಬೇಡ ನೃಪಚಿಂ
ತಾಮಣಿಯ ತಾ ಹೋಗಿನಲು ಕರ
ತಾಮರಸವನು ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಭೀಮ || ೬೪

ತಮ್ಮ ಸಂಕಟಕಿವರು ವಿನಯವ
ನೆಮ್ಮಿ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡುತ್ತಿದರೆ
ನಿಮ್ಮಡಿಗ ಪರಿತೋಷವೇ ಕರ್ತವ್ಯ ವಿಷಯದಲಿ
ಎಮ್ಮ ಮನ ಮುಂಚುವುದು ಕಾರ್ಯದ
ಹಮ್ಮಿಗೆಯ ನೀವಲಿಯಿರೇ ತಮ
ತಮ್ಮ ದುಷ್ಟುತ ತಮಗೆ ಫಲಿಸಿದರೇನು ನಿಮಗಿಂದ || ೬೫

ಭರತವಂಶದೊಳವರ ಭಂಗನೆ
ನಿರುತ ನಮ್ಮದು ನಮ್ಮ ಭಂಗ
ಸ್ಫುರಣವವರದು ತಾವಲಿಯರಾವಲಿವೇ ಹದನ
ಪರರ ಕಲಹಕೆ ನಾವು ನೂಲೈ
ವರುಗಳಂತೆ ಕಲಹಕದು ನೂ
ವರು ವಿಚಾರಿಸಲೈವರಾವೆಂದನು ಮಹಿಪಾಲ || ೬೬

ಎಣಿಸಲೇಕಿನ್ನದನು ಕೌರವ
ಜನ ಮರಳಿ ಬಂದಲ್ಲದಾರೋ
ಗಣೆಯ ಮಾಡೆನು ಪಾರ್ಥ ನೀನುಡಿ ನಿನ್ನ ಹವಣೇನು
ರಣದೊಳಹಿತರ ಮುಲಾದು ಕುರುಧಾ
ರುಣಿಪತಿಯ ತಹುದುಂಟೆಯೆನೆ ಬಿಲು
ಗಣೆಗಳನು ತಿದ್ದಿದನು ಫಲುಗುಣ ಹೂಡಿದನು ರಥವ || ೬೭

ಎಮಗೆ ನುಡಿ ಬೇಡುಂಟೆ ನೀತಿ
ಭ್ರಮಿತರಾವಲ್ಲನಿಲಸುತನು
ಭ್ರಮಿತನವ ಸೈರಿಸುವುದೈ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ನೀನು
ನಿಮಿಷದಲಿ ಗಾಂಧರ್ವಕನನಾ
ಕ್ರಮಿಸಿ ಕೌರವಗಣವ ನಿಜಪದ
ಕಮಲದಿದಿರಲಿ ಕೆಡಹಿ ತೋಲುವೆನೆನುತ ಹೊಲವಂಟೆ || ೬೮

ಮುಲಾದು ಚೆಲ್ಲಿದ ಸಕಲ ಕುರುಬಲ
ನೆರೆದುದರ್ಜುನನೊಡನೆ ಸೂಚಿಯ
ಲರಿಭಟನ ಬೆಂಬತ್ತಿದನು ಫಡ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿನುತ

ಸೆಪ್ತಿಯ ಬಿಡು ಗಾಂಧರ್ವಲೋಕವ
 ನುರುಹುವೆನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಬನ
 ಶಿರವ ಸೆಂಡಾಡುವೆನೆನುತ ಕವಿದೆಚ್ಚನಾ ಪಾರ್ಥ || ೭೯

ಸರಳನುಬೈಗೆ ಸೆಡೆದು ಸಮರಕೆ
 ತಿರಿಗಿ ನಿಂದುದು ಖಚರಬಲವು
 ಬ್ಬರದ ಬೊಬ್ಬೆಯಲುಱುಬಿದರು ಶರಹತಿಗೆ ಸೈರಿಸುತ
 ಉರುಳಿದವು ಗಾಂಧರ್ವಶಿರ ನಭ
 ಸರಳಮಯ ದಿಗುಜಾಲವಂಬಿನ
 ಹೊರಳಿಯಲಿ ಹೊದಿಸಿದುದೆನಲು ಕವಿದೆಚ್ಚನಾ ಪಾರ್ಥ || ೭೦

ಅಳವಿಯಲಿ ಕೈನಾಡಿ ಖೇಚರ
 ರಳಲಿಗರು ಮುಮ್ಮುಳಿತವಾಯಿತು
 ಬೆಳಗಿದುವು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಖಿಳ ದಿಗುತಟವ
 ತಳಪಟದೊಳಗೆ ಸೆರೆಸಹಿತ ಕೈ
 ಚಳಕದಲಿ ತೆಗೆದಿಸುತ ಸಮರಕೆ
 ಮಲೆತು ನಿಂದನು ಚಿತ್ರಸೇನನು ಪಾರ್ಥನಿಧಿರನಲಿ || ೭೧

ಬಿಡು ಸೆಪ್ತಿಯನವಗಡೆಯತನವೆ
 ಮೊಡನೆ ಸಲ್ಲದು ಸೂಳೆಯರ ಸುರೆ
 ಗುಡಿಹಿಗಳ ಸರವಾದಿಗಳ ಸೇರುವೆಯಲೊಪ್ಪುವುದು
 ಫಡಯೆನುತ ನಾರಾಚದಲಿ ಬಲ
 ನೆಡನ ಕೀಲಿಸಿ ಪಿಂಗಡೆಯ ಮುಂ
 ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿದನಂಬಿನಲಿ ಖಚರಾಧಿಪನ ರಥವ || ೭೨

ಎಲವೊ ಕೌರವಸಹಿತ ಕಮಠನ
 ಕೆಳಗೆ ಧ್ರುವನಿಂ ಮೇಲೆ ಹೊಕ್ಕಡೆ
 ಕೊಲುವೆನಲ್ಲದೆ ಕಾವೆನೇ ಫಡ ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿನುತ
 ತುಳುಕಿದನು ಕೆಂಗೋಲಿನನಮಂ
 ಡಲಕೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಯ್ತು ನಭದಲಿ
 ಸುಳವ ಸುರರ ನಿಮಾನತತಿ ಚೆಲ್ಲಿದವು ದೆಸೆದಿಸೆಗೆ || ೭೩

ತಿರುಗಿ ನಿಂದನು ಖಚರಪತಿ ನಿ
 ಸ್ಮೃರವಿದೇಕ್ಕೆ ಪಾರ್ಥ ನೀ ಕಡು
 ಮರುಳೊ ಮೂಢನೊ ಶೌರ್ಯಪಿತ್ತನೊ ಭ್ರಮಿತವಿಹ್ವಳನೋ
 ಧುರದ ಕೌತುಕಗರಳ ಮೂರ್ಛಾಂ
 ತರಿತಹೃದಯನೊ ನಿಲ್ಲು ಚಾಪದ
 ಶರವನುಪಸಂಹರಿಸು ನನ್ನಯ ಮಾತ ಕೇಳೆಂದ ||

೭೪

ಹಾಲಿಯ ಮುಱಿಯೊತ್ತಿದರೆ ಪಶುಸಂ
 ಕುಲಕೆ ಸಂಕಟವೇನು ವಾಯಸ
 ಕುಲವ ಕೈಮಾಡಿದರೆ ಕೋಟಲೆಯೇಕೆ ಕೋಗಿಲಿಗೆ
 ಖಳರ ಖೊಪ್ಪರಿಸಿದರೆ ಸುಜನರ
 ತಲೆಗೆ ವೇದನೆಯೇನು ಕೌರವ
 ಕುಲವ ಕಟ್ಟಿದರೇನು ಜಠರದ ಶೂಲೆ ನಿನಗಿಂದ ||

೭೫

ಹೋದ ಮಾರಿಯ ಕರೆದು ಮನೆಯೊಳ
 ಗಾದರಿಸಿದವರುಂಟೆ ನೀರಲಿ
 ನಾದ ಕೆಂಡವನುರುಹಿ ಮುಡಿವರೆ ಮತ್ತೆ ಮಂಡೆಯಲಿ
 ಕೈದು ಮುಱಿದರೆ ಹಗೆಗೆ ತನ್ನಯ
 ಕೈದುಗೊಟ್ಟವರುಂಟೆ ಕುರುಪತಿ
 ತೀದಡಿತ್ತನ ಕರದುಕೊಂಬುದು ಲೇಸು ಲೇಸೆಂದ ||

೭೬

ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ಮೇಣು ಜಗದಲ
 ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ರಾಜಮಂತ್ರದ
 ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ನೀತಿಬಾಹಿರವಾಗಲದು ಮೇಣು
 ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಬೆಸನು ವೈದಿಕ
 ಧರ್ಮ ನಮಗದು ರಾಜಮಂತ್ರದ
 ನಿರ್ಮಳನ ಮಾತೆಮಗೆ ಬೇಜೊಂದಿಲ್ಲ ಮತವೆಂದ ||

೭೭

ಕೋಲ ಬಱಾದೇ ಬೀಯ ಮಾಡದಿ
 ರೇಳು ಫಲುಗುಣ ಮರಳು ನೀ ದಿಟ
 ಕೇಳುವರೆ ನಾನಿವನ ಕಟ್ಟದೆಂದ್ರನಾಚ್ಛೆಯಲಿ

ಪಾಲಿಸಾ ನಿಮ್ಮಯ್ಯ ಬೆಸಸಿದ
 ನೇಳಿಸುವುದೇಕೆನಲು ಕೆಂಗಲಾ
 ಗೋಲದೂಗುತ ಪಾರ್ಥ ನುಡಿದನು ಚಿತ್ರಸೇನಂಗೆ || ೭೮

ಕುರುಪತಿಯ ಕಟ್ಟುವರೆ ಸುರಪತಿ
 ಕರೆದು ಬೆಸಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮಗೆ
 ಮ್ಮರಸ ನೇಮವ ಕೊಟ್ಟನೀ ಕುರುಪತಿಯ ಬಿಡಿಸೆಂದು
 ಸುರಪತಿಗೆ ಕೃತಕಾರ್ಯ ನೀನಾ
 ಗಿರಲು ನಾವಕ್ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿಯೆ
 ಮರಳಿ ಜನಪನ ಕಾಬೆವೈಸಲೆ ಜಾಣನಹೆಯಿಂದ || ೭೯

ಬಿಡುವೆಯಾದರೆ ನೃಪನ ಸೆಱಿಗಳ
 ಬಿಡಿಸುವೆನು ಮೇಣಲ್ಲದಿದರೆ
 ಬಿಡಿಸುವೆನು ನಿನ್ನು ಸುರ ಸೆಱಿಯನು ನಿನ್ನದೇಹದಲಿ
 ನುಡಿಗಿ ತೆಪ್ಪಿಲ್ಲನುತ ಮಿಗೆ ಕೈ
 ಗಡೆಯನೆಚ್ಚನು ಕಾಳಕೂಟದ
 ಕಡಲು ಕವಿವಂದದಲಿ ದುವ್ವಾಳಿಸಿದವಂಬುಗಳು || ೮೦

ಕಡಿದನರ್ಜುನನಂಬ ನೀನವ
 ಗಡಿಸಲೇಕೈ ಮರುಳೆ ಕೆಂಡವ
 ಮಡಿಲೊಳಕ್ಕುವುದರ್ಥಿಯೇ ಸಂಧಾನ ನಿಮಗೆಮಗೆ
 ಬಿಡುವೆನಿಬರ ಸೆಱಿಗಳನು ನಡೆ ನಿ
 ಮೊಡೆಯನಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಂಡುಬಹೆನೆಂ
 ದೊಡನೆ ಬಂದನು ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಖಚರೇಂದ್ರ || ೮೧

೮. ಈ ಶರೀರವ ನೂಕಿ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯದಲಿ

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರ್ಮೀ
 ಪಾಲ ಕೌರವನೃಪನ ತಂದು ಕೈ
 ಪಾಳುವಿನ ಚರಣಾಗ್ರದಲಿ ಕೆಡಹಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ

ತೋಳ ಹಿಂಗಟ್ಟುಗಳ ಮೋಟಿಯ
ಕಾಳಿಕೆಯ ಬಿಡುದಲೆಯ ನೀರೊಗು
ವಾಲಿಗಳ ಕುರುರಾಯನಿಡ್ಡನು ತಮ್ಮದಿರು ಸಹಿತ ||

೧

ಕೊಳ್ಳಿ ಸೆಟೆಯಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಭವ
ರೆಲ್ಲರುಂ ಕಡುಮೂರ್ಖರಿದು ನಿ
ಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಮತವೈಸಲೆ ನಾವೆಂದು ಫಲವೇನು
ಖುಲ್ಲರಿವದಿರ ಬಿಡಿಸಿದಕೆ ತಳು
ವಿಲ್ಲದಹುದಪಘಾತ ಸಾಕಿ
ನ್ನೆಲ್ಲಿಯದು ನಯ ಬೀಳುಕೊಡಿ ತನಗೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೨

ಮಾನಭಂಗವೆ ಬರಲಿ ಮೇಣಭಿ
ಮಾನವಾಲಿಂಗಿಸಲಿ ಕರುಣದೊ
ಳಾನತರ ಪಾಲಿಸುವುದೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮಾರ್ಗವಿದು
ನೀನೆ ಬಾಂದವನೆಮಗೆನುತ ಸ
ನ್ಮಾನದಲಿ ಕಳುಹಿದನು ಬಳಿಕು
ದ್ಯಾನದಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನೆತ್ತಿದನಳಿದ ಖೇಚರರ ||

೩

ಕಳುಹಿದನು ಖೇಚರನನವನಿಪ
ತಿಲಕನೀತನ ನೋಡಿದನು ನಿಜ
ಲಲನೆಯನು ಕರೆದನು ಸುಯೋಧನ ನೊಂದನಕಟಿನುತ
ನಳಿನಮುಖ ಹೆಡಗೈಯ್ಯ ಬಿಡು ಕಲು
ನೆಲನು ಹಾಸಿಕೆ ಹಂಸತಲ್ಪದ
ಹಳುಕಿನಲಿ ಪವಡಿಸುವಗೀ ವಿಧಿಯೇ ಮಹಾದೇವ ||

೪

ಬಂದಳಬುಜಾನನೆ ಸುಯೋಧನ
ನಂದವನು ನೋಡಿದಳು ಸುಯಿದಳು
ಬೆಂದ ವಿಧಿ ಬಂಧನವ ತಂದುದೆ ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ
ಒಂದು ಕೈ ಗಲ್ಲದಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ
ಳೊಂದು ಕೈಯ್ಯಲಿ ತೋಳಪಾಶವ
ನಿಂದುಮುಖ ದುರ್ಯೋಧನನ ದುಶ್ಯಾಸನನಸಹಿತ ||

೫

ಕೆಳದಿಯರ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಯಿಸಿದ
 'ಳುಳಿದ ಕೌರವನನುಜವರ್ಗದ
 ಬಲುಹುರಿಯ ನೇಣುಗಳನವದಿರ ಗೋಣ ಕೊಯಿವಂತೆ
 ಅಳಲಿಸಿದನೇ ಖಚರನಾತನ
 ಕೊಲಿಸಬೇಹುದು ಕಳುಹಿ ಕಷ್ಟವ
 ಬಳಸಿದನು ಭೂಪಾಲನೆಂದಳು ಕಮಲಮುಖಿ ನಗುತ ||

೬

ಅರಸ ನೊಂದೈ ಮರ್ದನಕೆ ಮ
 ಲ್ಲರುಗಳಲ್ಲಮಗೊತ್ತುವುವು ಕಲು
 ಹರಳು ಮಜ್ಜನ ಭೋಗಿಸುವರೆ ಶೀತಾಂಬು ತಿಳಿಗೊಳನು
 ಹರಿಣ ಶಾರ್ದೂಲಾದಿ ಚರ್ಮಾಂ
 ಬರವೆ ಸಮಕಟ್ಟಿಮಗೆ ರತ್ನಾ
 ಭರಣವೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಿಂದಳು ನಗುತ ನಳಿನಾಕ್ಷಿ ||

೭

ಮಾನಸಿಯ ಕಟಕಿಯ ಮಹಾಸ್ತ್ರಕೆ
 ಮೌನವನೆ ಮಹಿಗೊಂಡು ಕಲುಷ
 ಧ್ಯಾನನಿಧನು ಚಿತ್ತದಲಿ ಬೇಟಿಗೊಂದ ಚಿಂತಿಸುತ
 ಭಾನುಮತಿ ಕೈಮುಗಿದಳೇ ಕ
 ಣಾನುಗತ ತಾಟಂಕಮುದ್ರೆಯ
 ನೀನೆಲೈ ದಯೆಗೈದೆ ಯೆಂದೆಪಗಿದಳು ಚರಣದಲಿ ||

೮

ಎತ್ತಿದನು ರಾಣಿಯನು ನೃಪ ತಲೆ
 ಗುತ್ತಲೇಕೈ ನಿನಗೆ ಬಂದ ವಿ
 ಪತ್ತು ನಮ್ಮದು ನಮ್ಮತೊಡಕಿನ ತೋಟಗಳು ನಿಮಗೆ
 ಹೆತ್ತತಾಯ್ ಗಾಂಧಾರಿ ಸತಿ ನಾ
 ವಿತ್ತಡಿಗಳಕಟಕಟ ನೀ ದು
 ಶ್ಚಿತ್ತನಹೆಯೇಕೆಂದು ನುಡಿದನು ನೃಪತಿ ಕೌರವನ ||

೯

ಬಿಡಿಸಿದಧರದ್ವಯ ವಿಷಾದದ
 ತಡಿಯ ಚಿತ್ತದ ನೆಯ್ಗೆ ಬೇಟಿಗೊಂ
 ದೆಡೆಯಲಿದ್ದುದು ಬೀಳುಕೊಂಡನು ಧರ್ಮನಂದನನ

ಒಡನೆ ಬಂದರು ರಾಣಿಯರು ಕೈ
ಗುಡಿಯವರ ಸುದ್ದಿಯಲಿ ಸೂಸಿದ
ಪಡೆಯು ನಿಮಿಷಕೆ ನೆರೆದುದಿನಸುತ ಸೌಬಲರು ಸಹಿತ || ೧೦

ಭಟರ ಬೊಬ್ಬಿಗಳಡಗಿದವು ಬಾಯ್
ತುಟಗಳಾಡವು ವಂದಿಸಿಕರಕೆ
ಪಟ ಪಣವ ಮೃದಂಗವಿದ್ದವು ಮೌನದೀಕ್ಷೆಯಲಿ
ಚಟುಳಹಯ ರಥ ಗಜದವರು ಲಟ
ಕಟಪದಿದುರ್ದು ಕೌರವೇಂದ್ರನ
ಕಟಕ ದುಮ್ಮಾನದಲಿ ಬಂದುದು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕೆ || ೧೧

ಹೊಗಲಿ ಪಾಳೆಯ ಪುರವನೆಂದು
ಬೈದ ಬೆಳೆ ಸಿರಿವಂತನೆತ್ತಿದ
ದುಗುಡದಲಿ ಕುಳ್ಳಿದನಾ ಸುರನದಿಯ ತೀರದಲಿ
ಹೊಗುವ ಮೋಟಿಯ ನೆಲಕೆ ನೆಟ್ಟ
ಲಿಗಳ ನಿಖಿಳೇಂದ್ರಿಯದ ರೋಚಕ
ಬಿಗಿಯೆ ಬೇಗಿಯೆ ಬೇಸಜನ ಬಿಸುಗುದಿಯ ಸುಯ್ಯನಲಿ || ೧೨

ತರಿಸಿ ಗಂಗಾಜಲವ ಗೋಮಯ
ವೆರಸಿ ಕುಶಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆಯ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಪರಿಕರ ಶುದ್ಧಿಯಲಿ ಪಸರಿಸಿದ ಬರ್ಹಿಯಲಿ
ನಿರಶನವ್ರತವೆಂದು ಮಂತ್ರೋ
ಚ್ಚರಿತ ಸಂಕಲ್ಪದಲಿ ಕೌರವ
ರರಸ ಪವಡಿಸಿದನು ಕೃತಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲಿ || ೧೩

ಹೊಗಿಸಬೇಡಾರುವನು ಕರ್ಣಾ
ದಿಗಳ ಮೊದಲಾಗೆಂದು ದಡ್ಡಿಯ
ನುಗುಳುಗಂಡಿಯ ಕಾಹ ಕೊಟ್ಟನು ತನ್ನ ಬೇಹವರ
ದುಗುಡದಲಿ ಪರಿವಾರ ಬಂದೋ
ಲಗಿಸಿ ಹೊಟಗೇ ಹೋಗುತಿರ್ದುದು
ನಗುತ ಹೊಕ್ಕಳು ಭಾನುಮತಿ ಕಂಚುಕಿಯ ಕೆಡೆಯೊದೆಡು || ೧೪

ಏನು ದಿಟ ಸಂಕಲ್ಪವಿನಿತಕೆ
 ತಾನು ಹೊಜಿಗೇ ಹೊಗುವವೇಳು ಕೃ
 ಶಾನುವನು ಬೀಳುವರೆ ನಡೆ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಮಡುವ
 ಮಾನನಿಧಿಯೇ ವಿವಿಧ ಗರಳ ವಿ
 ತಾನವಿದೆ ತರಿಸುವೆನೆ ನಿಶ್ಚಯ
 ವೇನು ಮನದನುಮಾನವನು ಹೇಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ||

೧೫

ತರುಣಿ ನೀ ಹೆಸರಿಸಿದವಿವು ದು
 ಮ್ಬರಣ ಸಾಧನವಮಲ ದರ್ಭಾ
 ಸ್ತುರಣವಿದು ಪಾವನವಲಾ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲಿ
 ಪರಿಹರಿಸುವೆನು ದೇಹವನು ಸುಡ
 ಲರಸುತನವನು ಪಾಂಡುವುತ್ರರ
 ಕರುಣಕಲುಷಿತ ಕಾಯವಿದನಾದರಿಸುವೆನೆಯೆಂದ ||

೧೬

ಈ ನಿರಾಹಾರವು ನಿರರ್ಥಕ
 ವೇನನೆಂಬೆನು ಜೀಯ ಮುಱಿದಭಿ
 ಮಾನ ಬೆಸುವುದೆ ಬಣ್ಣವಿಡುವುದೆ ಬಂದ ದುರ್ಯಶವು
 ಆ ನದೀಜ ದ್ರೋಣರೆಂದುದ
 ನೀನುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕಳೆವೆ ಹೆಂಗುಸು
 ನೀನುನಿಲಯನಬೇಡ ಚಿತ್ತೈಸೊಂದು ಬಿನ್ನಹವ ||

೧೭

ತಮ್ಮ ನೆಲೆವೊಟ್ಟೈಸಿ ರಣದಲಿ
 ನಿಮ್ಮ ಬಿಡಿಸಿದರವರು ನೀವಿ
 ನ್ನಮ್ಮ ಹಿಂದಣ ಗುಣವ ನೋಡದಿರೆಂದು ಯಮಸುತನ
 ನಮ್ಮ ನಗರಿಗೆ ಕರೆಸಿ ಧರೆಯನು
 ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಸಹಿತ ಕೊಟ್ಟರೆ
 ನಿಮ್ಮಡಿಗಳನು ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚುವುದೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ||

೧೮

ನುಡಿದವಧಿ ಹದಿಮೂರು ವರುಷದ
 ಹೆಡೆತಲೆಯನೊದೆದಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ
 ವೊಡವಿಯರ್ಥಕೆ ಬಲೆಯ ಹಾಯ್ಕದೆ ಬಿಡುವರೆ ಬಳಕ

ನುಡಿಯ ಸಲಿಸದ ಮುನ್ನ ಕೊಟ್ಟರೆ
ಕಡು ಕೃತಘ್ನತೆ ತಪ್ಪುವುದು ಮಿಗೆ
ನುಡಿಯಲಮ್ಮನು ರಾಜಕಾರ್ಯವನೆಂದಳಿದುಮುಖಿ ||

೧೯

ಮಹಿಮೆ ಹಗೆಯೇ ನಾವು ಮಾಡಿದ
ನಟಿಯಲಾ ಮೂದಲಿಸಿ ಮರ್ಮವ
ನಿಟುವ ಸುರಗಿಕಣಾ ಸದಾ ಪಾಂಚಾಲಿ ಪವನಜರು
ಮಹಿಗಲೇತಕೆ ಭಾನುಮತಿ ನಿ
ನ್ನಟುವ ಮಗನಲಿ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಹೊಲಿಸಿ ಬದುಕುವುದೆನ್ನ ಕಾಡದೆ ಹೋಗು ನೀನೆಂದ ||

೨೦

ಬಂದಳಾ ಗಾಂಧಾರಿ ಸೊಸೆಯರ
ವೃಂದಸಹಿತರವಣಿಸಿ ಹೊಕ್ಕಳು
ನಿಂದು ನೋಡಿದಳಾತನಿರವನು ಕುಶಿಯ ಹೊದಲುನಲಿ
ಕಂದಿದಳು ಕಡುಶೋಕಶಿಖಿಯಲಿ
ಬೆಂದೆನೇಳ್ಳೆ ಮಗನೆ ಹಾಸಿಕೆ
ಯಿಂದ ಲೇಸಾಯ್ತೆನುತ ಕುಳ್ಳಿದ್ದಳು ಸಮೀಪದಲಿ ||

೨೧

ಏನು ದರ್ಭಾಸ್ತುರಣಶಯನವಿ
ದೇನು ಕಾರಣ ನಿರಶನವು ವ್ರತ
ವೇನ ಸಾಧಿಸಲಾವುದೀ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಲಿ
ಏನು ಸಿದ್ಧಿಯಿದಕ್ಕೆ ಮೋಹದ
ಮೌನಮುದ್ರೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿ
ನ್ನಾಣೆಯಿಂದಳು ಹಣೆಯ ಹಣೆಯಲಿ ಬಾಚಿದಳು ಮಗನ ||

೨೨

ತಾಯೆ ಹೇಳುವುದೇನು ಪಾಂಡವ
ರಾಯರುಳುಹಿದ ಒಡಲನ್ನಿದ
ಜಾಯಸವ ನಾನೇನ ಹೇಳುವೆ ಹೊಲಿಗೆ ಕೇಳುವುದು
ನೋಯಲೇತಕೆ ನಿಮಗೆ ಮಕ್ಕಳು
ತಾಯೆ ನೂಲುಂಟನಿಬರಲಿ ಕುಂ
ದಾಯಿತೊಂದೈಸಲೆ ಮನೋವ್ಯಥೆಯೇಕೆ ನಿಮಗಿಂದ ||

೨೩

ಮಾಡಿದೆನು ಸಂಕಲ್ಪವಿದಱಲಿ
 ಗೂಡ ಕಳಚುವೆನೊಮ್ಮೆ ನೀವೇ
 ನೋಡಿ ಸಂತಸಬಡುವುದಾ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳ
 ಕೇಡುಗನು ಕುರುವಂಶಕೆಂದಿಕೆ
 ಯಾಡುವುದು ತನ್ನೊಬ್ಬನನು ತಾ
 ಮೂಡಿದೆನು ನೆಱಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ಕುಲಕೆಲ್ಲ ಲೇಸೆಂದ || ೨೪

ಆ ಸಮಯದಲಿ ವಿಗತನಯನ ಮ
 ಹೀಶ ಬಂದನು ಜನಪದದ ವಿ
 ನ್ಯಾಸದುಗ್ಗಡಣೆಯಲಿ ವಿದುರನ ಹೆಗಲ ತೋಳಿನಲಿ
 ಆಸಱನ ಬೇಗುದಿಯ ಚಿಂತೆಯ
 ಬೇಸಱನ ಬಿಸುಸುಯಿಲ ರಾಣೀ
 ವಾಸಕುಲವಿದಿರೆದ್ದುದಖಿಳಾಭರಣರಭಸದಲಿ || ೨೫

ಸಾಕು ಮಗನೆ ದುರಂತ ಚಿಂತೆಯಿ
 ದೇಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಾಭಿಯೋಗ
 ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಬೇಡೇಳು ಪಾಲಿಸು ಸಕಲ ಭೂತಳವ
 ಆ ಕುಮಾರರ ಕರೆಸಿ ಗುಣದಲಿ
 ಸಾಕುವುದು ಜೀವೋಪಕಾರಕೆ
 ಕಾಕ ನೆನೆಯದಿರೆಂದು ಮುಂಡಾದಿದನು ಕೌರವನ || ೨೬

ಸವೆದು ಹೋಯ್ತಾಯುಷ್ಯ ತನಗಿ
 ನ್ನವಸಿಯಾಗದು ಮಱಿಯುಧಿಷ್ಠಿರ
 ಪವನಜರು ನಿನಗನ್ಯರೇ ಕರೆಸುವುದು ರಾಜ್ಯದಲಿ
 ಅವರುಗಳ ನಿಲಿಸುವುದು ನೆಲನ
 ಧವನು ದುಶ್ಯಾಸನಗೆ ಕೊಡುವುದು
 ನಿನಗೆ ಚಿತ್ತಕೆ ಬಹಡೆಯೆಂದನು ತಂದೆಗವನೀಶ || ೨೭

ಆದರವರಂತಿರಲಿ ನಿಮಗಿ
 ನ್ನೀ ದುರಾಗ್ರಹ ಬೇಡ ನಿನ್ನಳಿ
 ವಾದಡೀ ಕುರುವಂಶವುಳಿಯದು ಪಟ್ಟವಾತನಲಿ

ಬೀದಿಗಲಹದೊಳೊಮ್ಮೆ ವೈಸರ
ವಾದೊಡದು ಪರಿಹರಿಸಿದವರೇ
ಸೋದರರಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದೇನೆಂದನಂಧನ್ಯಪ || ೨೮

ಕಲಹ ಬೀದಿಯೊಳಾಯ್ತು ಖೇಚರ
ರಲಿ ವಿನೋದದಲಹಿತರಡಹಾಯ್
ದುಳುಹಿ ತಂದನು ಪಾರ್ಥನೆಮ್ಮಯ ತೋಳ ನೇಣುಗಳ
ನಳನಮುಖಿ ಕಡು ಮೌಳಿಯಲಿ ಮೂ
ದಲಿಸಿ ಕೊಯ್ತುಳು ತನ್ನ ಭಂಗದ
ಲುಳಿವುದೆತ್ತಣ ಮಾತು ಕರುಣಿಸಿ ಬೊಪ್ಪನವರೆಂದ || ೨೯

ದೋಷ ನಿಮಗಿಲ್ಲೆಮ್ಮ ಮೇಲಭಿ
ಲಾಜೆಯನು ಬಿಡಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಕುಲ
ಭೂಷಣನಲಾ ಧರ್ಮಸುತನಾತನೊಳು ಹುರುಡಿಸುವ
ದೋಷವುಂಟೇ ತನಗೆ ನಿಮಗಿದು
ಭೂಷಣವು ತಾನಲ್ಲ ನಾನಾ
ಘೋಷಿಸುವೆನ್ನೆ ಧರ್ಮಸುತನರಸಾಗಬೇಕೆಂದು || ೩೦

ಮುಸಿನಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ತನ್ನರ
ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿದನಿತ್ತ ನಾರೀ
ನಿವಹನೆಲ್ಲವ ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ಬೈದು ಖಾತಿಯಲಿ
ಮನಮುಟ್ಟಿ ಕಾತರಿಸಿ ಗಂಗಾ
ತನುಜ ಗುರುಜ ದ್ರೋಣ ಗೌತಮ
ರನುಚಿತಪ್ರಾರಂಭಭೀತರು ಬಂದರೊಗ್ಗಿನಲಿ || ೩೧

ರಾಯಸಿಹ ಹದನೇನು ನಿದ್ರಾ
ನಾಯಕಿಯ ಮೇಳದಲಿ ಐದನೆ
ಜೀಯಯೆನಲೊಳಹೊಕ್ಕು ನಿಂದರು ನೃಪಸಮಾಪದಲಿ
ಆಯಿತೇ ನಾವೆಂದ ನುಡಿಯದು
ಹೋಯಿತೇ ಹೊಳ್ಳಾಗಿ ದೇಹದ
ಬೀಯಕಿದು ಸಂಕಲ್ಪ ಗಡ ಹೇಳೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ || ೩೨

ಈಸು ದಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸೌಖ್ಯವಿ
 ಳಾಸದಲಿ ಬಳಸಿದೆನು ಸಾಕೆ
 ನ್ನೀ ಶರೀರವ ನೂಕೆ ನಿಲುವೆನು ಮುಕ್ತಿರಾಜ್ಯದಲಿ
 ಆಶೆಯವನಿಯೊಳ್ಳಲ್ಲ ವಿಷಯಾ
 ಭ್ಯಾಸಿಗೊಮ್ಮೆ ವಿರಕ್ತಿ ದೆಸೆಯಹು
 ದೈಸಲೇ ಗುರು ನೀವು ಬೆಸಸಿರೆಯೆಂದನಾ ಭೂಪ ||

೩೩

ಎಮ್ಮ ನುಡಿಗಳಪಥ್ಯವಾದರೆ
 ನಿಮ್ಮ ಕರ್ಣಾದಿಗಳ ಕರೆಸುವು
 ದೆಮ್ಮ ನುಡಿಗವರೆಂದ ಮಾತನುಸಾರಿಯೆನಿಸಿದಡೆ
 ಒಮ್ಮೆ ಕೈಕೊಂಬುದು ವೃಥಾ ನೃಪ
 ಧರ್ಮವನು ಬಿಡಬೇಡ ಸಮರವ
 ನೆಮ್ಮಿ ಸಾವುದು ಗರುವಿಗೆ ಗುಣವೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ ||

೩೪

ಕದನವಾರಿಗೆ ಪಾಂಡುಸುತರಲಿ
 ಕದನಮಾಡುವುದುಚಿತವೇ ನಮ
 ಗಿದುರು ಬಳಿಕಾರುಂಟು ಭಾರತವರುಷ ಭೂಮಿಯಲಿ
 ಇದನಪುದು ಸಂಕಲ್ಪಭಂಗಾ
 ಸ್ವದವ ಮಾಡುವದೊಳ್ಳಿತೇ ನಿಜ
 ಸದನಕಭಿಮುಖರಾಗಿ ಕರುಣೆಪುದೆಂದನಾ ಭೂಪ ||

೩೫

ಪರಿಜನದೊಳವರವರ ಮುಖ್ಯರ
 ಕರೆಸಿದನು ದುಶ್ಯಾಸನನು ನಿಮ
 ಗರಸು ನೃಪನೀತಿಯಲಿ ಪಾಲಿಸುವನು ಮಹೀತಳವ
 ಧರೆಯನಾತಂಗಿತ್ತಿವೆಮಗೀ
 ಸುರನದಿಯ ತೀರದಲಿ ಸರ್ವೇ
 ಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿರವು ಘಟಿಸುವುದೆಂದನಾ ಭೂಪ ||

೩೬

ರಾಯನೀ ಪರಿ ನುಡಿದು ಜನಸಮು
 ದಾಯವನು ಕಳುಹಿದನು ಸೂನೋ
 ಪಾಯ ಸಾಣೇಕ್ಷೆಯ ಸಮಾಧಿಯಲಿರಲು ರಾತ್ರಿಯಲಿ

ದಾಯವಿದು ತಮಗೆಂದು ದೈತ್ಯ ನಿ
ಕಾಯ ಬಂದು ರಸಾತಳಕೆ ಕುರು
ರಾಯನನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತಿಳುಹಿದರವರು ಸಾಮದಲಿ || ೩೭

ಅರಸ ನೀ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಿ
ಮರಣದೀಕ್ಷಿತನಾದೆ ಗಡ ನೀ
ಮರುಳಲಾ ನಾವಿರುತಿರಲು ನಿನಗೇತಕ್ಕೇ ಚಿಂತೆ
ಸುರರು ಪಾಂಡುಕುಮಾರರಾಗವ
ತರಿಸಿದರು ಗೆಲವನದಿರಿಗೆ ನಾ
ವಿರಲು ಸುಡಲೀ ದೈತ್ಯಜನ್ಮವನೆಂದರಾ ಖಳರು || ೩೮

ಸಾಯದಿರು ನಿನಗಿಂದು ಮೊದಲು ಸ
ಹಾಯವಾವಂಜದಿರು ರಿವುಕೌಂ
ತೇಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಡ ನೀನು ತಿಲಾಂಶಭೂತಳವ
ಲಾಯಸಹಿತೀ ಗಜ ರಥಾಶ್ವನಿ
ಕಾಯ ನಿನ್ನದು ದೈತ್ಯ ಸಚಿವ ಪ
ಸಾಯಿತರು ನಿನ್ನವರು ಸಾವೆವು ನಿಮ್ಮ ಸಮರದಲಿ || ೩೯

ಎಂದು ಭೂಪನ ತಿಳುಹಿ ಕಳುಹಲು
ಬಂದು ಮರಳಿ ಮಹೀತಳಕೆ ತ
ನ್ನಿಂದುವದನೆಯ ಮಾತಿನಲಿ ನಿಂದಾತ ತಾನಾಗಿ
ಬಂದನರಮನೆಗಾಗಿ ಜನವಾ
ನಂದರಸದಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪುರದಲಿ
ಸಂದಣಿಸಿದುವು ಗುಡಿಗಳೊಸಗೆಯ ಲಳಯ ಲಗ್ನೆಯಲಿ || ೪೦

೯. ತನಗುತ್ತರವನಿತ್ತುದುಕವನು ಕಾದಿ

ಹಿಂಗಿದವು ಹನ್ನೊಂದುವರೆ ವರು
ವಂಗಳಟವೀತಟದೊಳರಲಲು
ದಿಂಗಳೊಳಗೊಂದಾದುದಾಪತ್ತಾ ಮಹೀಶಂಗೆ

ತುಂಗವಿಕ್ರಮನಾ ಮುನೀಶನ
ಸಂಗತಿಯ ಸೊಗಸಿನಲಿ ಬಹು ದಿವ
ಸಂಗಳನು ನೂಕಿದನು ನೃಪತಿ ಪಲಾಶಶಾಲೆಯಲಿ ||

೧

ವಿಮಳ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಜನದಾ
ಶ್ರಮದೊಳಗೆ ಸಾರಂಗವೃಗವಿಳೆ
ಯಮರನೌಪಾಸನದ ಸಾಧನದರಣಿಯನು ಕೊಂಡು
ಕಮಲಸಖನುದಯದಲಿ ಸಂಧ್ಯಾ
ರಮಣಿಗಭಿವಂದನೆಗೆ ಸನ್ಮುನಿ
ಸಮಿತಿ ಹಿಂಗಿದ ಹಿಂದೆ ಕೋಡೋಡಿತ್ತು ವಿಸಿನದಲಿ ||

೨

ಎಲೆಲೆ ಮೃಗವರಣಿಯನು ವಂಚಿಸಿ
ಕಳೆದುದೋ ಕಾಳಾಯ್ತೆನುತ ತ
ಲ್ಲಳಿಸಿದಳು ನಿಜಪತಿಯ ಭಯದಲಿ ಮುನಿಯ ವಧುವಂದು
ಹೊಳೆಯ ಸಂಜೆಯ ಸಾಧುಗಳು
ಕಳವಳಿಸಲಾ ದ್ವಿಜನಱಿದು ಪಾರ್ಥಿವ
ಠಳೆಯ ಬಿಟ್ಟರಲಾಯೆನುತ ಹರಿತಂದನಾಶ್ರಮಕೆ ||

೩

ಎಲೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ದೋಷವಿದು ನಿ
ನ್ನಳವಿಗೈದುವುದರಣಿಯನು ಮೃಗ
ವೆಳೆದುಕೊಂಡುದು ಹೊದಲ ಹೊಕ್ಕುದು ಬಹಳ ಕಾನನದ
ಅಳಿದುದನ್ವಾಧಾನ ವಿಪ್ರರ
ಹಳಿವಿಗಾನೊಳಗಾದೆನೆನೆ ದ್ವಿಜ
ತಿಲಕನೌಪದ್ರವವನಱಿದವನೀಶ ಹೊಲವಂಟ ||

೪

ಜಾಳಿಸಿದ ಹದವಿಲ್ಲ ಮುಮ್ಮೊನೆ
ಬೋಳೆಗಳ ನಿಡುಗುಂಡುಗಳ ಬಡಿ
ಕೋಲುಗಳ ಕೈಕಣ್ಣಿಗಳ ಪಾರಿಯದ ಕುಪ್ಪುಸವ
ಮೇಳವಿಸಿ ಹೊಲವಂಟನವನೀ
ಪಾಲ ಬೇಂಟೆಗೆ ಮೃಗದ ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಹತ್ತಿಸಿದ ತನ್ನನುಜರೊಡಗೂಡಿ ||

೫

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಹಿಮಾಂಶು ವಿ
ಶಾಲವಂಶಜರಡವಿಯಲಿ ಮುನಿ
ಪಾಲನರಣಿಯನೊಯ್ದು ಮೃಗವನು ಹಿಡಿದರೊಳಬಿದ್ದು
ಮೇಲೆ ತೋಪುತು ಥಗೆ ಮಹಿಶರ
ತಾಳಿಗೆಗಳೊಣಗಿದವು ಬಳಲಿಕೆ
ಯೇಳಿಗೆಯಲಾಸನ್ನ ಲತೆಯಿಪುಜಿನಲಿ ಮಲಗಿದರು ||

೬

ದೂರವಾದುದು ನಿಳಯವೇ ಕಾಂ
ತಾರ ನಿರ್ಜಲವೈದಲಂಫ್ರಿಗೆ
ಭಾರ ಪದವಿನ್ನೇನು ಹದನೆಂದರಸನಳವಾದು
ನೀರ ತಾರೈ ಹೋಗು ನಕುಲ ಸ
ರೋರುಹದ ಪತ್ರದಲಿ ಪೊಟ್ಟಣ
ವಾರಿಯನು ಕಟ್ಟಿದು ಕುಂತೀಸೂನು ನೇಮಿಸಿದ ||

೭

ಬಗಿದನೇ ಬಳಲಿಕೆಯನತಿಸಹ
ಸಿಗಳ ವೇವನು ಹಿರಿಯನಾಜ್ಞೆಯ
ನುಗುಳಲಮ್ಮದೆ ಧನುವ ಕೊಂಡನು ನಡೆದನತಿ ಪಥವ
ದೃಗುಮನೋಮಂಜುಳದ ಕಂಜು
ಳಿಗಳ ಕಡುಪರಿಮಳದ ಪಸರದ
ಸೊಗಸು ಮಿಗೆ ತೀಡಿತ್ತು ಪದ್ಮಾಕರದ ಪವಮಾನ ||

೮

ಇರವಿನಲಿ ವಚನದಲಿ ಮಧುರ
ಸ್ವರವನೇ ಬೀಪುತ್ತಲಂತಃ
ಕರಣದಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿಹ ಕುಜನದಂದದಲಿ
ಪರಿಮಳದ ಪಸರದಲಿ ಶೈಶ್ಯೋ
ತ್ಕರುಷಯಲಿ ಲೇಸಿನಿಸಿ ಕುಡಿದರೆ
ಹರಣವನು ಹಿಂಗಿಸುವ ಸರಸಿಯ ವಾರಿ ಚೆಲುವಾಯ್ತು ||

೯

ಇಳಿದು ಮೊನೆ ಮುಂಜೆಜಗನಗ್ರಕೆ
ಫಲಿದು ಹೊಕ್ಕನು ಜಾನುದಘ್ನ
ಸ್ಥಳವನಂಜುಳಿಯಿಂದ ತೊಳೆದನು ಚರಣ ವದನವನು

ತುಳುಕಿದನು ವಾರಿಯನು ತನ್ನಯ
 ಬಳಲಿಕೆಯ ಪರಿಹರಿಸಿ ಭೂಪತಿ
 ಗಳಿಗೆ ಬಳಕಾನೊಯ್ದನೆಂದನು ಮಾನಿಸಿದನಂದು || ೧೦

ಜಲವನಂಜುಳಿಯಿಂದ ಮೊಗದೀಂ
 ಟಲು ನೆನೆಯಲಭದಲಿ ಗುಹ್ಯಕ
 ನುಲಿದನೆಲೆ ನಕುಲಾಂಕ ಮಾಣಿನಗುತ್ತರವ ರಚಿಸಿ
 ಬಳಕ ಸಲಿಲವನೀಂಟು ಮಾತುಗ
 ಕೊಳವು ಮರುಳಾಗದಿರೆನಲು ಧಗೆ
 ಗಳುಕಿ ಬಳಲಿಸೆ ಮೇಲನಾಲಿಸಿ ಮೀಱಾದನು ನುಡಿಯ || ೧೧

ಜಡಿಯಲೆರಡಳ್ಳಿಗಳು ಕೊಳದಲಿ
 ಕುಡಿದನುದಕವನಬುಜದೆಲೆಯಲಿ
 ಹಿಡಿದನನಿಬರಿಗಮಲಜಲವನು ಮಗುಳೆ ನಿಮಿಷದಲಿ
 ತಡಿಯನಡರಿದು ಧೊಪ್ಪನವನಿಗೆ
 ಕೆಡೆದು ಪರವಶನಾದನಿತ್ತಲು
 ತಡೆದನನಂದೆಟ್ಟಿದನು ಸಹದೇವನನು ನೃಪತಿ || ೧೨

ತವಕದಲಿ ನಡೆತಂದು ಮೈಮುಱಿ
 ದವನ ಕಂಡನು ಬಹಳ ಧಗೆ ಪರಿ
 ಭವಿಸಲುದಕವ ಕುಡಿದು ಬಳಿಕಾರೈವೆನಿದನೆನುತ
 ಲವಲವಿಸಿ ತಾಳಿಗೆಯ ತಲ್ಲಣ
 ದವನು ಹೊಕ್ಕನು ಕೊಳನನಮಳಾಂ
 ಬುವನು ಮೊಗದನು ಮುಖಕೆ ಮೋಹಲು ಮೇಲೆ ದನಿಯಾಯ್ತು || ೧೩

ಬಿಡು ಬಿಡೆಲೆ ಸಹದೇವ ತನ್ನಯ
 ನುಡಿಗೆ ಮಾಱುತ್ತರವ ಕೊಡು ಸೈ
 ಗಿಡದೆ ಮುಂದಣ ನಿನ್ನವನ ಕಂಡಿಂತು ಮರುಳಹರಿ
 ಮಡಿಯಲೆಳಸದಿರೆನಲು ಧಗೆಯವ
 ಗಡಿಸೆ ಸೈರಿಸಲಾಡುತ್ತರ
 ಗೊಡದೆ ಜಲವೀಂಟಿದನು ದಾಂಟಿದವಸು ಕಳೇವರವ || ೧೪

ಈತನುಱಿ ಮೈಮುಱಿದನಿತ್ತಲು
ಕಾತರಿಸಿದನು ಭೂಪನಿಬ್ಬರ
ಮಾತು ಮೊಗದಿರುಹಿತ್ತು ಶಿಶುಗಳಿಗಾವ ಹದನಾಯ್ತೊ
ತಾತ ಹೋಗೈ ಪಾರ್ಥ ಬಾಲಕ
ರೇತಕತ್ತಲು ತಡೆದರೆಂಬುದ
ನೀ ತಿಳಿದು ತು ಜಲವನೆನೆ ಕೈಕೊಂಡು ನಡೆತಂದ ||

೧೫

ಹಿಮದ ಗಾಳಿಯ ಪಥವಿಡಿದು ಮ
ಧ್ಯಮದ ಪಾಂಡವ ನಡೆತರಲು ಮುಂ
ದಮಲ ಸರಸಿಯ ತೀರದಲಿ ಕೇಲಿಸಿದ ಮಗ್ಗುಲಲಿ
ಯಮಳರೊಳಿರೆ ಕಂಡು ಮನದಲಿ
ತಮವ ಹಿಡಿದನು ನೀರಗುಡಿದೀ
ಮಮತೆ ಮಿಗಲಾರೈವೆನೆಂದಿಳಿದನು ಸರೋವರವ ||

೧೬

ಚರಣ ವದನವ ತೊಳೆದು ಧಗೆ ಡಾ
ವರಿಸಲಕ್ಷಮನಾಗಿ ಕರದಲಿ
ತೆಱಿಗಳನು ಬಿಡೆ ನೂಕಿ ಮೊಗದನು ಗರಳಮಯ ಜಲವ
ಮರುಳೆ ನೀ ಕೌಂತೇಯ ಮಾದ್ರೇ
ಯರನು ನೋಡುವುದಿತ್ತು ತನಗು
ತ್ತರವನಿತ್ತು ದಕವನು ಕುಡಿಯೆಂದುದು ನಭೋನಿನದ ||

೧೭

ಮೇಲನಾರೈವನೆ ಸುತೃಷ್ಣ
ಲೋಲ ಚಿತ್ತನು ಕಾಮಿನೀ ಮೃಗ
ಕೇಳಲಂಪಟನರ್ಥಲಾಭ ದ್ಯೂತಲೋಲುಪನು
ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ತಟಾಕದ
ಕಾಳಕೂಟವನೀಂಟಿ ತಡಿಯಲಿ
ಕಾಲಿಡುತ ಡೆಂಥಣಿಸಿ ಮೈಮುಱಿದವರ ಕೂಡಿದನು

೧೮

ಮಡಿದರಿತ್ತಲು ಮೂವರನುಜರು
ತಡೆದರೇನು ವಿಚಿತ್ರವಾಯಿತು
ನಡೆ ಸಮೀರಕುಮಾರ ನೀಹೋಗತ್ತಲಡಗದಿರು

ತಡೆಯದೈತಹುದೆನೆ ಹಸಾದವ
ನುಡಿವುತವನೈದಿದನು ಹೆಜ್ಜೆಯು
ಹಿಡಿದು ಬಳಸಲಿಸಿದನು ಬರೆ ಬರೆ ಕಂಡನದ್ಭುತವ ||

೧೯

ಥಟ್ಟುಗೆಡೆದಸುಗಳೆದ ತನ್ನೊಡ
ಹುಟ್ಟಿದರನೀಕ್ಷಿಸಿದನುಸುರನ
ಬಟ್ಟೆಯನು ನೋಡಿದನು ಮೂಗಿನ ಬೆರಳ ಬೆಲಗಿನಲಿ
ಮುಟ್ಟಿತವರಿಗೆ ಮರಣವಿನ್ನೇ
ನಟ್ಟಿ ಕೊಲುವೆನು ಜವನ ಮೃತ್ಯುವ
ನಿಟ್ಟಿಲುವನುದುರಿಸುವೆನೆನುತೊಡವುದನು ಕಲಿಭೀಮ ||

೨೦

ಮುನ್ನಣೆಗೆ ಹಿರಿಯೈಯ್ಯನೆಂದಾ
ನಿನ್ನು ಬಗೆವೆನೆ ಜವನ ಗಂಟಲ
ಮುನ್ನ ತಿರುಹುವೆನೆನುತ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದ ಖುತಿಯಲಿ
ಇನ್ನೊಡವು ಫಲವೇನು ಕುಡಿವೆನು
ಮುನ್ನಲುದಕವ ಬಳಕನೋಡುವೆ
ನೆನ್ನವರ ಮಾರ್ಗವನೆನುತ ಮೊಗೆದೆನು ವಿಷೋದಕವ ||

೨೧

ಮಾಣು ಮಾಲುತ್ತುರವ ಕೊಡು ಮುಂ
ಗಾಣಬೇಹುದು ತಂದೆ ತನಗೀ
ಕ್ಷೋಣಿಯಲಿ ಪೂರ್ವದ ಪರಿಗ್ರಹವೀ ಸರೋವರವು
ಜಾಣನಾದರೆ ಜಾಣಬಿಡು ಬಗೆ
ಕೇಣವನು ಮಾಣೆನಲು ಗಗನದ
ವಾಣಿಯನು ಮನ್ನಿಸದೆ ಮಾರುತಿಯೀಂಟಿದನು ಜಲವ ||

೨೨

ದಡದಡಿಸಿ ಕೊಳನಿಂದ ಹೊಲಗಡಿ
ಯಿಡುತ ಬಳಲಿದನನಿಲಸುತನವ
ರೊಡನೆ ಮೈಯ್ಯಕ್ಕಿದನು ಕಳಚಿದ ನೀಲಗಿರಿಯಂತೆ
ಅಡಿಗಡೆದನಾ ಭೀಮನಿತ್ತಲು
ಕಡು ನಿರೋಧವ ಹಿಡಿದು ತಾನೇ
ನಡೆದು ಬಂದನು ಧರ್ಮಸುತನಾ ಕೊಳನ ಪಥವಿಡಿದು ||

೨೩

ಮೇಲೆ ಮರಳ್ತಲಿಗಳ ಚಾಚಿದ
ತೋಳ ಮೇಲಣ ತಲೆಯ ಸುಯ್ಯನ
ಲೀಲೆಯಡಗಿದ ಮುಖದ ಮಸುಳದ ಕಾಯಕಾಂತಿಗಳ
ಮೇಲು ಮುಸುಕಿನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಹ
ನಾಲುನರಸೀಪ್ಪಿಸಿದ ಭೂಪತಿ
ಕೋಲು ಮುಟುಮೊನೆಗೊಂಡವೂಲು ಮುಟುಗಿದನು ಚಿತ್ತದಲಿ || ೨೪

ಮುಸುಕನರೆದೆಹಿಡಿದವರವರ ಮುಖ
ದುಸುರುಗಳನಾರೈದನಕಟಾ
ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಕಡುಹಾನಿಯಾಯಿತು ಶಿವಶಿವಾಯೆನುತ
ಸಿಶಿತಶಸ್ತ್ರದ ಗಾಯವಿಲ್ಲ
ಬೃಹದ ಸಾವಿನ್ನಾವುದೋ ತಾ
ನಸುಗಳೆಯದೇಕುಳಿದೆನೆಂದವನೀಶ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೨೫

ಇಂದಿನಲಿ ಕಡೆಯಾಯ್ತಲಾ ವಿಮ
ಲೇಂದು ವಂಶಕೆ ಕೌರವನ ಭಲ
ಸಂದುದಿಂದಹಿತವನೀಶರಿಗಾಯ್ತು ಪರಿತೋಷ
ಕೊಂದರಾರೋ ಶಿಶುಗಳನು ಅರ
ವಿಂದನಾಭನ ಕೃಪೆಗೆ ಬಾಹಿರ
ನಿಂದು ತಾನಾದನು ಮಹಾದೇವನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ಯ || ೨೬

ತೊಪ್ಪಿದಿರೇ ತಮ್ಮದಿರ ತನ್ನನು
ಮುಪ್ಪಿದಿರೇ ಸುಕುಮಾರರಿರ ವೈ
ಮುಪ್ಪಿದಿರೇ ತಾ ಮಾಡಿದವಗುಣದಬಿಳಿದಾಯಸವ
ನೊಪ್ಪಿಯ ತಾಳುತ ನಿಮ್ಮ ಮನ ಬೇ
ಸಪುಕೆಯಾದುದೆ ಅವ ತೆರದಿಂ
ದುಪುವ ಪ್ರಾಣವ ತೊಪ್ಪಿದಿರೆಂದನು ದೆಸೆಗೆ ಬಾಯ್ಪಿಡುತ || ೨೭

ಎಂದು ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಿಗೆ ಬಾಯ್ಪಿಡು
ತಂದು ನಾನಾ ತೆರದಿ ನಿಜಗುಣ
ವೃಂದವನು ಹಲುಬಿದನು ತಮ್ಮದಿರವನೀಕ್ಷಿಸುತ

ಕಂದರಿವರನು ಕಾಣೆನೇ ಹಾ
ಯೆಂದು ಥಗೆಯವಗಡಿಸಲಾಕ್ಷಣ
ನಿಂದು ನೋಡಿದ ಕೊಳನ ಜಲವನು ಭೂಪನಳವಳಿದು || ೨೮

ಹೋಗಲಿನ್ನೀ ನೀರುಗುಡಿದಿವ
ರಾಗುಹೋಗಲಿಸುವೆನೆನುತ ಥಗೆ
ತಾಗಿದವನಿಸಿನಳಿದು ಹೊಕ್ಕನು ವಿಷಸರೋವರವ
ಬಾಗಿ ಮೊಗೆದನು ಜಲವನಭ್ರದೊ
ಳಾಗಲಾದುದು ರಭಸವೆಲೆ ಸಕ
ಲಾಗಮುಜ್ಞ ಮಹೀಶ ಕೇಳೆಂದುದು ನಭೋನಿನದ || ೨೯

ಅನುಜರವಿವೇಕಿಗಳು ಪರಿಣತ
ತನದಲಧಿಕನು ನೀ ನಿಧಾನಿಸೆ
ತನಗೆ ಮಾಱುತ್ತ ರವನಿತ್ತು ನಿರಂತರಾಯದಲಿ
ತನುವಿಗಾಪ್ಯಾಯನವ ಮಾಡುವು
ದಿನಲು ಸೈರಿಸಿ ಥಗೆಯ ನೋಡದೆ
ಘನಪಥದ ನುಡಿಯಾರದೆಂದವನೀಶನಾಲಿಸಿದ || ೩೦

ಬಿಸುಟನುದಕವನಾ ನುಡಿಯನಾ
ಲಿಸಿದನಾರೈ ನೀನು ನಿನಗಾ
ಗಸದಲಿರವೇಕಸುರನೊ ಕಿನ್ನರನೊ ನಿರ್ಜರನೊ
ಉಸುರೆನಲು ತಾ ಯಕ್ಷನೀ ಸಾ
ರಸವು ತನ್ನದು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮದಿ
ರಸುವ ಸೆಳೆದವ ತಾನು ಕೇಳೆಲೆ ಧರ್ಮಸುತಯೆಂದ || ೩೧

ಬಾಲಕರು ನೀವೆನ್ನ ಮಾತನು
ಕೇಳಿಯುದಕವ ಕುಡಿವುದೆನೆ ಭೂ
ಪಾಲ ನಿನ್ನವರೆನ್ನ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಮನ್ನಿಸದೆ
ಮೇಲುಗಾಣದೆ ನೀರುಗುಡಿದು ವಿ
ಟಾಳಿಸಿದರಿನ್ನೆನ್ನ ಮಾತನು
ಕೇಳಿದುದಕವ ಕುಡಿವುದೆನೆ ಹೇಳೆಂದನವನೀಶ || ೩೨

ಜಲನಿಧಿಗೆ ಸರಿ ಸರಸಿಯಾವುದು
ನೆಲಕೆ ಹಿತವನದಾರು ಮರ್ತ್ಯಾ
ವಳಿಗೆ ಮಾತೆಯದಾರು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಗೆ ಸರಿಯೇನು
ತಿಳುಹು ಧರ್ಮಜ ಸಕಲಧರ್ಮಾ
ವಳಿಯ ಸಾರವನೆನಲು ಯಕ್ಷನ
ಬಲುಮೆಗವನೀಪಾಲನತಿ ಪರಿತೋಷದಲಿ ನುಡಿದ ||

೩೩

ಗಗನವಬುಧಿಗೆ ಸರಿ ಸರೋವರ
ಜಗಕೆ ಹಿತವನು ಶಕ್ರ ಮರ್ತ್ಯಾ
ಳಿಗಳ ಮಾತಾರೂಪು ಗೋವುಗಳಿದು ನಿಧಾನಕಣ
ಬಗೆಯಲಗ್ನ ದ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು
ಗಗನಮಣಿಗೆಣೆಯನಲು ಚಿತ್ತಕೆ
ಸೋಗಸಿ ತಲೆದೂಗಿದನು ಮಗುಳಿಂತೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೩೪

ನಯವಿದನೆ ಕೇಳಾವನೈ ಕ್ಷ
ತ್ರಿಯನು ವಿಪ್ರರೋಳಾವನೈ ಶ್ರೋ
ತ್ರಿಯನು ಸುಜನರೋಳಾವನೈ ಮಹಪುರುಷನೆಂಬುವನು
ನಿಯತ ಧೀಮನನಾರು ದೇವ
ಪ್ರಿಯನದಾವನು ಕಠಿಣಕಷ್ಟಾ
ಶ್ರಿಯನದಾವನು ಧರ್ಮಸುತ ಹೇಳೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೩೫

ಧೃತಿಯುತ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ವೇದ
ಪ್ರಥಿತನೇ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಹಿಸಾ
ಮತಿ ಮಹಾಪುರುಷನು ಸುಧೀಮನು ಸಾಧು ಸೇವಕನು
ಸತತಪರರುಪಕಾರಿ ದೇವ
ಪ್ರತತಿವಂದ್ಯನು ಪರರ ಗುಣದು
ನ್ನತಿಯ ಸೈರಿಸದವನೆ ಕಷ್ಟನು ಯಕ್ಷ ಕೇಳೆಂದ ||

೩೬

ನಿಂದ್ಯನಾವನು ಲೋಕದೊಳಗಭಿ
ವಂದ್ಯನಾವನು ಜೀವವಿರೆ ಮೃತ
ನೆಂಬನಾವನು ದೇಶಕಳಿವಹುದಾವ ತೆರದಿಂದ

ಸಂದ ಯಜ್ಞವದೆಂತು ಕೆಡುವುದು
ತಂದೆ ಹೇಳಿನೆ ಧರ್ಮಸುತ ಸಾ
ನಂದದಿಂದನೆ ಕಾಣಿಸಿದನಾ ಖಚರಗುತ್ತರವ ||

೩೭

ಕೇಳು ಪರಸಿದ್ಯಕನೆ ಸಿದ್ಯನು
ಹೇಳಲೇಂ ಪರಹಿತನೆ ವಂದ್ಯನು
ಹೇಳದಿಚ್ಛೆಗೆ ನಡೆವ ನೃಪಸಿಂದಳವುದಾ ದೇಶ
ಕೇಳು ನಡೆವಣನೇ ದರಿದ್ರನು
ಸಾಲದೆಸಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಯ
ಜ್ಞಾಳ ನಿಷ್ಫಲವೆಂದು ನುಡಿದನು ರಾಯ ಕೌಂತೇಯ ||

೩೮

ನರಕಿ ಯಾವನು ಸುಜನರೊಳು ಬಾ
ಹಿರನದಾವನು ಲೋಕವರಿಯಲು
ಹರಣವಿರೆ ಹೊಂದಿದನದಾವನು ಭೂಮಿಪಾಲರಲಿ
ಮರುಳನಾವನು ಮಾನಭಂಗದಿ
ಭೃತನಾವನು ಹೇಳು ಧರ್ಮಜ
ಸರಸಿಯಲಿ ಬಳಕುದಕವನು ಕುಡಿಯೆಂದನಾ ಖಚರ ||

೩೯

ಎನೆ ಕೃತಘ್ನನೆ ನರಕಿ ವಿದ್ಯಾ
ಧನಮಂದಾಧನೆ ಬಾಹಿರನು ಹೊ
ಕ್ಕನುವರವ ಹಿಂಗುವ ಮಹೀಪತಿ ಜೀವವಿರೆ ಮೃತನು
ವಿನುತ ಗುರುವಜಾಯದನೆ ಮರುಳಂ
ಗನೆಯೊರೊಳು ವಿಶ್ವಾಸಪರನೇ
ಜನವರಿಯಲಭಿಮಾನಹೀನನು ಯಕ್ಷ ಕೇಳೆಂದ ||

೪೦

ಒಲೆದನೊಡಲನು ಧರ್ಮಸಂಗತಿ
ಗಲ ಸುಸಂವಾದದಲಿ ನಿಜತನು
ಪುಳಕವುಬ್ಬರಿಸಿದುದು ಸಲೆ ನೀಗಿದವು ದುಷ್ಕೃತವ
ಎಲೆ ಮಹೀಪತಿ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಬೇ
ಡಳದ ಒಡಹುಟ್ಟಿದರೊಳೊಬ್ಬನ
ತಲೆಯ ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡುವೆನೆನೆ ಯಮತನುಜಸಂತೆಂದ ||

೪೧

ಅಸುವನಿತ್ತೈ ಯಕ್ಷಪತಿ ಜೀ
ವಿಸಲು ನಕುಲನು ಧನ್ಯ ತಾನೆನೆ
ನಸುನಗುತ ಚೇತರಿಸಿ ಮೈಮುಜುದೆದ್ದನಾ ನಕುಲ
ನಿತಿತಮತಿ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಬೇಡಿ
ನ್ನಸುವನೊಬ್ಬಂಗಿತ್ತೆನೆನೆ ಜೀ
ವಿಸಲಿ ಸಹದೇವಾಂಕನೆಂದನು ಧರ್ಮನಂದನನು ||

೪೨

ಜನಪ ನಿನ್ನಾಳಾಪವೆನ್ನಯ
ಮನಕೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯ್ತು ಭೀಮಾ
ಜುಫನರು ನಿನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದರು ನೀನವರಿಗತಿಹಿತನು
ಅನುಜರವರಿರಲೇಕೆ ಮಾದ್ರೀ
ತನುಜರೆಚ್ಚರ ಬಯಸಿದೈ ಹೇ
ಳೆನಲು ನಸುನಗೆ ಮೊಳೆಯೆ ನುಡಿದನು ಧರ್ಮನಂದನನು ||

೪೩

ಸಾವು ಬೊಪ್ಪಂಗಾಗೆ ಮಾದ್ರಾ
ದೇವಿಯೆನ್ನನು ಕರದು ಶಿಶುಗಳ
ಸಾವು ಕೇಡಿದು ನಿನ್ನದಾರೈದಿವರ ಸಲಹುವುದು
ಭಾವಭೇಧವನಣುವ ಬಗೆಯದೆ
ಕಾವುದೈಯೆಲೆ ಮಗನೆ ಚೆಸಸಿದ
ಳಾವ ಪರಿಯಲಿ ಮಹಿಮೆನೈ ಮಾದ್ರೀ ಕುಮಾರಕರ ||

೪೪

ಎನಲು ಮೆಚ್ಚಿದನುಳಿದ ಭೀಮಾ
ಜುಫನರ ಹರಣವನಿತ್ತು ನಿಜನಂ
ದನನಪ್ಪಿದನೊಲವಿನಲಿ ಯಮರಾಜನೈತಂದು
ತನುಜ ಸಾಕೆನ್ನಾಯ್ತು ನಿಮಗೀ
ವನನಿವಾಸವು ಬೀಳುಕೊಡಿ ಮುನಿ
ಜನನ ನಿನ್ನಜ್ಞಾತವಾಸಕೆ ಮನನ ಮಾಡೆಂದ ||

೪೫

ನೀವು ಪಾಂಡವರೆಂದು ನಿಮ್ಮನ
ದಾವ ಮಾನವರಱಿಯದಿರಲಿ ಮ
ಹಾವಿಭವದಲಿ ಬೆಳಗುವುದು ಬಳಿಕವನಿಮಂಡಲವ

ದೈವಬಲ ಸಿಮಗುಂಟು ಮೇಣಿ
 ನ್ನಾವುದರಿದಲ್ಲಿಂದು ತನುಜರ
 ನೋವಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನು ಪಾಂಡುನಂದನರ ||

೪೬

ಅರಣಿಯನು ತಂದಿತ್ತು ಧರಣೀ
 ಸುರನ ಮನ್ನಿಸಿ ಸಕಲ ಮುನಿಗಳ
 ಕರಸಿದನು ಧೌಮ್ಯಾದಿಗಳಿಗೀ ಹದನನುಹಿದನು
 ವರ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿ ಪಾಂಚಾ
 ಲರನು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ಮ ಮೊದಲಾ
 ಗಿರೆ ನಿಜಾಪ್ತರನವರವರ ಪಟ್ಟಣಕೆ ಕಳುಹಿದನು ||

೪೭

ಶ್ರೀಮದಚಿಂತ್ಯ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಚರಣಾರವಿಂದ ಮಕರಂದ
 ಮಧುಪಾನ ಪರಿಪುಷ್ಟವಚಸ್ಪಟ್ಟಿದೀನಿಕಾಯ ಶ್ರೀಮತ್ಕು
 ಮಾರವ್ಯಾಸ ಯೋಗೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಕರ್ಣಾಟಕ
 ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿಯೊಳ್
ಅರಣ್ಯಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹಂ
 ಸಮಾಪ್ತಂ

ಶಬ್ದಕೋಶ

[ಮೊದಲ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಂಧಿಯನ್ನೂ ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂ. ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ; ಧಾ. ಎಂದರೆ ಧಾತು ಎಂದರ್ಥ]

ಅ

ಅಕ್ಷತೌಘ	4	4	ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಸುರಿಮಳೆ
ಅಕ್ಷಲೀಲಾವ್ಯ ಸನ	7	7	ಜೂಜಿನ ಗೀಳು
ಅಕ್ಕಾಡು	5	23	ಶಕ್ತಿಗುಂದು
ಅಂಕಕಾತಿ	6	18	ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಹೆಂಗಸು
ಅಂಗುಲಿ	6	61	ಬೆರಳು
ಅಗಜೆ	5	65	ಪಾರ್ವತಿ
ಅಗದಿಗ	6	61	ವಂಚಕ
ಅಗಧರ	4	14	ವಿಷ್ಣು (ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ)
ಅಗ್ಗೊಳೆ	1	5	ಅತಿಶಯ
ಅಘ	5	69	ಪಾಪ
ಅಘಾಟಿ	6	39	ಅಶ್ವರ್ಯ, ಅಧಿಕೃ
ಅಂಘ್ರಿ	4	24	ಪಾದ
ಅಂಘವನ	4	29	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ (?)
ಅಂಜುಳಿ	9	11	ಬೋಗಸೆ
ಅಟವಿ	3	19	ಅರಣ್ಯ
ಅಟವಿಗೋಟಲೆ	7	5	ಅರಣ್ಯವಾಸದ ತೊಂದರೆ
ಅಡಹಾಯ್	5	8	ಪ್ರತಿಭಟಿಸು, ಇದಿರಿಸು
ಅಡಾಯುಧ	4	10	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಯುಧ
ಅಂಡಲೆ	5	31	ತೊಂದರೆಗೊಳ್ಳು, ಹಿಂಸೆಗೊಳ್ಳು
ಅಣದುದು	6	37	ಮರ್ದಿಸಿತು, ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿತು
ಅಂತಕ	7	37	ಯಮ
ಅರ್ಘಿಸು	3	26	ಬೇಡು
ಅಧರ	8	10	ತುಟಿ

ಅಂಧಾಸುರಾಂತಕ	5	41	ಶಿವ
ಅನುವಾಗು	5	30	ಸಿದ್ಧವಾಗು
ಅನುವು	5	67	ಅರ್ಹತೆ
ಅನ್ಯಾನ	9	4	ನಿಯತಕರ್ಮ
ಅಪಸದ	7	35	ನೀಚ
ಅಭಿವಾದ	3	23	ನಮಸ್ಕಾರ
ಅಭ್ರ	9	11	ಆಕಾಶ
ಅಭ್ರಸ್ಥಳಿ	4	19	ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶ
ಅಮರನದೀವಿಗಾಹನ	2	5	ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿನ ಸ್ನಾನ
ಅರಣಿ	9	3	ಯಕ್ಷಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಮರದ ತುಂಡು
ಅಜಿಯಟ್ಟು	8	35	ಜಿನ್ನಟ್ಟು, ತರುಣು
ಅನಗಡಿಸು	2	17	ಪ್ರತಿಭಟಿಸು
ಅನಧಾನ	4	24	ವಿಜ್ಞಾನ
ಅನಚು	7	2	ಅಲಿಂಗಿಸು
ಅವಿರಳ	3	4	ಸಂತತ
ಅನ್ಯಾಹತ	5	52	ನಾಶವಿಲ್ಲದವನು
ಅಸಿ	7	32	ಕತ್ತಿ
ಅಳವಿ	7	50	ಹೋರಾಟ
ಅಳಲು	7	13	ಸಂಕಟ, ಶೋಕ

ಆ

ಅಕಲ್ಪಿತ	5	54	ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಅಕೇವಾಳ	5	15	ಶೂರ
ಅಟವಿಕ	7	39	ಧೂರ್ತ, ಅಡವಿಯವ
ಅಖೋಪ	7	47	ಅವೇಶ
ಅಂತ	5	67	ಮೇಲೆಜಿದ್ದ
ಅಪ್ಯಾಯನ	9	28	ತೃಪ್ತಿ, ಸಂತೋಷ
ಅಮ್ನಾಯ	4	2	ವೇದ
ಅಯತ	4	26	ವಿಸ್ತಾರ
ಅಯತಿಕೆ	3	8	ಮೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕೆ, ಗೌರವ
ಅರಯ್	5	45	ವಿಚಾರಿಸು,

ಅರ್ತರು	4	24	ದುಃಖಿತರು
ಅಜಡಿಗೈದು	4	8	ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ (?)
ಅಲಿ	5	19	ರೆಪ್ಪೆ
ಅಸನ್ನ	9	6	ಹತ್ತಿರವ
ಅಸಜ್ಜ	8	25	ಅಲಸ್ಯ
ಅಹವ	5	15	ಯುದ್ಧ

ಇ

ಇಟ್ಟಿದೆ	4	5	ಸಮ್ಮರ್ಪ
ಇತ್ತಡಿ	8	9	ಎರಡು ದಡ
ಇಂದುನಾಳಿ	4	13	ಈಶ್ವರ
ಇಂದೂಪಲ	6	37	ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ
ಇಂಧನ	3	16	ಸೌದೆ
ಇಬ್ಬಗಿ	5	48	ಎರಡು ಭಾಗ, ಎರಡು ಬಗೆ
ಇಂಬು	5	7	ವಾಸಸ್ಥಾನ, ಆಶ್ರಯ
ಇಣುಬು	9	6	ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಪೊದೆ

ಈ

ಈಡೀಜು	5	54	ಆಳವಾಗಿ ನಾಟಿ (?)
-------	---	----	-----------------

ಉ

ಉಗ್ಗಡಣೆ	3	5	ಘೋಷಣೆ
ಉಗಿ	5	10	ಸೆಳೆ
ಉತ್ತೋಚವಾಗು	4	17	ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳು
ಉತ್ತಮಾಂಗ	5	46	ಶಿರ, ತಲೆ
ಉದ್ದಂಡತನ	5	31	ದರ್ಪ, ಸೊಕ್ಕು
ಉಪಚರಿತರು	7	35	ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿವವರು
ಉಪ್ಪರಿಸು	5	9	ಹಾರು (?)
ಉಬ್ಬಟೆ	5	17	ಉನ್ನತಿ
ಉಬ್ಬೆ	3	2	ವ್ಯಥೆ
ಉಮ್ಮಳಿಸು	6	1	ವ್ಯಥೆಪಡು
ಉರವಣೆ	5	25	ರಭಸ, ಜೋರು
ಉಣುಬು	7	34	ಉಬ್ಬು, ಗರ್ವಿಸು
ಉಣುವ	8	20	ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ

ಉಲಿ	7	4	ಹೇಳು, ಶಬ್ದ ಮಾಡು
ಉಲುಹು	1	5	ಶಬ್ದ

ಎ

ಎಕ್ಕತುಳ	6	12	ಒಂದೇ ತೂಕ; ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಎಕ್ಕಲ	5	9	ಹಂದಿ
ಎಸುಗೆ	5	24	ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ
ಎಳನೇಹೆ	5	28	ಬಾಲಚಂದ್ರ

ಏ

ಏಕಾನಿಷ್ಠ	5	12	ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗಿರುವ ಅಶ್ವಿ
ಏಡಿಸು	7	14	ಅಣಕಿಸು

ಐ

ಐದಿಸು	5	30	ಸಮೀಪಿಸು, ಸಿದ್ಧನಾಗು
-------	---	----	--------------------

ಒ

ಒಕ್ಕುದು	5	37	ಚಲ್ಲಿತು
ಒಗ್ಗು	7	41	ಗೊಂದಣ, ಸಮೂಹ
ಒಡ್ಡವ	1	5	ಪದಜೋಡಣೆ, ಶೈಲಿ
ಒಡ್ಡವಣೆ	5	38	ಸನ್ನಾಹ
ಒತ್ತೊತ್ತೆ	6	16	ದಟ್ಟು, ಸಾಂದ್ರತೆ
ಒಣ್ಣಿ	3	11	ಜಿನುಗು, ಪ್ರವಿಸು
ಒಲಹು	6	19	ಅಲ್ಲಾಡುವಿಕೆ
ಒಸಗೆ	6	15	ಉತ್ಸವ, ಸಂತೋಷ

ಒ

ಕಟಕ	3	20	ಸಮೂಹ ಸೈನ್ಯ
ಕಟಕಿ	5	17	ಹಾಸ್ಯ, ಲೇವಡಿ
ಕಟಾಕ್ಷ	5	54	ಕಡೆಗಣ್ ನೋಟ
ಕಡುಗು	6	42	ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳು
ಕಡುಹು	5	32	ತೀವ್ರತೆ, ವೇಗ
ಕಣಲಿಗೆ	5	41	ಕಾಗಿಲಿ ಹೂ

ಕಣೆ	5	10	ಬಾಣ
ಕದಪು	6	17	ಕೆನ್ನೆ
ಕನಲಿಸು	2	9	ಕೋಪಗೊಳಿಸು
ಕಮಠ	7	74	ಆಮೆ
ಕಮಲಾಂಬಕ	3	21	ವಿಷ್ಣು
ಕಮನೀಯ	6	32	ಮನೋಹರ
ಕರಹಿತನ	5	22	ಅತ್ಯಂತ ಹಿತನಾದವನು
ಕರಿಮುಖ	5	68	ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ
ಕಜು	2	18	ಮರಿ
ಕಜ್ಜೆ	3	24	ಕಳಂಕ, ತಪ್ಪು
ಕಲ್ಲೋಲಿತ	5	54	ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಬರುವ
ಕಳಚು	5	27	ನಿವಾರಿಸು
ಕಳಂಬ	5	18	ಬಾಣ
ಕಾಕು	5	40	ನಕ್ರ, ನೀಚತನ
ಕಾತು	6	72	ಫಲಿತನಾಗಿ
ಕಾನುಮೈರಿ	4	3	ಈಶ್ವರ
ಕಾಹು	7	32	ಕಾವಲು, ರಕ್ಷಣೆ
ಕಾಹುರ	5	38	ಅನೇಕ, ಉದ್ದೇಶ
ಕಿಂಕಿಣಿ	6	19	ಗಿಜ್ಜೆ
ಕಿಗ್ಗಟ್ಟಿನ	4	10	ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದ
ಕುಂಚಿತ	7	24	ಕುಟಿಲ, ನಕ್ರ
ಕುಂತ	2	3	ಒನಕೆಯಂಥ ಅಯುಧ
ಕುಶಿ	4	26	ದರ್ಭೆ
ಕುಲಾಲ	5	56	ಕುಂಬಾರ
ಕುಳಿ	6	76	ತಗ್ಗು
ಕೂಲವತಿ	3	19	ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆ
ಕೃಚ್ಛ್ರ	1	6	ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕರ್ಮ
ಕೃತಾಂತ	6	79	ಯಮ
ಕೃಶಾಸು	8	15	ಅಗ್ನಿ
ಕೆಡಗುತ್ತ	5	8	ಕೆಳಗೆ ಜೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆ
ಕೆತ್ತು	6	56	ಅಡುರು

ಉಲಿ	7	4	ಹೇಳು, ಶಬ್ದ ಮಾಡು
ಉಲುಹು	1	5	ಶಬ್ದ

ಎ

ಎಕ್ಕತುಳ	6	12	ಒಂದೇ ತೂಕ; ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಎಕ್ಕಲ	5	9	ಹಂದಿ
ಎಸುಗೆ	5	24	ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ
ಎಳನೆಹು	5	28	ಬಾಲಚಂದ್ರ

ಐ

ಐಕಾಮಿಹ	5	12	ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗಿರುವ ಅಶ್ವ
ಐದಿಸು	7	14	ಅಣಕಿಸು

ಐ

ಐದಿಸು	5	30	ಸಮೀಪಿಸು, ಸಿದ್ಧನಾಗು
-------	---	----	--------------------

ಒ

ಒಕ್ಕುದು	5	37	ಚಲ್ಲಿತು
ಒಗ್ಗು	7	41	ಗೊಂದಣ, ಸಮೂಹ
ಒಡ್ಡವ	1	5	ಪದಜೋಡಣೆ, ಶೈಲಿ
ಒಡ್ಡವಣೆ	5	38	ಸನ್ನಾಹ
ಒತ್ತೊತ್ತೆ	6	16	ದಟ್ಟು, ಸಾಂದ್ರತೆ
ಒಱು	3	11	ಜಿನುಗು, ದ್ರವಿಸು
ಒಲಯ	6	19	ಅಲ್ಲಾಡುವಿಕೆ
ಒಸಗೆ	6	15	ಉತ್ಸವ, ಸಂತೋಷ

ಕ

ಕಟಕ	3	20	ಸಮೂಹ ಸೈನ್ಯ
ಕಟಕಿ	5	17	ಹಾಸ್ಯ, ಲೇವಡಿ
ಕಟಾಕ್ಷ	5	54	ಕಡೆಗಣ್ ನೋಟ
ಕಡುಗು	6	42	ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳು
ಕಡುಯ	5	32	ತೀವ್ರತೆ, ವೇಗ
ಕಣಲಿಗೆ	5	41	ಕಾಗಲಿ ಹೂ

ಕಣೆ	5	10	ಬಾಣ
ಕದಪು	6	17	ಕೆನ್ನೆ
ಕನಲಿಸು	2	9	ಕೋಪಗೋಳಿಸು
ಕಮಠ	7	74	ಅನು
ಕಮಲಾಂಬಕ	3	21	ವಿಷ್ಣು
ಕಮನೀಯ	6	32	ಮನೋಹರ
ಕರಹಿತನ	5	22	ಅತ್ಯಂತ ಹಿತನಾದವನು
ಕರಿಮುಖ	5	68	ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ
ಕಣು	2	18	ಮರಿ
ಕಜ್ಜಿ	3	24	ಕಳಂಕ, ತಪ್ಪು
ಕಲ್ಲೋಲಿತ	5	54	ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ ಬರುವ
ಕಳಚು	5	27	ನಿವಾರಿಸು
ಕಳಂಬ	5	18	ಬಾಣ
ಕಾಕು	5	40	ವಕ್ರ, ನೀಚತನ
ಕಾತು	6	72	ಫಲಿತವಾಗಿ
ಕಾನುವೈರಿ	4	3	ಈಶ್ವರ
ಕಾಡು	7	32	ಕಾವಲು, ರಕ್ಷಣೆ
ಕಾಡುರ	5	38	ಅನೇಕ, ಉದ್ದೇಶ
ಕಿಂಕಿಣಿ	6	19	ಗಿಜ್ಜೆ
ಕಿಗ್ಗಟ್ಟಿನ	4	10	ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದ
ಕುಂಚಿತ	7	24	ಕುಟಿಲ, ವಕ್ರ
ಕುಂತ	2	3	ಒನಕೆಯಂಥ ಅಯುಧ
ಕುಂತೆ	4	26	ದರ್ಭೆ
ಕುಲಾಲ	5	56	ಕುಂಬಾರ
ಕುಳಿ	6	76	ತಗ್ಗು
ಕೂಲವತಿ	3	19	ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆ
ಕೃಚ್ಛ್ರ	1	6	ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕರ್ಮ
ಕೃತಾಂತ	6	79	ಯಮ
ಕೃಶಾಸು	8	15	ಅಗ್ನಿ
ಕೆಡಗುತ್ತ	5	8	ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆ
ಕೆತ್ತು	6	56	ಅಡುರು

ಕೆಲ್ಲವಿಸು	6	55	ಅಧಿಕವಾಗು (?)
ಕೇವಣ	6	19	ಕುಂದಣ ; ಕೀಲಣೆ
ಕೇಣ	9	22	ಮತ್ಸರ
ಕೈಲಾಸವಾಸಿ	6	1	ಈಶ್ವರ
ಕೈಗುಡಿ	8	10	ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದ ಸಣ್ಣ ಬಾವುಟ ?
ಕೋಡಚಿ	4	9	ಕಶ್ಮಲ ?
ಕೋಪ್ಪರಿಸು	2	10	ಮರ್ದಿಸು, ಜಜ್ಜು
ಕೋರಳುಗೊಳಿಸು	5	56	ನಿಗ್ರಹಿಸು ?
ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆ	4	7	ಅಟ, ವಿನೋದ
ಕೋಡದಿರು	5	60	ಸಂಕಟಪಡದಿರು
ಕಂಜಾಳಿ	9	8	ತಾವರೆ ಸಮೂಹ
ಕಂಠಪತ್ರ	1	5	ಕಂಠದಿಂದ ಬರೆಯುವ ತಾಳೆಗರೆ
ಕಾಂತಾರ	2	21	ಅಡವಿ
ಕ್ರತು	3	21	ಯಜ್ಞ

ಖ

ಖತಿ	7	36	ಕೋಪ
ಖಂಡಪರಶು	5	46	ಈಶ್ವರ
ಖರರುಚಿ	6	3	ಸೂರ್ಯ
ಖೋಡಿ	6	54	ದೋಷ

ಗ

ಗತಾವಳಿ	5	55	ಗಡ್ಡಲ, ಅಬ್ಬರ
ಗದಗದಿಸು	5	48	ಗದ್ದದ ದನಿಮಾಡು
ಗರಳ	8	15	ವಿಷ
ಗರುವ	8	34	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಗರುವಾಯು	6	18	ದರ್ಪ
ಗರ್ತ	2	19	ತಗ್ಗು
ಗವಿ	7	21	ಅಳಳು, ಹಸಿ
ಗಳಗಳಂಟಿ	5	5	ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಟುಮೆತ್ತಿದ ಗಳು
ಗಾಢಿಕೆ	7	37	ತಿಕ್ಷ್ಣತೆ
ಗಾವಳಿ	5	8	ಅಬ್ಬರ (?)
ಗಾವಿಲ	6	58	ಗ್ರಾಮೀಣ (ಸಂ) ಎಗ್ಗು, ಹೆಡ್ಡು

ಗಾಹು	6	57	ವಂಚನೆ, ಮೋಸ
ಗುಡಿ	2	20	ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ
,,	7	19	ಧ್ವಜ
ಗುಹ್ಯಕ	9	11	ಯಕ್ಷ
ಗೇಯ	2	21	ಹಾಡು
ಗೊಂಡೆಯ	4	5	ಕುಚ್ಚು
ಗೊಂದಣ	6	8	ಗುಂಪು
ಗೋಣು	5	43	ಕೊರಳು

ಘ

ಘಲ್ಲನೆ	7	37	ಸಂಘಟ್ಟನೆ; ತಾಗುವಿಕೆ
ಘಲ್ಲಿಸು	4	2	ತಾಗು, ಸಂಘಟ್ಟಿಸು
ಘಾಟ	7	39	ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನು ಒದಗಿಸುವವರು (?)
ಘಾಳಿಗೊಂಬು	5	5	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಹಳೆ
ಘೀಳಿದು	5	10	ಗರ್ಜಿಸು, ನೋವಿನಿಂದ ಅರಿಚಿಕೊ

ಚ

ಚವೇಟ	2	18	ಅಂಗೈಯಿನ ಏಟು
ಚರುಕ	2	6	ಪಾತ್ರೆ
ಚಂಡಿಕೆ	7	24	ಶಿವೆ (ಜುಟ್ಟು)
ಚಾಳ್ಕೆಸು	5	32	ಕದಲಿಸು
ಚಾಳವಿಸು	6	30	,,
ಚಿನಕಡಿ	7	50	ಸಣ್ಣ ತುಂಡು, ಭಿದ್ರಭಿದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತುಂಡುಗಳು
ಚುಂಬಕ	3	21	ಮುತ್ತು, ಅಕರ್ಷಕ ವಸ್ತು
ಚೆಲ್ಲೆ ಗಂಗಳು	4	7	ನಿಡಿದಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಚೈಮುಂಡಾಡು	5	60	ಅಲಿಂಗಿಸು
ಚೊಕ್ಕೆಯ	5	34	ತಂತ್ರ
ಚಾಕಿಗೆ	2	20	ಒಳಮನೆಯ ಅಂಗಳ

ಛ

ಛಡಾಳಿಸು	4	30	ಅಧಿಕವಾಗು, ವೆಗ್ಗಳಿಸು
ಛವಿ	5	54	ಕಾಂತಿ

ಜ

ಜಡಿ	6	16	ತುಂಬು
ಜವನಿಕೆ	4	18	ಯವನಿಕಾ (ಸಂ) ಪರದೆ
ಜುಂಜುಮೊಳೆ	5	21	ಸಣ್ಣ ಹೊಳೆ
ಜಂಜಪೂಗ	6	5	ಅಲ್ಪ, ಸಾಮಾನ್ಯ ?
ಜಂಬುಕ	2	21	ಸರಿ
ಜಂಘಾರಿ	6	24	ಇಂವ್ರ
ಜಾಣಾಯ್ಲ	6	68	ಚತುರತೆ
ಜಾಳಿಗೆ	7	42	ಬಲೆ
ಜೊತ್ತಿಸು	6	56	ಜೋಡಿಸು
ಜೋದ	7	56	ಮಾವಟೆಗ
ಜೋಳಿ	6	30	ಜೋತೆ, ಜೋಡಿ

ಝ

ಝಡಿತೆ	5	32	ಜೋರು, ಬೇಗ
ಝಲ್ಲಿಕ	2	21	ಜೇರುಂಡೆ
ಝಾಡಿ	5	19	ಹೊದರು
ಝೋಮ್ಮೇಣಿ	6	66	ಜೊಮ್ಮು ಹತ್ತಿ

ಟ

ಟೆಕ್ಕರಿಗಲೆ	6	44	ನಿರಾಕರಿಸು, ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡು
ಟೆಬ್ಬರಿಸು	5	38	ಕುಂಠಿತವಾಗು

ಡ

ಡಾವರಿಗ	4	12	ಮೋಸ
ಡಾಳಿಸು	4	19	ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗು
ಡೆಂಥಣಿಸಿ	2	19	ಆಯಾಸ ಹೊಂದಿ
ಡೊಂಬು	7	6	ಅವುಟಿ
ಡೊಂಬಿ	7	22	ಗುಂಪು
ಡೊಳ್ಳಾಸಕಾತಿ	6	19	ಮಾಯಗಾತಿ

ಢ

ಢಾಳಿಸು	5	24	ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗು
--------	---	----	----------------

ತ

ತಟಾಕೆ	7	19	ಕೆರೆ
ತಡವೇಂಟೆ	6	34	ಎಂಟು ಬೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು
ತಮ್ಮಟ	5	29	ಪೂಜಾರಿ, ಅಯ್ಯ
ತಮ್ಮಡಿ	5	14	,,
ತರಣೆ	4	8	ಸೂರ್ಯ
ತರಳ	7	9	ಚಂಚಲ
ತರಹರಿಸು	4	11	ತತ್ತರಿಸು
ತಲಹು	6	6	?
ತನ	3	23	ನಿನ್ನ
ತನನಿಧಿ	2	6	ಬತ್ತಿಹೋಗದ ನಿಧಿ
ತನಲಾಯಿ	6	18	ತಾಂಬೂಲದ ಭರಣೆ
ತಳಿ	7	29	ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟಿರುವ ತಡಿಕೆ
ತಳುಕಿ	6	13	ಅಲಿಂಗಿಸಿ, ಜೋಡಿಸಿ
ತಳುವು	8	2	ನಿಧಾನ
ತಾಟಂಕ ಮುದ್ರೆ	8	8	ತಾಳಿಯ ಚಿಹ್ನೆ ?
ತಾಮರಸ	7	65	ಕಮಲ
ತಾಳಿಗೆ	9	6	ಗಂಟಿಲು
ತೀದುದು	4	25	ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು
ತೀವು	6	9	ತುಂಬು
ತುತ್ತ	5	46	ಸುಂಗು
ತುಜುಪಳ್ಳಿ	7	26	ಗೋಗಣವಿರುವ ಹಳ್ಳಿ
ತುಜುಹಟ್ಟಿ	7	11	ಗೋಗಣವಿರುವ ಸ್ಥಳ
ತುಷಾರ	5	21	ಮಂಜು
ತೂಜಂಬು	5	25	ಎಸೆಯುವಬಾಣ
ತೂಡ್ಯ	6	22	ವಾದ್ಯ
ತೂಳು	3	2	ಜಿನ್ನಟ್ಟು
ತೆಕ್ಕೆ	6	12	ಜೋಡಿ
ತೆನಲು	6	53	ಓಡಿಸು, ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡುಹೋಗು
ತೆರಳಿಕೆ	4	9	ಸಂಚಲ (?)
ತೆಜರು	1	3	ಅವಕಾಶ

ತೇದಿಸು	7	24	ಬೆರಳಿನಿಂದ ಉಜ್ಜು
ತೋಟ	2	11	ಜಗಳ, ಯುದ್ಧ
ತ್ರಿಪುಟ	4	18	ಧ್ಯಾನ, ಧ್ಯೇಯ, ಧ್ಯಾನಕರ್ತೃ

ದ

ದಕ್ಕಡತನ	7	2	ಶೌರ್ಯ
ದಡವಲೆ	5	5	ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಬಲೆ
ದಂಡಿ	5	11	ಯುದ್ಧ ?
ದಂಡಿಕಾಜಿ	2	19	ಸೇನಸುಗಾರ
ದಂಡಿಗೆ	3	3	ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ,
ದಧಿ	4	4	ಮೊಸರು
ದ್ವಾದಶಾತ್ಮ	2	4	ಸೂರ್ಯ
ದಿಂಡುಗೆಡೆ	2	19	ಉರುಳು, ಅಡ್ಡ ಬೀಳು
ದಿಂಡುದಾಸಿ	5	11	ತುಂಡಾಗುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸು
ದಿನಾಕರ	7	5	ಸೂರ್ಯ
ದಿವಿಜರಾಯ	6	13	ದೇವೇಂದ್ರ
ದೀರ್ಘಕೆ	7	19	ಸರೋವರ
ದುಕೂಲ	3	3	ವಸ್ತ್ರ (?)
ದುಮ್ಮಾನ	3	3	ಚಿಂತೆ
ದುರಿತ	3	25	ಪಾಪ
ದುವಾಳಿಸು	6	52	ತ್ವರೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆ
ದ್ರುಮ	6	5	ವೃಕ್ಷ
ದೂಡತ್ತಿಲಾಡಿ	7	56	ಕೈಗಳಿರಡರಿಂದಲೂ ಕತ್ತಿಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುವ ವರಸೆ
ದೂರ್ವಾಕ್ಷತೆ	4	4	ದರ್ಭೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷತೆಗಳು
ದೈಗುಯುಗಳ	7	31	ಕಣ್ಣುಗಳಿರಡು
ದೈಗುವಾರಿ	3	5	ಕಣ್ಣೀರು
ದೊಂಡೆ	2	19	ಕುಚ್ಚು

ಧ

ಧರಣೀಸುರ	7	1	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಧ್ವಾನ	2	21	ಶಬ್ದ
ಧೀಮನ	9	33	ಬುದ್ಧಿವಂತ

ಧುರ	5	65	ಯುದ್ಧ
ಧೂರ್ಜಟಿ	5	17	ಶಿವ
ಧೌತಾಂಶುಕ	7	24	ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆ, ಶುಭ್ರವಾದ ಬಟ್ಟೆ
ಧೃತಿ	5	14	ನಿಶ್ಚಲತೆ

ನ

ನನೇಕೋನೆ	4	9	ಮೊಗ್ಗು ಚಿಗುರು
ನಭೋನಿನದ	4	7	ಅಕಾಶವಾಣಿ
ನಯನಸಲಿಲ	3	22	ಅನಂದಬಾಷ್ಪ
ನವಾಯಿ	6	19	ವೈಭವ
ನಾರಂಗ	7	38	ಕಿತ್ತಲೆ,
ನಾರಾಚ	7	73	ಬಾಣ
ನಿಕುಂಜ	5	7	ಪೊದೆ
ನಿಚ್ಚಲು	7	5	ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ, ನಿತ್ಯ
ನಿತಂಬಿನಿ	5	4	ಹೆಣ್ಣು
ನಿದಾಘ	4	20	ಬೇಸಗೆ
ನಿಱಿಗೆ	4	10	ಕ್ರಮ
ನಿರ್ಜರ	9	29	ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದವ, ದೇವತೆ
ನಿರಂತರಾಯ	6	60	ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ
ನಿರ್ಮೋಕಮುಕ್ತಭುಜಂಗ	5	70	ಪೊರೆಬಿಟ್ಟ ಹಾವು
ನಿರ್ಘೋಷ	6	9	ಧ್ವನಿ
ನಿರ್ದಾಯ	6	77	ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ನಿರಾಮಯ	6	40	ಪರಿಶುದ್ಧ
ನಿರ್ವಾಹ	2	7	ಸಂರಕ್ಷಣೆ
ನಿರೂಢಿ	2	7	ಕಾಶಲ (?)
ನಿಃಲಲೋಹಿತ	4	24	ಈಶ್ವರ
ನಿವಹ	7	14	ಗುಂಪು
ನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪನ	4	10	ಕಂಪನವಿಲ್ಲದ
ನಿಷ್ಪ್ರತ್ಯೂಹ	4	3	ತಡೆಯಿಲ್ಲದ
ನಿಷ್ಕುಲಿತ	4	17	ಜಾರದ
ನೆಗಳ	7	13	ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗು
ನೆಗ್ಗು	3	2	ಅಡಗು, ಕುಗ್ಗು

ನೆಮ್ಮು	4	9	ಸಂಬು
ನೇವಣ	6	19	ಕಂಠೀಹಾರ
ನೇವುರ	6	19	ಸೂಪುರ (ಸಂ)
ನೋಸಲು	4	23	ಹಣೆ
ನೋನ್	7	3	ವ್ರತಾಚರಣೆ

ಪೆ

ಪಂಕ	5	49	ಕೆಸರು
ಪಂಕಜ	6	7	ಕಮಲ
ಪಟ್ಟದ	8	11	ಭೇರಿ
ಪಡಿನಾಭೆ	7	55	ಲಗಾಮು
ಪಂಠಿಸು	6	30	ತಲೆಕೆಳಗಿಗು (?)
	7	20	
ಪಣವ	8	11	ಪಾದ್ಯವಿಶೇಷ
ಪಥಶ್ರಮ	3	19	ದಾರಿ ನಡೆದ ಅಯಾಸ
ಪನ್ನಾಸನ	3	21	ಬ್ರಹ್ಮ
ಪರಬಲ	5	42	ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯ
ಪರಿಧೌತ	4	19	ಶುಭ್ರ
ಪರಿಗತ	6	73	ಮುಂದುವರಿದ, ಹರಡಿದ
ಪರಿಭವ	5	58	ಅವಮಾನ
ಪರಿಭವಣೆಗೆ	5	56	ಪರಿಭ್ರಮಣ (ಸಂ)
ಪರಿಸರ	7	26	ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ
ಪರಿಸ್ಪೃಟ	5	17	ವಿಶದ, ನಿಚ್ಚಳ
ಪರುಕವಣೆ	2	12	ವಿಸ್ತಾರ
ಪನನಗ್ರಾಸ	5	31	ಗಾಳಿಯ ಅಹಾರ
ಪಲಾಶಕಾಲೆ	9	1	ಎಲೆಯಮನೆ
ಪಶುಪತಿ	5	28	ಶಿವ
ಪಸಾಯ	6	27	ಉಡುಗೊರೆ
ಪಸರಣ	7	28	ಪ್ರಸರಣ (ಸಂ)
ಪಾಡು	5	36	ಸಮ
ಪಾಯಕ	4	26	ಕಾಲಾಳು
ಪಾಯ್ಕ	5	24	ಹಾಯುವಿಕೆ

ಪಾಯವಧಾರು	6	35	ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡು
ಪಾರವ	5	2	ಪಾರಿವಾಳದಹಕ್ಕಿ (?)
ಪಾರಿಕಾಂಕ್ಷೆ	2	8	ಸಂನ್ಯಾಸಿ
ಪಾಳಿ	3	19	ಕ್ರಮ (')
ಪಿನಾಕಿ	5	10	ಈಶ್ವರ
ಪೀಯೂಷ	5	70	ಅಮೃತ
ಪುರಂದರ	6	8	ಇಂದ್ರ
ಪುರುಹೂತ	6	15	
ಪುಳಿಂದ	5	26	ಬೀಡ
ಪುಳಿಂದಿ	5	4	ಬೀಡತಿ
ಪೂರಾಯ	5	10	ವಿಸ್ತಾರ, ಪೂರ್ಣ
ಪೈಸರ	6	55	ಕುಗ್ಗು, ಜಾರು,
ಪ್ರಭಂಜನ	3	25	ಬಿರುಗಾಳಿ
ಪ್ರಣವ	6	47	ಒಂಕಾರ
ಪ್ರವರ	2	8	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಪ್ರಾವರಣ	7	23	ಹೊದಿಕೆ

ಬ

ಬದಿ	5	10	ಪಕ್ಕ
ಬದ್ಧಗೆ	4	5	ಗಂಟು
ಬಣಗು	1	3	ಕೀಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ
ಬಣಬೆ	3	16	ಮೆದೆ, ಕುಪ್ಪೆ
ಬವರ	2	11	ಯುದ್ಧ
ಬಂದುಗೆ	5	41	ಪುಷ್ಪವಿಶೇಷ
ಬಜ್ಜಿತುಡು	5	26	ಬತ್ತಿತು, ಅಸಮರ್ಥನಾಗು
ಬರ್ಹಿ	8	13	ದರ್ಭೆ
ಬರ್ಹಿಮುಖ	3	12	ದೇವತೆ
ಬಲವಿರೋಧಿ	6	11	ದೇವೇಂದ್ರ
ಬಳವಿಗೆ	5	27	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಬಾಲೇಂದುಧರ	5	12	ಈಶ್ವರ
ಬಾಹತ್ತರದ	2	2	ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ
ಬಿಡಯ	6	42	ಅಗಲಿಕೆ

ಜಿಸುಗುದಿ	5	19	ಜಿಸಿಯಾಗಿ ಕುದಿಯುವುದು
ಜಿನ್ನಣ	5	32	ವಿಜ್ಞಾನ (ಸಂ)
ಜೀದಿವರಿ	5	49	ಸ್ನೇಹ್ಚೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಾಡು
ಜೀಡು	7	27	ಜಿರಿ
ಜೀ	8	32	ನಾಲ, ವ್ಯಯ
ಬೂತಾಟಿ	4	26	ಸಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಮಾತು
ಬೂತುಗೆಡಹು	6	63	ಸಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಮಾತಾಡು
ಬೆಳ್ಳಾಲ	5	5	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಲೆ
ಬೊಬ್ಬಿಜಿ	5	11	ಅರ್ಭಟಿಸು
ಬೋಳೆಯ	4	2	ದೇವತೆ
ಬೋಳೈಸು	5	70	ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು
ಬಂಧುರ	7	19	ಮನೋಹರ

ಭ

ಭಂಗಿಸು	5	42	ಸಂಹರಿಸು
ಭರ್ಗ	6	76	ಈಶ್ವರ
ಭವನೆಗೆ	2	7	(ದುಸ್ಥಿತಿ) ತಿರುಗಾಟ
ಭಣತ	6	47	ಹೇಳಿಕೆ (?) ಸಂಬಿಕೆ (?)
ಭನಣೆ	5	47	ಭ್ರಮತಲಣೆ, ತಿರುಗುವಿಕೆ
ಭಾಳ	7	61	ಹಣೆ
ಭಾರವಿಸು	6	22	ತುಂಬು
ಭಾರವಣೆ	3	12	ಹೊಣೆ (?)
ಭಾರಾಂತ	2	8	ಮಹತ್ತಾದ ಹೊಣೆ (?)
ಭಾರಣೆ	3	12	ಹೊಣೆ
ಭುಜಗ	5	19, 63	ಪರ್ವ
ಭುಲ್ಲವಿಸು	2	7	ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳು
ಭುಲ್ಲವಣೆ	6	6	ಉತ್ಸಾಹ
ಭೂರಿ	5	1	ದೊಡ್ಡದಾದ
ಭೂಯಾತ್	3	23	ನೆರವೇರಲಿ
ಭತ್ತಿ	6	32	ಗೋಡೆ

ಮ

ಮುಖದಯ್ಯ	6	48	ಯ್ಹ ಕರ್ತೃ
---------	---	----	-----------

ಮಜಡ	6	76	ನಿಧಾನ
ಮಣೆಡ	6	28	ಉದ್ಯೋಗ
ಮದೀಯ	5	13	ಸನ್ನ
ಮರಿಚ	4	11	ಮೆಣಸು
ಮಜುದಲೆ	6	3	ಪ್ರತಿರೂಪ
ಮಸ್ತಕ	6	57	ತಲೆ
ಮಹೀಧರ	4	6	ಬೆಟ್ಟ
ಮಾಣ್	6	16	ನಿಲ್ಲ
ಮಾಗಣ	5	2	ಬಾಣ
ಮಾಜಾಂಕ	6	34	ಪ್ರತಿಜಿಂಬ
ಮೀಟು	7	39	ತಳದಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ ಮೇಲೆತ್ತುವುದು
ಮಿಡುಕು	4	10	ಪರಾಕ್ರಮ, ಅಲ್ಲಾಡು
ಮುಕ್ಕುಟಾಕು	7	36	ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕು
ಮುಗುಳು	4	10	ಮೊಗ್ಗು, ಮುಚ್ಚಿದ
ಮುಂಗುಡಿ	2	14	ಸೈನ್ಯದ ಮುಂಭಾಗ
ಮುಂಡಾಡು	6	66	ಮುಹಾಡು
ಮುಂಡಿಗೆ	7	38	ಮರದ ಬುಡ
ಮುಂಡಿಗ	2	3	ಎದುರಿಗೆ ಇರುವವ
ಮುರುಕ	7	40	ಪ್ರತಿಭಟನೆ
ಮುರುಡು	2	5	ಬಾಗಿಲು, ತಿರುಗಿಸು
ಮುರಿ	7	20	ತಿರುಗುವ
ಮುಜಾಕಿಸು	2	18	ಕೊಂಕಿಸು
ಮುಸುಂಡಿ	7	22	ಆಯುಧ ವಿಶೇಷ
ಮೃಗಯಾಚರಣೆ	5	1	ಜೀಟಿ
ಮೃಗಾಂಕ	6	3	ಚಂದ್ರ
ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು	4	22	ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಮೇಗಿಜಿಯ	5	45	ಮೇಲ್ನಡೆಯ
ಮೇದಿನಿ	1	6	ಭೂಮಿ
ಮೆಲ್ವಾಯ್ದು	5	28	ಮೇಲೆಬಿದ್ದು
ಮೇಳವಿಸು	4	30	ಕೂಡಿಸು
ಮೋಹರ	6	17	ಗುಂಪು
ಮಾಕ್ತಿಕ	4	11	ಮುತ್ತು

ಮಂಡನ	6	33	ಅಲಂಕಾರ
ಮೆಂಡವಿಗೆ	7	19	ಮಂಟಪ

ರ

ರಜ	5	49	ಧೂಳಿ
ರಜತಗ್ರಾವ	5	72	ಬೆಳ್ಳಿಬೆಟ್ಟ-ಕೈಲಾಸ
ರಹಿ	7	12	ಏಕಾಂತ, ಗುಟ್ಟು (?)
ರಾಜಮೌಳಿ	4	21	ಈಶ್ವರ
ರಾಜೀವಪೀಠ	1	1	ಬ್ರಹ್ಮ
ರಾಣಿಕ	7	12	ಔಚಿತ್ಯ, ಹೊಂದಿಕೆ
ರುಧಿರ	3	11	ರಕ್ತ
ರೋಚಕ	8	12	ಹಸಿವು, ಆಕಾಂಕ್ಷೆ
ರೌದ್ರಾಹಿ	6	57	ಭಯಂಕರ ಸರ್ಪ

ಆ

ಆಕಾಟಳ	6	63	ಚಕ್ರ
-------	---	----	------

ಲ

ಲಗಡಿಸು	5	33	ಲಗಾಯಿಸು, ಹೊಡೆ
ಲವಣ	5	33	ಬಾಗು
ಲಹರಿ	5	70	ಅಲೆ
ಲಳಿ	5	33	ಚುರುಕು, ಅಶ್ಚರ್ಯ
ಲಾಗಿಸು	3	33	ನರ್ತಿಸು
ಲಾಯ್	6	23	ಸ್ಥಾಯಿ, ಸ್ಥೈರ್ಯ
ಲಾಸ್ಯ	6	21	ನೃತ್ಯ

ವ

ವಟ	2	20	ಅಲವಮರ
ವರೂಘ	6	5	ರಥ
ವರ್ತಿಸು	3	1	ಹರಡು
ವಸುಮತಿ	7	7	ಭೂಮಿ
ವಹಿಲ	6	9	ವೇಗ
ವಾರಣ, ವಾರುವ	7	41	ಅನೆ, ಕುದುರೆ
ವಾರಕ್	7	17	ರಾತಿ

ನಾಸವ	6	45	ಇಂದ್ರ
ನಾಸಿ	5	18	ಹಟೆ (?)
ನಾಂಭಿತ	4	14	ಐಷ್ವಾರ್ಯ
ನೇಗಡ	5	2	ದೊಡ್ಡ, ಮಹತ್ವಳ್ಳ
ನಿಗತನಯನಮಹೀಲೆ	8	25	ಫೃತರಾಷ್ಟ್ರ
ನಿರ್ಮಲ	4	24	ಮಲಿನತೆ
ನಿಡಾಯ	6	52	ಶಕ್ತಿ, ಅಧಿಕ್ಯ
ನಿತ್ತ	5	40	ಹಣ
ನಿಧಾವಂತ	7	18	ತೆರಿಗೆ ಎತ್ತುವನ, ಬಾಡಿಗೆ ಕೆಡೆಯುವನ
ನಿಪಿನ	3	19	ಕಾಡು
ನಿಪಿನೌಕಸ	5	15	ನುಷಿ
ನಿಘಾಡಿಸು	3	24	ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ನಿರಾಮ	7	38	ತೋಟ
ನಿಮೋಚನ	7	4	ಕಣ್ಣು
ಈಚುನೋಮುಮು	4	9	ಅಲೆಅಲೆಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತು
ನೆಗ್ಗಲ	5	26	ಉತ್ತಮ
ನೆಂರಣಿಸು	5	2	ಸುತ್ತಧರಿಸು
ನೇಗಾಯ್ಲು	5	20	ಹೆಚ್ಚುವೇಗ
ನೇಢೆ	7	23	ಸುತ್ತಗಟ್ಟು
ನೇಢೆ	5	38	ಸಂಕಟ
ನೈವರ್ಯ	5	48	ವರ್ಣವಿಕಾರ
ನಂಗಡಿಸು	7	40	ಗುಂಪುಗೂಡು

ಶ

ಶಕ್ರ	9	32	ಇಂದ್ರ
ಶಬರ	5	1	ಬೇಡ
ಶತಮನ್ಯು	6	13	ಇಂದ್ರ
ಶತಯಾಗಸುತ	6	36	ಇಂದ್ರನ ಮಗ, ಅರ್ಜುನ
ಶಶಿಮಾಳಿ	4	3	ಈಶ್ವರ
ಶಾಬರ	5	3	ಬೇಡ ಸಂಬಂಧದ ವೇಷ
ಶಿಂಜಾರವ	6	35	ಬಿಲ್ಲಿನ ದನಿ
ಶ್ರುತಿಯುವತಿ	4	7	ನೇದವನಿತೆ

ಶೋಣಿತವಾಃ	2	16	ರಕ್ತಪ್ರವಾಹ
ಶ್ರೌತಪಥ	6	51	ವೇದಮಾರ್ಗ
ಶೈಲ	5	6	ಜಿಟ್ಟಿ

ಸ

ಸಘಾಡಿಕೆ	7	11	ಅತಿರೇಕ
ಸಪ್ತ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ	5	4	ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರಿ, ಸೈಷ್ಣವಿ, ವಾರಾಹಿ, ಮಾಹೇಂದ್ರಿ, ಚಾಮುಂಡಿ
ಸಬಳ	7	32	ಈಟಿ
ಸತ್ತಿಗೆ	6	3	ಭತ್ತಿಕೆ (ಸಂ) (?)
ಸಮದಂಃ	5	31	ಸಮಾನಯುಧ್ಧ
ಸವಡಿ	5	63	ಎರಡು
ಸಾಯಕ	4	26	ಬಾಣ
ಸಾರ	5	29	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಸಾರಸ	9	29	ಸರೋವರ
ಸಿಡಿವಲೆ	5	5	ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಬಲೆ
ಸ್ಥಿತ	5	54	ಮಂದಹಾಸ
ಸಿಂಗಿ	7	9	ವಿಷ
ಸೀಕರಿ	4	20	ಸೀಮೆ ಕರಿಕಾಗುವುದು
ಸೀಗುರಿ	7	64	ಚಾಮರ
ಸೀಮಂತಿನಿ	6	26	ಸ್ತ್ರೀ (ಬೈತಲೆಯುಳ್ಳವಳು)
ಸೀಸಕ	4	12	ತಲೆಯ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ
ಸುತ್ತವರೆ	5	2	ಗುಂಡಾದ
ಸುತ್ತಾಮ	6	40	ಇಂದ್ರ
ಸುಧಾಳ	6	20	ಬಳ್ಳೆಯ ಕಾಂತಿ, ಮಿಂಚು
ಸುಧಾಕಲಿತ	2	21	ಅನ್ಯತದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಸುಷುಮ್ನೆ	2	5	ನಾಡಿ
ಸ್ಫುರಣ	5	70	ಹಾರುವಿಕೆ
ಸೂಕರ	5	9	ಹಂದಿ
ಸೂಟ	5	20	ವೇಗ
ಸೂನೋಪಾಯಸಾವೇಕ್ಷೆ	8	37	(?)

ಸೂಲ	1	2	ವಿದ್ವಾಂಸ
ಸೂಲಾಕಾರವಾದ	6	27	ಮೂತ, ಚಾರಕ
ಸೃಕ್	7	24	ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಬಳಸುವ ಸಾಟುಗಳು
ಸೃವ	7	24	,,
ಸಗಳಿ	7	49	ಕಾಪ, ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ (ಸಂ)
ಸಜ್ಜೆ	6	36	ಶಯ್ಯಾಗೃಹ, ಹಾಸಿಗೆ
ಸಣಸು	5	39	ಹೋರಾಟ
ಸ್ನೇಹಜಲ	5	38	ಜಿವರು
ಸೈಗೆದೆ	5	58	ಸಮಸ್ಕರಿಸು
ಸೈನಡೆ	4	6	ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಮಾರ್ಗ
ಸೈನರಿದು	4	19	ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ
ಸೋಗರು	2	15	ವಾಸನೆ
ಸೋಡರು	6	24	ದೀಪ
ಸೋರಹು	6	35	ಹೇಳು
ಸೋಗೆಗಣ್ಣು ಬಿಡೆ	6	36	ವಿಸ್ತಾರ ನೇತ್ರದ ಹೆಣ್ಣು
ಸೌಭದ್ರ	3	16	ಅಭಿಮನ್ಯು
ಸಂಕಲೆ	5	5	ಶೃಂಖಲಾ (ಸಂ)
ಸಂದಣಿಸು	3	27	ಒಟ್ಟಿಸೇರು
ಸಂವರಿಸು	3	9	ಕಟ್ಟಿಸು
ಸಂಹೃತಿ	5	64	ಹೂಡುವುದು

ಹ

ಹಮ್ಮು	5	56	ಜಿಹ್ವೆ
ಹಮ್ಮುಗೆ	5	56	ಕುಣಿಕೆ (?)
ಹಳುವ	3	16	ಕಾಡು
ಹಸಾದ	4	4	ಅಪ್ಪಣೆ
ಹರದ	7	58	ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಹರಹು	5	2	ವಿಸ್ತಾರ
ಹರಿಗೆ	7	32	ಗುರಾಣಿ
ಹರಿಬ	2	13	ಕರ್ತವ್ಯ
ಹರಬ	5	40	ಪ್ರಾಣ

ಹರಿಣ	5	13	ಜಿಂಕೆ
ಹಜು	5	15	ತೀರು, ಕೊನೆಗಾಣು
ಹಜುವು	4	14	ನಾಶ
ಹಲ್ಲಣಿಸು	3	36	ಸಬರಹಾಡು, ಜೀನುಹಾಡು
ಹಾಣಾಹಾಣ	5	43	ಹಣೆಹಗಿಯ ಮುದ್ದ
ಹಿಸುಕರ	4	28	ಚಂದ್ರ
ಹಿಸೂಂರು	9	6	..
ಹಿಳಿದ	3	2	ಹಿಂದಿರ
ಹಿಲಿ	5	2	ನವಿಲುಗರಿ ಕಣ್ಣು
ಹುಗಿಲು	4	5	ಸಿಳು, ತುಂದು
ಹುತಚರು, ಪ್ರವೇಶನಾರ	7	23	ಬೆಂದ ಯುಚ್ಚಾಹುತಿ
ಹುಯ್ಯ	4	29	ಕಪ್ಪದಿಂದ ಬೀದಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ಹೂಣು	7	12	ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡು
ಹುಕ್ಕಳಿಸು	3	9	ಹೆಚ್ಚಾಗು
ಹುಜಕಿಸೊಸಲ	6	79	ಚಂದ್ರಧರ, ಈಶ್ವರ
ಹುಳಿಗೆ	3	9	ಹಾಸಿನ ಬುದ್ಧಿ
ಹೂಗರು	4	10	ಕಾಂತಿ
ಹೂಗ್ಗಂಬು	5	29	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಾಣ
ಹೂಡಕರಿಸು	5	56	ಕಾಣಿಸಿಕೊ
ಹೂದಜು	5	56	ಪೊದೆ
ಹೂಯ್ಯ	6	74	ಹೂಡತ
ಹೂರಳಿ	5	56	ಗೊಂದಲ
ಹೂರೆ	5	1	ಕಾಪಾಡು
ಹೂರೆಯೇಜು	4	15	ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ
ಹೂಜಿಗೆ	4	10	ಕಾಡ್ಯ
ಹೂಲಬು	4	15	ದಾರಿ
ಹೂಳ್ಕಾವವು	4	25	ಸತ್ಯ ಹೀನವಾದವು

ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ:—

ಹೈನುಚಲ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ: ಶ್ರೀ ಸೋಮನಾಥಾನಂದ	೨	೦	೦
ಅಮರನಾಥಯಾತ್ರೆ: ಶ್ರೀ ಸೋಮನಾಥಾನಂದ	೧	೦	೦
ಕೈಲಾಸ ಮಾನಸಸರೋವರದ ಯಾತ್ರೆ:			
ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನಫಲಾನಂದ	೧	೮	೦

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ:—

ಭಾಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು: ಭಾಗ ೧			
ಶ್ರೀ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ	೩	೦	೦
,, *ಭಾಗ ೨ ,,	೪	೦	೦
*ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ವೆಂ.	೧	೮	೦
ರತ್ನಾಕರವರ್ಣ: ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ಶಾಮರಾವ್	೦	೮	೦
ಮುಚ್ಚಕಟಿಕ: ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್	೧	೦	೦
ಕನ್ನಡ ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ: ಡಾ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ	೩	೦	೦
ನಿರಂಕುಶಮತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮಶ್ರೀ: ಶ್ರೀ 'ಕುವೆಂಪು'	೧	೦	೦
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರು:			
ಶ್ರೀ ಡಿ. ಬಿ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ	೧	೦	೦

ಸಂಕೀರ್ಣ:—

ಭಾರತದ ಸೂತ್ರಧಾರ: ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್	೧	೮	೦
ವರ್ಧಾಶಿಕ್ಷಣ: ಶ್ರೀ ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ			
ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್	೨	೮	೦
ಅನರ್ಥಶೋಧ: ಶ್ರೀ ನಾ ಕಸ್ತೂರಿ	೨	೦	೦
ರೋಮನ್ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಚರಿತ್ರೆ			
ಡಾ ಎಸ್. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ	೧	೮	೦
ಬಾರ್ಬೊಸ ಕಂಡ ವಿಜಯನಗರ: ತ. ರಾ. ಸು.	೦	೮	೦
ದರ್ಶನಗಳು: ಶ್ರೀ ವಿ.ಟಿ.ತಿರುನಾರಾಯಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್	೦	೧೦	೦

Rural Economics :

Sri G. Ramakrishna Reddy

Sri Royal Singh

೪ ೦ ೦

ಪರಿಹರನ ಗಿರಿಜಾಶಂಕರರು: ಶ್ರೀ ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ	೧	೦	೦
ಜೈನದರ್ಶನ: ಶಮನ	೦	೪	೦
ನಾ ಕಂಡ ಕಲಾವಿದರು: ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ	೧	೮	೦
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ: ಶ್ರೀ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ	೧	೪	೦

ತ. ವೆಂ. ಸ್ವಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ :: ಮೈಸೂರು

ವಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

(*ಈ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುದ್ರಿಸಿದವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿವೆ)

ಕಥೆಗಳು :—

*ಕಥಾವಲ್ಲರಿ :	ಶ್ರೀ ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ	೨	೦	೦
ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು :	ಶ್ರೀ 'ಅಶ್ವತ್ಥ'	೨	೪	೦
ಅದ್ಭುತ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳು :	ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾವ್	೨	೦	೦
ಮೈಥಿಲಿ :	ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣ	೧	೮	೦
ಬಾಳಕಣಿವೆ :	ಶ್ರೀ 'ಶ್ಯಾಮ'	೧	೦	೦
ಮುಂದೆ ಮದುವೆ :	ಶ್ರೀ ಜಿ. ವೆಂಕಟಯ್ಯ	೧	೮	೦

ನಾಟಕಗಳು :—

ಹಿರಂತ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳು :				
	ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್	೧	೮	೦
*ರೂಪಾಯಿಗಿಡ :	ಶ್ರೀ 'ಕ್ಷೀರಸಾಗರ'	೦	೮	೦
ಬಹುಮಾನ :	ಶ್ರೀ ಅಶ್ವತ್ಥ	೧	೮	೦

ಸಂಗ್ರಹಗಳು :—

ಅದಿಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ (ಗಮನಿಸಿ ನುಡಾಭಾಷಿತ)		೧	೮	೦
ಸಫಾಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	..	೨	೦	೦
ವಿರಾಟಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	..	೨	೦	೦
ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	..	೧	೮	೦
ಅರಣ್ಯಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	..	೧	೮	೦
ಧೀಶ್ವರಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ	..			(ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ)
ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ :	ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಸ್. ವೆಂ.	೨	೦	೦
ಜೈಮಿನಿಭಾರತ ಸಂಗ್ರಹ :	ಶ್ರೀ ತ. ಸು. ಶಾಮರಾಯ	೩	೦	೦
ಮಹಾಭಾರತ ಸಂಗ್ರಹ ಭಾಗ ೧	..	೬	೦	೦

ಕವಿತೆಗಳು :—

*ಉಂಗುರ :	ಶ್ರೀ ಕೆ. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ	೧	೮	೦
ಸಾಮಗಾನ :	ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ	೧	೪	೦
ಬೆಲುವು. ಒಲವು :	..	೧	೦	೦
ಕರ್ಣ :	ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭರಾವ್	೧	೦	೦

